

Sallan

A KÖNYVTÁROS

1953. JÚNIUS

★

III. ÉVFOLYAM

★

6.

SZÁM

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR *térképhíradója.*

Az Országos Műszaki Könyvtár térkép-faliújságja

1) Vándorújság
 2) Mihh Jenes
 3) Kóspánygyerekek jegyzet.

TARTALOM

	Oldal
NEMES GYÖRGY: A Béke Világtanács budapesti ülése — — — — —	1
BERZA LASZLÓ: A választási harc megerősítette könyvtárainkat — — — — —	3
SZOVJET KÖNYVTÁRAK TAPASZTALATAIBÓL. L. ORLOVA: A könyvtári tömeg- munka a kultúrparkokban — — — — —	9
KATONA JENŐ: A balatocementi üdülők könyvtáraiban — — — — —	11
GYÖRI GYÖRGY: Elemző törzslapok a gyakorlatban — — — — —	13
FODOR ZOLTÁN: A könyvtáros tervszerű munkája — az ifjúság kommunista neve-	
lésének fontos eszköze — — — — —	15
Munkában az Országos Mezőgazdasági Könyvtár Szakmai Tanácsa — — — — —	17
KOVACS MATE: N. K. Krupszkaja: Mit írt, mit mondott Lenin a könyvtárakról —	18
Többmillió kötet könyvet dolgoznak fel szétosztásra a Népkönyvtári Központban	20
RÓZSA GYÖRGY: Az ömlesztett könyvanyag feldolgozásáról — — — — —	21
BEKES GYÖRGY: Hogyan segíti a statisztikai munka a járási könyvtár munkáját —	22
PELLENGÉR — — — — —	23
BIBLIOGRAFIÁK — — — — —	24
HOZZASZÓLÁSOK. Dr. Harsányi István: A könyvankétok szervezésének kérdéséről. —	
Liborcz Aliz: Szabad polc, könyvvédelem. — Szárnovszky Béla: Szabad polc és	
könyvvédelem az üzemi könyvtárban — — — — —	25
A VÁLASZTÁSI JO MUNKÁERT MEGJUTALMAZOTT KÖNYVTÁROSOK — — — — —	28
LEVELEZŐINK IRJÁK — — — — —	29
ESEMÉNYNAPTÁR — — — — —	32
Különböző napilapokban és folyóiratokban megjelent könyvismertetések jegyzéke —	33

IRODALMI TÁJÉKOZTATÓ

Lenin Műveinek 30. kötete (B. Gy.) — — — — —	34
Rákosi Mátyás beszéde 1953. május 10-én (Parragi György) — — — — —	34
A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa (F. J.) — — — — —	35
Gerő Ernő: A vas, az acél, a gépek országáért (Balassa Sándorné) — — — — —	36
A népek békekongresszusa (R. I.) — — — — —	36
Gorkij: A békéért és demokráciáért (Szűcs Andor) — — — — —	37
Erich Weinert: Memento Sztálingrád (Remsey Sándorné) — — — — —	37
Munkafogások a gépgyártásban (A. I.) — — — — —	38
Móricz Virág: Apám regénye (Szávai Nándor) — — — — —	39
Gorkij: Az Artamonovok (Szűcs Andor) — — — — —	40
Korolenko: Egy furcsa lány (Lékay Ottó) — — — — —	41
Fagyjev: Tizenkilencen (Illés Jenő) — — — — —	42
Bahmetjev: A küszöbön (Kürti László) — — — — —	42
Rilenkov: Az ősi város (Bodánszky György) — — — — —	43
Hegedüs Géza: Csiky Gergely (Tamás Ernő) — — — — —	43
Gorkij: Ilja gyermekkora (Balázs Sándor) — — — — —	44
Trifonov: Diákok (Szilágyi Lilla) — — — — —	44
Felek László: Tizenhat nap (L. O.) — — — — —	45
Vargha Balázs: Játékoskönyv (F. K.) — — — — —	45
Holka Vilmos: Új élet Tengelicén (Varga Domokos) — — — — —	46
Használd a matematikát! (Bizám György) — — — — —	46
HIREK — — — — —	47

A Béke Világtanács budapesti ülése

Pontosan hat hónappal a népek bécsi békekongresszusa után a világ minden tájáról Budapest felé fordult a békeszerető emberek tekintete. A Béke Világtanács budapesti ülésének jelentőségét csak úgy tudjuk felmérni, ha megismerjük: mi is tulajdonképpen az a nemzetközi szerv, amely hazánk fővárosában tartja tanácskozásait, s ha megnézzük: milyen nemzetközi körülmények között kerül sor erre a tanácskozásra.

A Béke Világtanács a nemzetközi békemozgalom harci vezérkara. Harmadfél évvel ezelőtt, 1950. novemberében, a varsói békevilágkongresszuson alakult. Kettős célt tűzött maga elé. Tömöríteni kívánta *valamennyi* nép képviselőit, függetlenül attól, hogy ezek a népek tagjai-e az Egyesült Nemzetek Szervezetének. Másik célja az volt, hogy megfigyelje és ellenőrizze az Egyesült Nemzetek Szervezetét, a béke és biztonság megszilárdítására a második világháború után életre hívott nemzetközi szervet: teljesíti-e alapokmányában vállalt kötelességét.

Ma már több mint háromszáz tagja van a nemzetközi békemozgalom vezető szervének. Mindegyik: hazája és a világ legtekintélyesebb, leghaladóbb tudósa, írója, művésze, politikusa, szakszervezeti funkcionáriusa — bátor békeharcosok, nők, férfiak, diákok, papok, katonák. A Béke Világtanács elnöke Joliot-Curie, a nagy francia atomtudós. A Béke Világtanács különböző nemzetiségű tíz alelnöke között olyan tekintélyes személyek vannak, mint Fagyjev, a kiváló szovjet író, Pietro Nenni, az Olasz Szocialista Párt főtitkára, Kuo-Mo-zso, Kína tudósa és írója, Bernal, a neves angol fizikus, Cotton asszony, a francia nőmozgalom egyik vezetője, d'Arboussier, a felszabadulásukért küzdő afrikai népek képviselője.

Megalakulása óta a Béke Világtanács háromszor tartott teljes ülést: 1951. februárjában Berlinben, 1951. novemberében Bécsben, majd 1952 nyarán ismét Berlinben. Mindhárom ülészak a nemzetközi békemozgalom győzelem-sorozatának kiindulópontja lett. Az első ülészak indította el diadalmas útján az úgynevezett berlini felhívást, amely az öt nagyhatalom békeegyezményét követelte. Ezt a felhívást egy félév alatt a földkerekség több mint 600 millió lakosa írta alá. A második ülészak határozata nyomán erősödtek meg a béke jelszavával a kulturális kapcsolatok az egyes országok között, s került sor az emberiség nagyjai, Gogol, Victor Hugo, Leonardo da Vinci és Avicenna emlékének megünneplésére. A harmadik ülészak határozta el a nemzetközi békeharc eddigi legnagyobb tüntetésének, a népek seregszemléjének, a bécsi békekongresszusnak a megrendezését.

A budapesti ülés a Béke Világtanács negyedik teljes ülése. A népek igazi képviselői most találkoznak újra azután, hogy félévvel ezelőtt Bécsben tisztázták a békéért folyó harc két alapvető kérdését. Az egyik kérdésre adott válasz úgy szól, hogy a békét nem mentheti meg valamilyen csoportosulás, bármilyen nagyszámú tagsága van. A békét csak a becsületes és őszinte emberek *közös erőfeszítése* tarthatja fenn, olyan embereké, akik hisznek a békés együttélés szükségességében. A második kérdésre adott válasz úgy szól, hogy a béke megmentéséhez szükséges a közös akciókba való bevonása azoknak, akik eddig távoltartották magukat a békevilágmozgalomtól.

A bécsi kongresszus óta ezek az igazságok még szélesebb körben terjedtek el és megmutatták a béke gondolatának hallatlan mozgósító erejét. Az elmúlt félév

alatt rendkívül megnőtt ugyan az agresszió veszélye, az imperialisták háborús készülődése minden addigit felülmuló méreteket öltött. De a bécsi kongresszus óta eltelt időszakra nemcsak az agresszív tervek és agresszív tettek megerősödése jellemző. Sokkal inkább jellemző a béke híveinek nagyszabású ellenoffenzívája, a háborús tervek kudarcra.

A halhatatlan Sztálinnak közvetlenül a bécsi kongresszus után elhangzott utolsó nyilatkozata a megismételt tárgyalókészségről hatalmas békekezdeményezéseknek vetette meg az alapját és reményt oltott százmilliók szívébe. A Szovjetunió teljes tekintéllyel támogatta Kína és Korea javaslatát a fegyverszüneti tárgyalások újrafelvételére. Ez és a Szovjetunió kormányának félreérthetetlen nyilatkozatokban és tettekben megnyilatkozó békeszándéka rendkívüli mértékben megnövelte a béke híveinek aktivitását. Az elmúlt hetek nemzetközi eseményei a béketábor hatalmas előretöréséről, a háborús uszítók visszaszorításáról tanúskodnak.

Mi más volna, mint a békemozgalom követeléseinek megvalósulása, hogy az amerikaiak kénytelenek voltak újra leülni a tárgyalóasztalhoz? A béketábor győzelme a Koreában megsebesült és megbetegedett hadifoglyok kicserélése, a hadifoglyok hazatelepítésére vonatkozó egyezmény aláírása. A béke híveinek erejét mutatták az elmúlt hetek választásai: vereséget szenvedtek vagy visszaszorultak Japánban, Dániában, Franciaországban, Olaszországban azok a pártok, amelyek a fegyverkezést, az új háborút írták zászlójukra. A béke erőinek nagy győzelme volt a mi országgügyi választásunk is.

Beszélhetnénk arról is, hogy az Egyesült Államok »szövetségei« egyre nyiltabban és határozottabban szembeszegülnek az amerikai háborús tervekkel és kezdik megelégni, hogy most már mindig úgy táncoljanak, ahogy az amerikai zenész húzza. Erre mutatott Churchill és Attlee legutóbbi alsóházi beszéde is. Beszélhetnénk arról a forró — de az izzó gyűléstől forró — fogadtatásról, amelyben nemrég az amerikai külügyminisztert részesítették Egyiptomban, az arab országokban, Indiában. Beszélhetnénk olyan »apróságról«, mint Henri Martinnek a harmadik éve börtönben tartott hős francia tengerésznek a reakció akarata ellenére községtanácsossá való választásáról, vagy arról, hogy Nyugat-Németország legfelső bírósága a tömegek nyomására kénytelen volt szabadonbocsátani a háromhetes gyermekével börtönbe vetett fiatal békeharcos asszonyt, Hilde Benthient. Beszélhetnénk a békemozgalom erejének arról a nagyszerű megnyilvánulásáról, hogy egyre inkább képes az események menetének megváltoztatására. A Béke Világtanács irodájának május elején Stockholmban tartott ülése joggal állapíthatta meg, hogy »a legutóbbi események az emberek millióit nyerték meg a tárgyalás eszméjének«. Ezek az események »megmutatják a népeknek, hogy megmozdulásukkal kikényszerítetik a nemzetközi feszültség enyhülését, amely közös javukra fog szolgálni és a boldogulás forrása lesz.«

A Béke Világtanács budapesti ülése új, minden eddiginél biztatóbb kimenetelű harcra hívja a népeket. A békében reménykedők szállnak küzdelembe azokkal a reakciós erőkkel, amelyeket a »békétől való félelem« döbbenete, az úgynevezett »békepánik« kerített hatalmába. Nagy a tét: az emberiség jövőjéről, a gyermekek életéről van szó. Nem lehet sok semmi áldozat, hogy győzelemre vigyük a békeszerető, igaz emberek ügyét. Büszkéek vagyunk rá, hogy hazánk, amely május 17-én békeakarátának olyan lenyűgöző jelét mutatta, vendéglátója azoknak, akik e győzelmes csata első soraiban haladnak.

A Béke Világtanács minden tagja, minden külföldi vendég vidám, tettekre kész, erejében bízó népet talál hazánkban. Feladatunk, hogy méltón, a házigazda figyelmességével fogadjuk kedves vendégeinket. Fogadjuk úgy, hogy személyükkel megismertetjük a magyar dolgozókat. Segítsenek a könyvtárosok abban, hogy a békeharc nagy, nemzetközileg becsült íróinak a művei eljussanak minden magyar olvasóhoz. Segítsenek abban, hogy a békeharc nemzetközileg kimagasló nagy tudósainak, művészeinek életét minél többen ismerjék meg hazánkban. Segítsenek abban, hogy a Béke Világtanács budapesti ülésének határozatai eljussanak mindenhová. Legyenek a könyvtárak a béke kis műhelyei, amelyekben könyvolvasó népünk békeakarátát edzik még keményebbé.

NEMES GYÖRGY

A választási harc megerősítette könyvtárainkat

A március 20–21-én megtartott Országos Népművelési Értekezleten Nemes Dezső, a Népművelési Minisztérium főosztály-vezetője a választások előkészületeiről beszélt. Felhívta a népművelés munkásainak figyelmét arra, hogy az eddiginél jobban támaszkodjanak a könyvtárak munkájára, a könyvtárakat állítsák a választás előkészítésének szolgálatába, hogy ezzel emelkedjék munkájuk eszmei-politikai színvonala.

A könyvtárak választással kapcsolatos tennivalóit a következőkben foglalta össze: a könyvpropaganda minden eszközét a fő feladat szolgálatába kell állítani. Meg kell javítani a politikai és ismeretterjesztő művek propagandáját. Különös gondot kell fordítani azoknak a szépirodalmi műveknek olvastatására, amelyek a választások idején leginkább aktuálisak, közvetlen segítséget nyújthatnak a választási agitációban. Nagy gondot kell fordítani a termelési feladatok elvégzésére, a munka termelékenységének emelésére ösztönző szakkönyvek olvastatására, népszerűsítésére.

Feladatul tűzte elének a könyvek védelméért folytatott állandó harcot. Felhívta figyelmünket arra is, hogy az ellenség a könyvtárakban sem alszik, kíméletlenül vissza kell verni ezeket a támadásokat.

Ma már az egész ország előtt ismert pártunk, egész népünk nagy győzelme. A magyar dolgozók hatalmas győzelmét bizonyította az 1950. évi tanácsválasztás, de az eredményekben gazdag, harcos nyolc esztendő alatt soha nem tapasztalt módor nyilvánult meg népi-nemzeti egységünk május 17-én. A május 17-i választásokon dolgozó népünk nagyszerű egységben sorakozott fel a párt, a Magyar Függetlenségi Népfront zászlaja mögé. Az Országos Választási Bizottság a választásokról, a választók olyan nagy számáról, s a népi demokrácia mellett állásfoglalók olyan nagy arányáról számol be, amelyhez hasonlóval a magyar történelemben nem találkozunk.

A felszabadulás óta egyre erősödő könyvtári hálózatunk ilyen egységesen és eredményesen még egyetlen alkalommal sem munkálkodott a soronlévő legfontosabb politikai feladatok sikeres megvalósításán.

Vizsgáljuk meg, milyen módszerekkel, eszközökkel dolgoztak és hogyan erősödtek meg könyvtáraink a választások előkészítésében és a választások alatt.

Népkönyvtári hálózatunk

Könyvtáraink egyik legfontosabb feladata, hogy a dolgozók különböző problé-

máira, kérdéseire, a könyvek, folyóiratok, újságok és egyéb *tájékoztató eszközök* segítségével feleletet adjanak. A választások előtt igen sok olyan dolgozó igényelte könyvtáraink segítségét, aki azelőtt nem látogatta a könyvtárat. Ez azt bizonyítja, hogy könyvtáraink tájékoztató, felvilágosító munkájára egyre többen támaszkodnak.

Pl. Székesfehérváron az egyik dolgozó a múlt és jelen nemzetiségi politikája összehasonlításához kért anyagot a megyei könyvtártól.

Vörös Géza népnevelőnek a megye történetére vonatkozó irodalmat állította össze a békéscsabai megyei könyvtár. Könyvtáraink egyrésze nemcsak a könyvtárban nyújtott felvilágosítást, hanem olvasói elé sietett, hogy azok figyelmét a legfontosabb kérdésekre fordítsa.

Pl. a nyíregyházi megyei könyvtár az ifjú választókat és a népnevelőket levelező-lapon értesítette, milyen könyveket talál a könyvtárban, tájékoztatást nyújtott, milyen választási anyag áll az olvasók rendelkezésére.

Megállapíthatjuk, hogy könyvtáraink közelebb kerültek a tömegekhez, s ezt első-sorban azok a közvetlenhangú, figyelmes, névreszóló levelek eredményezték, amelyek ezrével jutottak el dolgozóinkhoz. A Szabó Ervin Könyvtár egyszerű, sokszorosított meghívója igen jó hatással volt az olvasóra. Horváth Magdolna építész-mérnök hallgató örömmel mutatta, hogy a XIV. kerületi könyvtár üdvözölte őt, mint ifjú választót.

Könyvtári hálózatunk propagandamunkájának még néhány hónapja is egyik gyengesége volt, hogy csaknem teljes mértékben központi segítségre támaszkodott, nem használta fel a helyi lehetőségeket, nem voltak önálló kezdeményezések. Bár a központi irányítás a választások előtt fokozott mértékben megvolt, mégis elmondhatjuk, hogy igen sok önálló kezdeményezés született propagandamunkánkban.

Magyarországi, járási, falusi könyvtáraink összesen 13 bibliográfiát, több mint 80 plakátot, 50 különféle tablót, azonkívül több előadásvázlatot, röplapot készítettek. Pl. a

A pécsi Megyei Könyvtár könyvtérképe

pécsi megyei könyvtár 3 sokszorosított röplappibliográfiát, összesen 400 példányban, s 24 különféle választási plakátot adott ki.

A kiadványok hatása gyakran rövid idő alatt megmutkozott. A pécsi megyei könyvtárban a plakát felhívására egy vasúti dolgozó anyagot kért választási kiselőadáshoz. A nyíregyházi meghívók hatására, népnevelők és ifjú választók keresték fel a könyvtárat.

Nagy eredménnyel mondható, hogy nemcsak hivatásos könyvtárosaink, hanem társadalmi munkában dolgozó falusi könyvtárosaink nagyrésze is felhasználta a propagandamunka különféle eszközeit. A somogyzili népkönyvtáros tablót készített: »A jövő mérnökei, orvosai, tudósai« címmel a falusi dolgozók fiainak fényképeiből, akik különböző közép- és főiskolákon, egyetemen tanulnak.

Különösen nagyjelentőségűek voltak a szemléltető propagandának azok a formái, amelyeket könyvtáraink nagyrésze alkalmazott. Ilyenek voltak: a választási sarok és polc, valamint a »népnevelő segítője« tábla, ahol a könyvtárak a választásai kapcsolatos irodalmat, ötéves tervünket népszerűsítő broszúrákat, a képviselőjelölteket és a Függetlenségi Népfrent választási felhívását propagálták. Ezeket használták fel leggyakrabban és leghatásosabban népnevelőink választási agitációjnkban. A választási sarkot minden megyei és járási könyvtár, de falusi könyvtáraink jelentős része is elkészítette. (Heves megyében 40, Baranya megyében 72 könyvtár.) Somogy megyében alig volt olyan népkönyvtár, amely választási sarkot ne készített volna.

A választási sarkot nemcsak elkészítették, de jól fel is használták könyvtáraink. A ceglédi járási könyvtárból a kiselőadások megtartásához gyakran kértek anyagot a népnevelők. A jászberényi járási könyvtár személyesen és levélben értesítette a párt- és tömegszervezeteket arról, hogy mit tartalmaz a választási sarok és ennek eredményeként csoportosan látogatták meg a könyvtárat.

M E G H Í V Ó

1953. évi május hó 14-én este 6 órakor
A MEGYEI KÖNYVTÁR OLVASÓTERMÉBEN

OLVASÓÉRTEKEZLETET

tartunk, melyre szeretettel meghívjuk.

Az értekezet tárgyá: A könyvtár jelenlegi kölcsönzési munkájának, terveinek, és az olvasók kívánságainak a megbeszélése.

Megyei Könyvtár.

Akadnak azonban olyan megyei könyvtárak is, amelyek nem ismerték fel a választási sarok nagy fontosságát, s ha el is készítették, mint pl. Zalában, Nógrád megyében, a könyvtár egyébként is gyenge propagandája miatt alig használták fel.

A választásokra rendezett kiállítások változatos témájúak voltak. Leggyakoribb témakiállítások: »Választások régen és most«, »Ötéves tervünk alkotásai«, »Rákosi elvtárs élete és munkássága«, »A nők élete régen és most«, »Ifjúságunk megváltozott élete«, »Szabadság és jólét nálunk, rabság és nyomor az imperialistáknál«. A kiállításokat nemcsak a változatosság jellemezte, hanem az is, hogy kivitték a tömegek közé, kirakatokban, mozik előcsarnokában helyezték el őket, stb. Fejér megyében közel 100 kiállítást rendeztek a falusi könyvtárak. A kiállítások nemcsak a választások sikeréért agitáltak, hanem gyakran a jobb termelésért is. A Heves megyei Tiszánána községben a könyvtáros a következő kiállítást rendezte: »Előre a szocialista mezőgazdaságért«, »Harc az aszály ellen«. Seregllyesen: »Jobb munkával a választás sikeréért« című kiállítással hívták fel a dolgozók figyelmét. Az abai könyvtáros a község legjobb dolgozóit népszerűsítette, akik munkájukkal, jó eredményeikkel is a Népfrentre szavaztak.

Ki kell emelni a békéscsabai megyei könyvtár reprezentatív kiállítását, amelyet a múzeumban rendeztek meg »Száz év dokumentumokban« címmel. Több mint 5000 látogatója volt a kiállításnak.

Megyei, járási könyvtáraink közül egy sem akadt olyan, amelyik könyvismertetést, olvasóértekezletet, mesedelelőit, vagy felolvasást ne rendezett volna. Az itt felsorolt számadatok is azt bizonyítják, hogy ezekre a rendezvényekre nagy tömegeket mozgósítottak könyvtáraink. A választások előtt több, mint 270 előadást szerveztek, 116 könyvtár jelentette a résztvevők számát is, amely szerint 14.700-an, előadásonként átlag 127-en hallgatták az ismertetéseket, ankétokat. A résztvevők aktivitását mutatja, hogy 18 előadásom 124-en szoltak hozzá, esetenként hatan. Az előadások témái a választásokkal kapcsolatos szépirodalmi művek voltak. Pl. Mikszáth: *Két választás Magyarországon*, Gorkij: *Amerikában*, stb. Az előadások hatására az ajánlott, ismertett könyvek forgalma megnőtt. Székesfehérváron Mikszáth: *Két választás Magyarországon* című könyvét 59-en, Gorkij: *Amerikában* című művét 44-en olvasták. A soproni járási könyvtárban Mikszáth könyvét az előadás után kb. 50-en keresték.

A Heves Megyei Könyvtár meghívója

Nem volt ritka az olyan előadás sem, melyben 4—500-an vettek részt, pl. a nyíregyházi gyermekelőadáson, Mohácson 700-an hallgatták meg, Forró községben közkívánatra 2 előadást kellett tartani. Természetesen itt is voltak gyengén szervezett, rosszul sikerült előadások, mint pl. Gyulán, ahol senki sem jelent meg az előadáson; Orosházán, annak ellenére, hogy az Irószövetség küldött előadót, az előadás gyengén sikerült.

Újszerű és az olvasókkal való kapcsolat elmélyítését szolgálják az *olvasóértekezletek*. A választások előtt rendezett 36 olvasóértekeztet közül a résztvevőket és felszólalókat illetően 15 könyvtárról van képe. Eszerint a résztvevők száma 2163, átlag 154, a felszólalók száma átlagosan 6. Kaposváron május 16-án az ifjú választók részére tartottak olvasóértekeztet, ezen 34 ifjú választó vett részt.

Úgyesen felhasználták könyvtárosaink a *diavetítést* mind az előadásokon, mind az olvasóértekezleteken. Különösen azoknak a diavetítéseknek volt hatása, amelyek helyi vonatkozásúak voltak, amelyeknek tartalmát össze lehetett kapcsolni helyi témával. A salgótarjáni megyei könyvtár a könyvtár ablakából az utcára vetített. A nyíregyházi megyei könyvtár Sztálin-téri diavetítését egy alkalommal több mint 200-an nézték végig. A gyomai járási könyvtár hetenként rendszeresen tartott dia- és állóképvetítést, amelyet szépirodalmi szemelvényekkel kapcsol össze.

A választási időszakban a könyvtári propaganda legszínesebb, legváltozatosabb formáival találkozunk: olvasóértekezletekkel, könyvismertetésekkel, mesedélelőttökkel, könyvkiállításokkal, plakátokkal és egyéb szemléltető eszközökkel. Felhasználták könyvtárosaink a sajtót, rádiót és hangos híradót is.

Külön meg kell említeni az eddig keveset alkalmazott, de jó hatású propaganda-módszert, a *felolvasást*. A felolvasás alkalmas arra, hogy a soronlévő legfontosabb politikai feladatot népszerűsítését segítse. az agitációt változatossá, hatásosabbá tegye. Kistelken pl. minden gyűlésen rendszeresen tartott felolvasást a könyvtáros. Fejér megyében 79 önálló felolvasást tartottak, de gyakran a diavetítést, a kultúrbrigádok műsorát szépirodalmi szemelvények felolvasásával tették színesebbé. Fővenyen olyan nagy sikere volt a felolvasásnak, hogy utána néhány családnál esténként az egész könyvet elolvasták.

Az eddig elmondottakból láthatjuk, milyen módszerekkel dolgoztak könyvtáraink.

Az Országos Műszaki Könyvtár utcai vitrinje az időjárás bahnás jóslat-eszközét, a leveli békát helyezi szembe az időjárást tudományosan kutató rádió-szondával

Most nézzük meg, *milyen eredményeket értek el*, hogyan erősödtek meg?

A fokozott propagandamunka eredményének mondhatjuk azt, hogy a tavaszi mezőgazdasági munkák megnövekedése ellenére legtöbb könyvtárunkban nem csökkent a kölcsönzött könyvek forgalma, a legjobban dolgozó könyvtárainknak pedig sikerült emelnie a kölcsönzések számát.

A székesfehérvári megyei könyvtárban a márciusi 578 kötetes forgalom áprilisban a mezőgazdasági munkák miatt 326-ra esett. Május elején, a választási propaganda hatására 600 fölé emelkedett.

Említésre méltó, hogy a politikai és ismeretterjesztő művek iránti érdeklődés is megnőtt. Egerben a politikai művek napi kölcsönzési átlaga 7-ről 27-re emelkedett. A győri megyei könyvtárban a politikai tárgyú művek napi átlagos forgalma a januári 9 kötetrel szemben május elején napi 36 kötetre növekedett. 18 százalékkal nőtt a politikai könyvek kölcsönzési aránya a támasi járási könyvtárban.

Olyan brosrúkat és könyveket, amelyeket eddig alig olvastak, ebben az időszakban többen kölcsönöztek. A kaposvári megyei könyvtárban a szépirodalmi művek mellett a legkeresettebbek: »Népköztársaságunk alkotmánya«, »Választások régen és most«, »Választások a tőkés országokban«, »Aki a magyar nép verét szívta«, »Somogy megye az ötéves terv útján«, stb. voltak.

Igen sok községben a választási agitáció idején figyeltek fel a könyvtárakra. Ennek eredménye az újonnan beiratkozott olvasók számában mutatkozik meg. Fejér megyében: Abán 75, Válon 34, Felcsúton 39, Somogy megyében: Marcaliban 30 új olvasó iratkozott be a könyvtárba.

Elmondhatjuk, hogy a választási agitáció népkönyvtárosaink nagy részét aktivizálta, mozgósította. Számos lelkes feljárás, versenykihívás született. Példamutató volt a somogyszili népkönyvtárosé, Prebanics Kataliné, amelyről »A Könyvtáros« multihavi számában már megemlékezett.

A következő eredmény és könyvtáraink megerősödésének bizonyítéka az, hogy könyvtáraink jó munkáját a pártbizottságok is sok helyen elismerték. A pártbizottságok

Borsod, Baranya, Fejér, Nógrád, Szolnok megyékben a könyvtárak választási munkáját megtárgyalták. Baranyában feladatokat adtak a könyvtárak: rendezzenek a népnevelők számára kiállításokat. Nógrádban a népnevelők figyelmét a Pártbizottság hívta fel a könyvtárban található választási irodalomra. Nyíregyházán a Pártbizottság kultúrínstruktora szinte naponta kereste fel a könyvtárat. A megyékre vonatkozó broszúrák összeállításánál a Somogy és Békés megyei könyvtárak komoly segítséget adtak a pártbizottságok munkájához.

Az elmondott néhány példa lépést jelent a pártszervezetek és könyvtárak közötti kapcsolat elmélyítése felé. Bár akad még néhány, a hőmezővásárhelyi Városi Pártbizottsághoz hasonló pártszervezet. Hőmezővásárhelyen a Pártbizottságnak egyetlen tagja sem járt még a könyvtárban.

Az eredmények közé kell sorolnunk azt a néhány tanácsot, amely a választások idején támogatta a könyvtárakat. Bács-Kiskun és Pest megye kivételével valamennyi Népművelési Osztály megtárgyalta a könyvtárak választási munkatervét. Fenntartással kell azonban fogadnunk a Csongrád megyei népművelési osztálynak azt az állítását, hogy megtárgyalta a könyvtár munkatervét, minthogy az osztályvezető, — aki állítólag az értekezletet vezette, — maga sem emlékezett erre. Ettől eltekintve az indulás tehát jó volt. Menetközben azonban a tanácsok — néhány megye kivételével — magukra hagyták a könyvtárakat. Rendszeresen és jól foglalkozott a könyvtárakkal a Fejér és Tolna megyei osztályvezető. Kiszármásai alkalmával mindig felkeresték a könyvtárakat, értekezletre meghívták a könyvtárosokat és segítséget adtak munkájukhoz. A Pest megyei népművelési osztály vezetője futólagos látogatás közben adott néhány tanácsot a megyei könyvtáraknak. Sajnálatos, hogy ez a jellemző a legtöbb népművelési osztályra, amelyek még mindig csak felületesen ismerik a könyvtárak munkáját. Részben az ellenőrzés hiányával magyarázható az, hogy helyenként:

az ellenség a könyvtárakban is felütötte a fejét. Erről azonban csak néhány könyvtáros tudott beszámolni, amely azt jelenti, hogy könyvtárosaink nagy része még nem ismeri fel az ellenség alattomos tevékenységét.

Örvendő esemény — még ha szörvényes is, — hogy a helyi tanácsok a választások alatt komolyan felfigyelték a népkönyvtárakra. Kőköton pl. a tanács kimeszeltette a könyvtárat és ellátta bútorzattal, Igalban a tanács szép, új helyiséget adott a könyvtárnak. Még a példák egész sorát lehetne említeni, amely intő figyelemztetés az ország igen sok tanácsának.

Tudományos és nagy könyvtáraink

Ezeknek a könyvtáraknak a választási munkájában a legkiemelkedőbb vonás az, hogy kiléptek elszigeteltségükből és a tömeg felé fordultak. Az Országos Széchényi Könyvtár, amelynek a Minisztertanács határozata értelmében elsőrendű feladata a saját könyvtári tevékenységén kívül az, hogy segítséget adjon a nyilvános tömegkönyvtáraknak, — Módszertani Osztálya több választási kiadványa mellett két alkalommal tartott szemináriumot az üzemi, megyei és járási könyvtárosoknak.

Az Országos Széchényi Könyvtár saját anyagából rendezett kiállításokkal kereste fel a VIII. kerület üzemeit, a Csepeli Posztógyárat, a Klement Gottwald Villamosgyárat, az Obudai Hajógyárat. A Csepeli Posztógyár Pártbizottságának az üzemi lap számára a »régii Csepelről« adtak hírlapanyagot. A Széchényi Könyvtárhoz hasonlóan az Országos Műszaki Könyvtár és az Országgyűlési Könyvtár elsőrendű feladatának tekintette, hogy szakmai tevékenységén túlmenően, az olvasók politikai nevelésével is elősegítse a választások sikerét.

A sok jó kezdeményezés mellett az Országgyűlési Könyvtár választási munkájában hibaként kell említeni, hogy bár a kiállítási választási sarkok jók voltak, mégsem használták a népnevelők elegend. Ennek az az oka, hogy a Parlamenti Könyvtár nem sietett a népnevelők elé.

Az Országos Műszaki Könyvtár kiállításai, melyeket az épületben helyeztek el, sok látogatót vonzott. »A műszaki dolgozók helyzete egykor és ma« című kiállítással szemléltető módon mutatták meg a kiálló ellentétet a régi és a mostani műszaki értelmiség helyzete között. Kiállításainkkal és egyéb szemléltető propagandájukkal kimentek az utcára is. Az üzemi könyvtárak segítségével több mint 40 üzemben rendeztek kiállításat.

„Az egész világon egyedül a mi választásaink valójában szabadok és ténylegesen demokratikusok. . . .”
(Szókratész)

Kedves Népnevelő Elvtárs!

A május 17-re kitűzött választásra jó felkészültségű és megfelelő érvekkel rendelkező népnevelőkre van szükség. A Megyei Könyvtár elő akarja segíteni az elvtárs választási munkáját azáltal, hogy rendelkezésére bocsátja az ötéves tervről, a békeharcról, a kapitalista rendszer és a mi választásainkról szóló könyveket. Ezeket kikölcsönözheti, de kényelmes olvasótermeinkben is használhatja.

Kérjük, hogy szerda és csütörtörtől kivételével bármely nap délután 11 órától este 8 óráig heresse fel a Sztálin-tér 3 szám alatti Megyei Könyvtart.

Nyíregyháza, postabütyegző kelte.

Szeretettel várjuk:
Megyei Könyvtár dolgozóit

A Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtár
meghívója

Sikerrel alkalmazták a diavetítést. Az agitációs idő alatt több mint 3500 embert szóraztatva neveltek.

Az Országos Műszaki Könyvtárról emondhatjuk, hogy — bár először kapcsolódott be ilyen nagyjelentőségű politikai esemény agitációjába, — jól dolgozott.

A választások ideje alatt tapasztalhatták a könyvtár dolgozói, hogy az eddigi propagandájuk nem volt kielégítő. A hadmérnöki kar 25 hallgatója, akik meglátogatták a könyvtárat, osodálkozva vették tudomásul, hogy milyen gazdag anyag áll az olvasók rendelkezésére, amit eddig nem ismertek.

Beszélni kell a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár választási munkájáról, amely rendkívül színes propagandájával a könyvtárosok gazdag tapasztalatainak, ötleteinek és lelkes munkájának felhasználásával igen sok jó eredményt ért el. Komolyan támogatták a népnevelők munkáját. A 29-es fiók pl. a kerületi népnevelők számára tartott előadáson a könyvtár népnevelő anyagát ismertette. Szépirodalmi szemelvényeket, szöveggyűjteményeket, bibliográfiákat állítottak össze, amelyeket a népnevelők, pártfunkcionáriusok jól felhasználtak. Pl. a XVII. kerület képviselőjelöltje, Váriné elvtársnő a szöveggyűjteményből keresett adatokat. A fiókhálózat összesen 286 kiállítás rendezett, ebből 93-at mozikban, kultúrházakban, utcai vitrinekben. A Népfront-felhívást valamennyi fiókban népszerűsítették. 194 felolvasást tartottak munkásszállásokon, várótermekben, népnevelő értekezleteken, vásárcsarnokokban, stb. Az 1-es fiók dolgozói a kerületi Postatakarék előtt lötvényeik beváltására várakozó dolgozók részére felolvasást tartottak.

A fiókok segítették a népnevelőket, de a pártbizottságok is segítettek a könyvtárakat, a X. kerületi Pártbizottság állandó és rendszeres segítséget adott a fióknak azzal, hogy bevonja az értekezletekbe. Megbízta a fiókot kisgyűlések tartásával, s a népnevelőket a könyvtárba irányították.

A XVII. kerület Pártbizottsága plakátokkal és egyéb választási anyaggal segítette a könyvtárat, s a Pártbizottság tagjai is beiratkoztak olvasónak.

Nemcsak a párt, de a tanácsok is segítettek a könyvtárakat. A kerületre vonatkozó anyagot, adatokat, stb. megadták a könyvtáraknak. Külön értekezleten foglalkoztak a III., V., VIII., X., XII. kerület népművelési osztálya, a XIV. kerületi

tanács pedig a V. B. ülésen foglalkozott a könyvtárak választási munkatervével.

Hibák itt is voltak! A könyvtár választási munkájával egyáltalán nem foglalkozott a XV. és XXI. kerületi tanács, a XIII. kerületi tanács népművelési osztálya május 1. előtt nem volt hajlandó a könyvtárral tárgyalni.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár jó munkáját számokkal is mérhetjük. Áprilisban naponta 10.141 kötetet kölcsönöztek, májusban ez a szám 10.283-ra emelkedett. Áprilisban a napi beiratkozások átlaga 109 volt, májusban 116. (1952 májusában a napi átlagos forgalom 7918, az új beiratkozók napi átlaga pedig 107.)

A néhány szám is azt bizonyítja, hogy a könyvtárosok többségének sikerült a ligyelmet az irodalomra fordítani. A választási agitáció idején a 36-os fiók vezetője kérte az olvasókat, hogy a kiköcsönözött könyvekben jelöljék meg a választási agitációban felhasználható részeket. Ez jó mód-

A Magyar Függetlenség Népfront programja: **Béke, - munka, - jólét, - felemelkedés!**

VÁLASZTÓPOLGÁROK!

Honfitársak! Ifjú választók! Elvtársak!

Készüljetez fel a választásra!

Minden dolgozó, minden ifjúmunkás munkatejesítményének fokozása mellett emelje elméleti tudását is!

Ismerd meg a multat, hogy a jelenben meg öntudatosabban harcolj boldog jövőért!

Légy tájékozott a bel- és külpolitikában, szocializmus építő hazánk 5 éves tervében!

Látogass el a Megyei Könyvtárba!

A könyvtárban is segít, hogy tudatos és fejlett választópolgára légy boldog hazánkunk!

A választással kapcsolatos irodalomról segítségére külön választási sarkot, katalógust és könyvsorozat készítettünk.

Választópolgárok! Honfitársak! Ifjú választók!

Népnevelők! Propagandisták!

Jó munkátok előfeltétele a tanulás, az olvasás!

Bejetez a Megyei Könyvtár olvasói!

Könyvkölcsönzés és olvasótermi szolgálat!

Szerda és csütörtök kivételével mindennap d. e. 11 órától 1 óráig és d. u. 2 órától este 8-ig.

Beiratkozási díj egy évre: 1952. május 1. óta **Olvasói díj nincs!**

Mindnyájatokat szeretettel várunk

Megyei Könyvtár
Helység, kultúrter. 2.

A Szabolcs-Szatmár Megyei Könyvtár választási plakátja

szer arra, hogy az olvasókat elmélyült olvasásra szoktassuk, s jó alkalom arra, hogy az olvasókkal egyénileg foglalkozzunk.

Tovább mélyült a kapcsolat az üzemi és fiókkönyvtárak között. Minden fiók látogatta az üzemi könyvtárakat. A 1-es fiók 14 üzemet, a 18-as 12-öt, a 9-es 11-et, a 28-as 15-öt. A 2-es fiók vezetője 70 üzemi könyvtárosnak előadást tartott: »A könyvtárak feladatai a választási agitációban« címmel. Számos választásokra készített kiadvánnyal, plakáttal, jegyzékekkel, bibliográfiákkal segítettek az üzemi könyvtárakat. A fiókok támogatták a kisüzemeket is. Itt általában az volt a tapasztalat, hogy ezek semmiféle útmutatást nem kaptak a szervezeteiktől.

Üzemi könyvtárak

Ma már több mint 4000 üzemi könyvtár működik az országban. Ilyen nagy könyvtári hálózattal joggal várjuk, hogy a választási agitációba aktívan bekapcsolódjanak. Az alábbi megállapítások kb. 30 üzemi könyvtár munkáját értékelő jelentésből adódnak, de minden valószínűség szerint ez országosan is jellemző.

Abban, hogy üzemi könyvtáraink többsége nem vette ki részét eléggé a választási munkából, nem minden esetben a könyvtárosok hibásak. Ezért komolyan felelősek az üzemi bizottságok, az egyes szakmai központok, melyek még most sem értékelik könyvtárainkat. Hibáztatjuk itt a megyei, járási könyvtárakat is, amelyek csak minimális segítséget adtak az üzemi könyvtáraknak, annak ellenére, hogy jóval több könyvtári tapasztalattal rendelkeznek.

Az üzemi könyvtárak politikai munkája gyenge volt. A meglátogatott 30 üzemi könyvtár közül egy sem készített választási sarkot. Kiállításokat is csak szórványosan rendeztek.

Elhanyagolták a képviselőjelöltek propagandáját is még olyan üzemben is, mint pl. a KISTEXT, amely saját képviselőjelöltjét sem népszerűsítette! Akad azonban néhány jól dolgozó üzemi könyvtár, amely a vá-

lasztási agitáció különböző módszerét jól használta fel. A MAVAUT könyvtárosa guruló könyvkiállítást rendezett, amelyet elvitt az egyes üzemrészekbe és műhelyekbe. A MAVAG könyvtárosa az ipari tanulók részére »Szabad Ifjúság faliújság«-ot készített. A Közlekedési Minisztérium könyvtárában lévő választási irodalmat sokszorosított jegyzéken ajánlotta olvasásra a könyvtáros. Egyes üzemi könyvtárosok eredményes felolvasásokat is rendeztek.

Az eddig elmondottak könyvtáraink választási munkájának csak egy kis töredékét ismertették. Bátran elmondhatjuk, hogy könyvtáraink megerősödtek s hogy munkájukban minőségi változás állott be. Bebizonyították azt, hogy az aktuális politikai események szolgálatába tudják állítani erejüket.

A választási agitáció során mind a tudományos és nagy könyvtárak, mind a megyei, járási, üzemi és falusi könyvtáraink sikerrel alkalmazták a felolvasásokat. Ezt a propagandamódszert feltétlenül tovább kell fejlesztenünk, főleg falun a nyári munkák idején. Támogatni kell ezzel a minisztertanács nyári mezőgazdasági munkákra vonatkozó határozatát, ugyanakkor fel kell használni arra, hogy a politikai mezőgazdasági, műszaki, különböző ismeretterjesztő és szépirodalmi műveket népszerűsítsük. Tudományos és nagy könyvtáraink, valamint megyei könyvtáraink fontos feladata, hogy a felsorolt könyvekből minél több felolvasásra alkalmas szemelvényt bocsássanak a járási, falusi és üzemi könyvtárosok rendelkezésére. A napi politikai feladatok megoldását segíti a sajtó széleskörű propagandája. Ki kell vinni a sajtót a tömegek közé!

A választási sarkot tovább kell fejleszteni, át kell alakítani tematikus kiállítássá.

Könyvtárainknak emelniük kell kiadványaik számát és minőségét, önálló kezdeményezésekre kell törekedniük.

Az olvasókkal való kapcsolat elmélyítése érdekében rendszeresítsék könyvtáraink az olvasóértekezleteket. Dolgozzanak együtt az eddiginél sokkal jobban a párttal és a tanáccsal, üzemekben az üzemi bizottsággal, mert ez biztosíték arra, hogy megyei, járási és falusi könyvtáraink egyre jobban megerősödnek.

Tartsák mindig szem előtt, hogy az ellenség a könyvtárakban is igyekszik romboló munkát végezni.

A választási munkák idején azok a könyvtárak tudták a legnagyobb eredményeket elérni, ahol példás könyvtári rend és szervezettség volt. Ezt a legrövidebb időn belül meg kell valósítani valamennyi könyvtárnak.

BERZA LÁSZLO

Könyvkiállítás a nagykanizsai újú választók olvasó-értekezletén

Könyvtári tömegmunka a kultúrparkokban

A »Bibliotekar« 1953. 4. számából, rövidíve.

A moszkvai Gorkij Kultúrpark könyvtárának tapasztalatairól számolok be, különös tekintettel a könyvtár tömegmunkájára.

1952 nyarán a park területén 16 állomás működött. Tízet közülük a park könyvtára szervezett, a többi hat pedig más könyvtárak (Allami Nyilvános Történeli Könyvtár, a Külföldi Irodalom Összszövetségi Könyvtára, a Kíev kerületi, a Lenin kerületi, a Moszkvórec kerületi és a Frunze kerületi könyvtárak) fiókja volt.

E 16 állomás három típusba sorolható: 1. olvasóterem zárt helyiségben; 2. olvasóhelyek a térségeken, fák és virágágyak között, ahol kényelmes karosszékek állnak az olvasók rendelkezésére; 3. Mozgókönyvtárak (kézikocsira szerelve), amelyeket a park meghitt sétányain állítanak fel. A látogatók a mozgókönyvtárak révén a park legtávolabbi pontjain is hozzájuthatnak a folyóiratok és lapok új számaikhoz, a legfrissebb brosúrákhoz. A nyári időnyében négy ilyen mozgókönyvtár működött, ezekből 41.880 olvasó összesen 75.140 folyóiratot, brosúrát, és hírlapot vett ki.

Egy-egy ilyen állomás könyvállománya: 500–1000 kötet könyv, a legkülönbözőbb tárgykörökből és számos időszaki kiadvány. A festői szépségű Moszkva-parton, a Kultúrház hatalmas épületében rendezték be az Allami Nyilvános Történeli Könyvtár fiókját, amelynek itt igen tekintélyes könyvállománya van. Itt olvasóterem biztosítja a komoly munka lehetőségét: csendes terem, sok virággal. A látogatót szép könyv- és folyóiratkiállítás fogadja; az olvasó minden kérdésére gyorsan és pontosan kap feleletet.

Az állomásokat a park hatalmas területén (hossza több mint 3 kilométer) egyenletesen osztották el, úgy, hogy a látogató a park bármely részén olvasnivalóhoz juthat. Az állomások száma évről évre emelkedik, az olvasó könyv-, újság- és folyóiratellátása egyre kedvezőbb.

Munkánkban a következő rendszert alkalmazzuk: a könyvek és folyóiratok kölcsönzésénél az olvasó valamilyen okmányát adja át betétként. Mivel az egyes állomások nyitvatartási órái különbözők, az olvasók kényelme érdekében a park központi terén reggel 10-től este 10-ig ügyeletet tartunk, ahol a látogató — függetlenül attól, hogy honnét vette ki, — este 10 óráig visszaadhatja a könyvet és ugyanitt átveheti betétként adott okmányát.

1952 nyarán az állomások együttvéve 258.000 olvasót szolgáltak ki. (Az olvasók száma 1951-hez viszonyítva 50 százalékkal emelkedett.) Összesen 531.710 könyvet, folyóiratot és hírlapot kölcsönöztünk. A hírlapkölcsonzés az összkölcsönzésnek mintegy 13 százaléka.

Minden állomásnak vannak természetesen állandó látogatói is, de az olvasók nagy része nem állandó látogató. Ez megerhezi a tömegmunkát, főként a könyvankétok szervezését.

A könyvtár aktív propagandamunkát végzett az olvasók körében; népszerűsítette a társadalomtudományi és politikai irodalmat, a szovjet tudomány és technika vívmányairól, az ipar és a mezőgazdaság élenjáró tapasztalatairól szóló könyveket, a szovjet és klasszikus szépirodalom legjobb alkotásait. Minden lehetséges módszert felhasználunk: könyvkiállításokat, könyvismertető előadásokat rendeztünk és szakemberek konzultálására is alkalmat nyújtottunk.

Igen sok könyvkiállítást rendeztünk részint zárt helyiségekben, részint a tereken. A nyár folyamán 260, képekkel díszített, kiállításunk volt, ezek közül 112 társadalmi és politikai témáról szólt. A parkban gyakran szerveznek más szervezetek nagyobb, általános kiállításokat, ilyen esetekben mi is megrendezzük ezek keretében saját könyvkiállításunkat. A Kultúrpark kiállítását rendezett »A szovjet nép a békeharcban« címmel, ugyanakkor mi is megnyitottuk társadalmi, politikai és szépirodalmi könyvekből összeállított könyvkiállításunkat.

A park egyik terén tartják rendszeren a természettudományi ismeretterjesztő előadásokat; itt elhelyezett állomásunk figyelemreméltó munkát végzett. Könyvállományát kiegészítettük természettudományi munkákkal, s a programra tűzött előadások témái szerint rendeztünk kiállításokat. Az állomás egész működése szorosan összefüggött a park természettudományos ismeretterjesztő munkájával. Meg kell jegyeznünk, hogy itt van a legtöbb állandó látogató is.

A szemléltető könyvpropaganda hatékony formája a »Nagy események napjára«. A »Naptár« lényegében változó anyagú állandó könyvkiállítás. Anyagát egy-egy aktuális esemény vagy évforduló köré csoportosítjuk. Ilyen témák: egy-egy nagy író vagy tudós élete és munkássága, közéletünk valamely jelentős eseménye, forradal-

munk ünnepe stb. A »Naplár«-kiállításokat az Állami Nyilvános Történeti Könyvtár fiókja rendezi, és e kiállításoknak általában komoly sikerük van.

A Kultúrpark Könyvtára 1952-ben számos ankétot rendezett. Minden megbeszélést gondosan előkészítettünk: ugyanezkor állomásunkon könyvkiállítást rendeztünk, könyvismertető előadásokat, tanácsadó órákat tartottunk, széles körben népszerűsítettük a megvitatásra kijelölt könyveket. Plakátokat függesztettünk ki mind a park területén, mind a városban. A nagy üzemekbe meghívókat küldtünk. A kerületi könyvtárak, a Kultúrpark pénztárai és az állomások ugyancsak terjesztették a meghívókat. Az ankétok sikerét biztosította a gondos előkészítés. Jó légkörben, az olvasók aktív részvételével folyt le például: »Az ifjú technikus« (Technika-Mologyezsi) című folyóiratról rendezett ankét. A szervezőmunkát a Központi Műszaki Könyvtár, a folyóirat szerkesztősége és a Kultúrpark könyvtára együttesen végezték.

A Kultúrpark Könyvtára nagy közönség előtt irodalmi esteket is rendezett. Legjobban sikerült a »Békét a világnak« címmel rendezett irodalmi est, amelyet ezer látogató hallgatott meg. Felszólalt az esten Nazim Hikmet, a híres török forradalmár költő is.

Komoly propagandát fejt ki a könyvtár

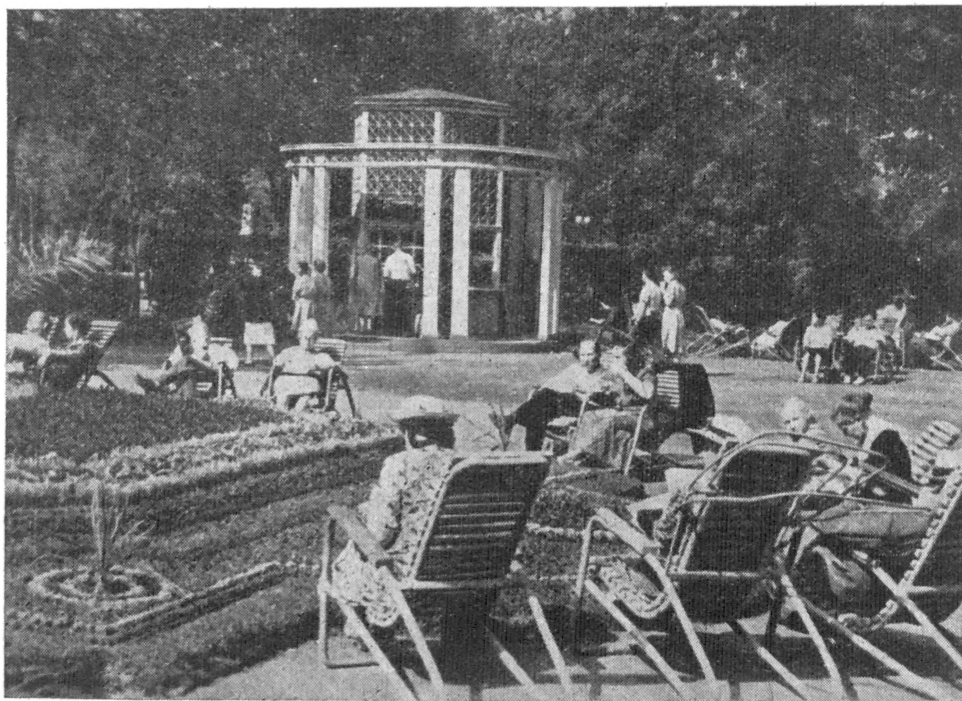
felolvasásaival is. Az elmúlt évben 32 felolvasást rendeztünk, ezeken összesen 3890-en vettek részt. Egyes témákról felolvasás-sorozatot tartottunk. A Gorkijról szóló előadássorozat például a következő előadásokból állt: »Gorkij a szovjet irodalom megteremtője«, »Gorkij, a béke és a demokrácia harcosa«, »Gorkij élete és munkássága«, »Gorkij az ifjúságról«, »Gorkij Moszkvában«.

Előadássorozatot rendeztünk Gogolról, Osztrovszkijról és más írókról is. Igen nagy sikere volt a következő előadásoknak: »Lenin és Sztálin alakja a szépirodalomban«, »A szovjet irodalom sikerei«, »A bolsevik alakja a szépirodalomban«, stb. Valamennyi felolvasás alkalmával könyvkiállítást is rendeztünk.

Tevékenyen kapcsolódott be a könyvtár a Kultúrpark valamennyi rendezvényébe. A Szovjet Irodalom Napján is rendeztünk könyvkiállításokat; az Irodalmi Múzeum tudományos munkatársai tanácsadó órákat tartottak; könyvismertető előadásokat és felolvasásokat is szerveztünk.

Hét előadásunkon írók számoltak be munkásságukról; hat olyan estét rendeztünk, amelyen az olvasók az írókkal találkoztak, többek között Szilva Kaputikjan Sztálin-díjas örmény költőnővel, D. Jeremin Sztálin-díjas íróval, stb.

L. ORLOVA

A Gorkij kultúr- és üdülőkert Moszkvában

A balatonmenti üdülők könyvtáraiban

A Somogy Megyei Könyvtár vezetőjével, *dr. Kerekes Andrással* indultunk el a balatonmenti üdülők könyvtárainak meglátogatására. Amíg a vonat Balatonboglár felé visz, a jó munkájáért kitüntetett kartársunk, aki a somogymegyei üdülőhelyek könyvtárainak patronálását is végzi, megismertet a megvizsgálandó probléma tavalyi helyzetével. Elmondja, hogy a könyvtárkérdés az üdülőhelyeken tavaly még korántsem volt megoldva. A legnagyobb nehézség a folyton változó könyvtárosok, a szakadatlan személycsere volt, amin segíteni igen nehéz, részben a kisebb üdülőknél megoldhatatlan feladat. Persze maga az a tény, hogy ilyen problémákról beszélhetünk, a múlthoz képest felmérhetetlen haladást jelent, mert hol volt akkor rendszeres dolgozó-üdültetés és kinek jutott eszébe üdülőhelyi könyvtár? Amint a szábaszókötvetések üde zöldjére nézünk, szinte egyszerűen jut mindkettőnknek eszébe *Csokonai* verse az első somogyi iskoláról. Vájjon mit érezne a költő ma és hogyan köszöntené azokat, akiknek már ilyen problémái lehetnek. Nem írná le többé, hogy *»rám jehadt a Balaton*, hanem boldogan látná legmerészebb álmait beteljesedését.

Utunk állomásai Balatonboglár, Balatonlelle és Balatonföldvár néhány üdülőhelyi könyvtára volt. Az első helyen egy nagyobb üdülőt, a MÁVAG-ét és egy kisebbet, a Kábel- és Sodronygyár üdülőjét látogattuk meg és néztük meg könyvtári munkájukat. Az előbbi helyen, a *Balatonboglári MÁVAG-üdülőben Pálinkás István* kultúrfelelős fogad, aki megmutatja a 173 könyvből álló könyvtárat. Az üdülőnek 108 férőhelye van. A könyvtár, sajnos, még nincs leírozva. A régi jegyzékben, összefüzetlen papíron feltüntetett könyvek egyrésze hiányzik. Ezek a könyvek nyomtalanul eltűntek. Első tanácsunk, hogy a könyvtáros készítsen leírt és azonkívül pontos jegyzéket a szerzők szerint abc-sorrendben és ezt lehetőleg több példányban függessze ki a társalgóban, ebédlőben stb., hogy ilyen módon mindenki jókor, még üdülése elején, tudomást szerezzen a könyvtár létezéséről. Akkor a beutaltaknak több mint fele olvasni fog. Kis könyvkiállítást is csináljon az ünnepi rendezvények alkalmával a könyvtáros és ott a helyszínen mindjárt tartson könyvkölcsönzést is. Néhány ügyes mondatban a fontosabb könyvek tartalmát összefoglaló felírtos táblákat is készíthet majd. S azt az elvtársat, aki naponta elolvas egy-egy könyvet, megnyerheli segítő aktívának.

A *Kábel- és Sodronygyár üdülőjében* 39 férőhely van az üzemtől kapott 53 könyvet

tartalmazó könyvtárral. Új könyveket kért sürgősen a SZOT-kirendeltségtől a gondnok, aki itt a könyvtárosi teendőket is elvégzi. (Még nem kapott.) Lelkesen végzi a feladatát kis körében, megkérjük arra, hogy ne csak egymás után írja a füzetbe a kölcsönzőket, hanem az egyes művek szerint is próbálja vezetni a kölcsönzést, mert akkor lehet csak az egyes műfajok: politikai, szépirodalmi stb. művek olvasottságáról a szükséges tapasztalatok birtokába jutni. Végignézzük a kölcsönzést, amelyet minden nap az ebédet követő órában tart meg a könyvtáros. Már ebéd alatt mindig bejelenti: *»Ebéd után menjünk a könyvtárba, könyvkölcsönzés lesz.»*

Innen gyalog mentünk a *Balatonlellei SZOT-üdülőbe*, ebbe a mintaszerűen ápoltnak közepette fekvő gyönyörű, hatalmas épületbe, ahol *Szidon Béla* F. V. V.-vilamoskocsivezető a kultúrfelelős. Itt rendkívül esztétikus környezetben, szép olvasóteremben 216 férőhelyre 473 könyvet találunk. Utoljára februárban kapott 33 könyvet az üdülő a SZOT-tól. A könyveket, főként szépirodalmi művek, rendkívül izléses és praktikus könyvszekrényekben, szép abc-rendben találjuk írők szerint és a könyvtáros elvtárs megígéri, hogy a jobb áttekinthetőség kedvéért az egyes betűket külön kartonnal fogja egymástól elválasztani. Itt az olvasók üveg alatt áttekinthetik az egész könyvtári anyagot. Mindjárt az első nap 83 könyvet kölcsönöztek ki az üdülők, a kölcsönzés napi átlaga 20 kötet. A könyvtáros elvtárs különösen az esős napokat használja ki a könyvek propagálására. *Jókai, Mikszáth, Móricz* művei, *Nyikolajeva*, *»Az aratás«*-a, *Spanov: »Összeesküvők«* és *»Gyűjtogatók«* c. művei számára nem kell propaganda. *Sejnmann: Vatikán a két világháború között* állandóan kézben van. A választás előtt tematikus kiállítást rendezett a könyvtáros elvtárs, szép sikerrel. *»Könyvvel a békéért«* címmel irodalmi estét is tartottak, amelyen az előadó *Gorkij, Spanov* és *Malcev*; — *Nazim Hikmet, Jorge Amado, Pablo Neruda, Howard Fast* és a magyarok közül *Méray Tibor* és *Somlyó György* munkáival foglalkozott. Azóta ezeket a műveket sűrűn keresik az olvasók.

A könyvtárban találkozunk *Földes Józseffel*, a SZOT-kirendeltség balatonlelleli vezetőjével, aki elmondja, hogy arra töreksenek, *legalább kétszer annyi könyv legyen minden helyen, mint amennyi beutalt üdülő van ott*. Es ezt a szándékát a kirendeltség többnyire meg is valósítja. A SZOT-kirendeltségnek Balatonlellén közös a faluval a kultúrháza. Megnéztük a ha-

talmasz empire kúriát, gyönyörű park közepén, a százados fák alatti a szabadtéri színpad és a nézőtér emelkedik.

Amint Szárszón át Balatonföldvár felé visz útunk, eszünkbe jut, hogy sehol sem láttunk eddig verseskötetet *József Attilától* és *Petőfitől sem*. (Ady-kötetet találtunk.) Elgondolkodtunk azon, hogy a SZOT-résztől bizony sokszor csak ötletszerűen, az éppen meglévő anyag szerint történik a könyvtár összeállítása. Egyformán áll ez az üzem által leküldött, vagy a SZOT-kirendeltségtől kapott könyvekre is. Ezek a könyvek jó és hasznos könyvek, de nincsenek mindig az üdülők igénye szerint összeválogatva. Azonfelül egy-egy műből sokszor fölöslegesen nagy példányszám mellett, más fontos művek teljesen hiányoznak. Egyik helyt például hasztalan keresik az olvasók *Tolsztoj: Háború és békéjét*, vagy *Karenina Annáját*, egyik sincs meg egy példányban sem. *A könyvtárak analízise azt mutatja, hogy nincs mindig kellő gondosság a könyvek kiválogatásánál*. Természetesen itt is messze meghaladtuk a múltat, amikor az amúgyis gyérszámú népkönyvtárak összeállítása azokból a kivénhedt salabaktérből, a kiadó számára eladhatatlan, nyilvánosságot többnyire csak protekcióból kapott szerzők műveiből történt, amelyekről ily módon szabadult meg az »ügyes« kiadó. »Jó üzletet csinált« így s egyszerűsággal biztosította, hogy az illető népkönyvtárnak, ahová küldeményei kerültek, a jövőben sem lesznek olvasói. Ettől ma már csillagtávolságra vagyunk, de a gondosabb összeválogatás — amelynek alapja a típuskatalógus lehetne — növelné üdülőhelyi könyvtáraink hatékonyságát.

Balatonföldváron a Kistext-üdülő könyvtárát látogattuk meg. Az egykori Kupaszállóban azelőtt csak kiváltságos elemek, jópénzű urak és hölgyek fordultak meg. Ma 220 dolgozó, munkás, paraszt és értelmiségi üdül benne. Alig mutatja meg valami jobban az idők változását, népi demokratikus államunk belső lényegét, mint az a kép, ami itt, a Kistext olvasótermében élénk elevenedik. *Hrabovszky Lona* kultúrfelelős, egyébként a Békéscsabai Textilgyár dolgozója, éppen könyvtári órát tart az újonnan érkezetteknek. Segítségére is van egy-két lelkes aktív, akik elbeszélgetnek az olvasókkal, könyvet ajánlanak nekik, míg a könyvtáros bevezeti a könyvek címét és az olvasók nevét füzetébe. Itt 220 dolgozóra kb. 300 könyvet találunk. Elég kevés. A SZOT-kirendeltségtől most kapott 110 könyvet. Bizony, ezek az új könyvek még nem mindenhatóvá érkeztek meg. Katalógus a könyvekről itt csak részben van s még abszolút sem sikerült rakni az újonnan érkezett könyveket. A napi átlag 8—10 könyv-

kölcsönzés. Megkérjük, hogy az ebédlőben próbáljon a könyvtáros egy-egy változó, tematikus könyvkiállítást csinálni, például a Világ Békétanács most közelebbről budapesti ülése alkalmából a béke könyveiről, vagy egy másikat »*Ifjúsgunk élete egykor és most*« címmel. Lásza el a figyelmet felhívó feliratokkal ezeket a kis kiállításokat. Kerékes elvtárs megígéri, hogy szívesen segít neki mindenkor munkájában, bármilyen problémája, nehézsége van. Elbeszélgetünk egy-két könyvkölcsönzővel. Jobbára a szórakoztató, szépirodalmi műveket keresik, de akad köztük olyan is, aki már kész olvasótervvel érkezik s most keresi hozzá az »anyagot«. Vele nem sok propagatív dolga lesz a könyvtárosnak.

Összegezve tapasztalatainkat: az előző évhez képest megállapítjuk, hogy nem, vagy alig változott a könyvállomány megővése. A laza, összefüggés nélkül lapokon feltüntetett könyvjegyzék, amit az egyes gondnokok írtak alá s vették át ennek alapján a könyveket, nem biztosítja a könyvállomány pontos számontartását. De még e jegyzékek szerint is számos könyv hiányzik egyik-másik helyről. Ezen a bajon feltétlenül segíteni kell pontos, egybefűzött, aláírt és lepecsételt leltárral, amely szerint kell átvenni, illetőleg visszaadni a könyveket.

Viszont annak tanúsága szerint, amit a Balaton körül láttunk, *kétségtelenül erősödött a nyári üdülőhelyi olvasómozgalom, rendszeresebb a kölcsönzés, a könyvtárosok körütekintéssel járnak el, mind a könyv biztosításánál (rendszeres igazolványbeszedés a kölcsönzőktől), mind a megfelelő könyv ajánlásánál*. Foglalkoznak az olvasókkal, igénybe veszik a könyvpropaganda eszközeit, például a tematikus könyvkiállításokat, amiket többnyire az üdülőkben rendezett irodalmi, természettudományi előadásokkal, anketékkal kapcsolnak össze.

Az üdülőhelyeken eltöltött idő a pihenést szolgálja elsősorban, de a feledhetetlen közösségi kirándulásokon, új tájélményeken kívül, sokan itt kapnak kedvet az olvasáshoz. A legjobb barát: a könyv, ide is elkíséri, itt is várja az olvasót s a könyvtárhasználát azt mutatja, hogy nem hiába várja. Ezt segíti elő a helyes könyvpropaganda; a kultúrfelelősök megfelelő, tapintatos nevelő munkája. Sokan itt kapnak először kedvet az olvasáshoz, amihez odahaza természetmunkájuk és házi gondjaik között kevésbé jutottak hozzá. Akad közöttük néha olyan is; aki itt, üdülésékor olvas el először igazán élményszerűen, alaposan egy könyvet és üdülésének talán legnagyobb ajándéka az, amit magával visz haza: *a további olvasás vágya és belső igénye*.

KATONA JENŐ

Elemző törzslapok a gyakorlatban

Sal'ai István, az Országos Széchényi Könyvtár helyettes vezetője mondotta egy beszélgetésünk alkalmával: »A szocialista könyvtárost többek között az különbözteti meg a burzsoá társadalom könyvtárosától, hogy tudása van olvasójának olvasmányairól. A burzsoá könyvtáros előtt abban a pillanatban idegenné válik az olvasó, amint visszaadta a kölcsönvett könyvet. A szocialista könyvtáros a személyi lapból meg tudja állapítani olvasója érdeklődési irányát és fejlődését.« Nem volt egészen újság számomra ez, mert két esztendővel előbb jómagam is minden egyes olvasóról vezettem személyi lapot. Később azonban abbahagytam. Egyrészt — és leginkább azért —, mert nem győztem idővel, másrészt, mert a sokat olvasó kölcsönzők lapjai olyan hamar beteltek, hogy képtelenség volt közsönzés közben áttanulmányozni e feljegyzéseket.

Nem akarok e cikk keretében a személyi lap problémáival foglalkozni, de kötelességemnek tartom megjegyezni, hogy helytelen volt a technikai nehézségek miatt azt az elvi következtetést levonnom, hogy »a személyi lap csak az adminisztrációt növeli«. Sallaj elvtárs előbb említett szavai nyomán belátom (és ezt be kell látnia a Szabó Ervire, könyvtár minden könyvtárosának), hogy a személyi lap, a mi népszerűlőmunkánk legfontosabb eszköze!

Eppen ezért nagy örömmel üdvözöltem a szovjet gyakorlat alapján kísérletképpen nálunk is bevezetett úgynevezett elemző törzslapot, mert bár módszertani szempontból a személyi lapé az elsőség (hiszen az elemzőlap a személyi lap magasabb fokozata), de ma könnyebben megoldható 100—200 elemző törzslap vezetése, mint az, hogy minden olvasóról állítsunk ki személyi lapot. Nem sok tapasztalatot szereztünk eddig, mégis szeretném közreadni észrevételeimet és fölkelteni könyvtárosaink érdeklődését az új módszer iránt.

Ez év január 1-én kezdtük meg az elemző törzslapok írását és azt terveztük, hogy március 31-ig 100 olvasóról vezetünk ilyen lapot. Április első hetében azonban még csak a 76-ik lapnál tartottunk. Ez azonban sokkal kisebb hiba, mintha csak felületesen, elsielve állítottunk volna ki száz lapot. Felvetődik a kérdés, hogy milyen szempontok szerint válogatjuk ki az olvasókat, akikről elemző törzslapot vezetünk. Semmi esetre sem gépiesen, a nyilvántartásból jelöljük ki ezeket az olvasókat! Azzal a fenntartással, hogy nyitva hagyom az ajtót az egyéni kezdeményezések számára, összefoglalom a négy-öt főszempontot a válogatásra.

Elemző törzslapot kell vezetni arról az olvasóról, akinek 1. *kirívóan* szűk, egyol-

dalú az érdeklődése, 2. *feltűnően sokoldalú, de szétforgácsolódó az érdeklődése*, 3. valamilyen *súlyosabb hiányosság* vehető észre olvasmányaiiban (pl. szakmunkás, de nem akar szakkönyvet olvasni, stb.), 4. valamilyen *határozott érdeklődési irányt* kell ki-eleégíteni, fejleszteni, 5. erkölcsi, vagy politikai *nevelésre* van szüksége.

Mint említettem, ezek még nagyon halvány körvonalak, de megkísérlem néhány gyakorlati eset leírásával alátámasztani a vázlatos felsorolást.

1. *M. F.-né, hivatásos katona neje, 40 éves. Másfél esztendeje jár a könyvtárba, gimnazista leányával együtt. Csak Jókait és a régi magyar írókat szeretik, modern regényeket — sem nyugatit, sem szovjetet, sem új magyart — nem hajlandók olvasni. A régi külföldi klasszikusok elől is e'égge elzárkóznak, ismeretterjesztőről hallani sem akarnak. Egyik hosszabb beszélgetésünk után a gimnazista leány bevalotta, hogy ő nem zárkózik el az új regényektől, csak »nem tetszenek neki«. Elemző törzslap segítségével figyeltük olvasmányait és úgy döntöttünk, hogy éppen egy Jókairól szóló könyvvel kell áttörni az ismeretterjesztő-arcvonalat, a szépirodalmi pedig — a kétségtelenül túltengő provincializmus miatt — egy új magyar regénnyel. Sikerült elolvasztatni Mikszáth: Jókai élete c. könyvét, és ezzel nemcsak a tanulmányolvasásnak nyitottunk utat, de Jókai egészégtelen »imádata« helyett a realisabb irodalomértésnek is! Az új magyar regények közül Rubin Szilárd: Földobott kö c. regénye közepes tetszésre talált, most kísérletezünk Szabó Pál könyveivel. A tanulmányok vonalán már továbbmehettünk. Elolvastattuk Kazinczy: Fogságom naplóját, és sorra vesszük Király: Mikszáth-ját is. Az ajánlandókat és az eredményt egyaránt az elemző törzslapon jegyezzük.*

2. *Cz. S. technikus, 32 éves. Hasonló eset. Mikszáthot és Jókait nagyon szereti, olykor szovjet regényt is olvas, de Móricztól mereven elzárkózik. Valószínűleg a közelmúlt magyar társadalmat éles bírálata miatt. A Szabó Ervin Könyvtár központjának nyomtatott olvasótervét hittam segítségül és megállapodtunk, hogy kísérletképpen elolvassa a »Rokonok«-at. Azért választottam ezt a könyvet, mert Móricz egyik legcselekményesebb írása. A próba sikerült, »győzött!« mondotta Cz. S. a regény elolvasása után, »jöhet a másik Móricz!« Az olvasóterven haladunk végig, most már Rózsa Sándornál tartunk, és Nagy Péter bevezető tanulmányán is túl vagyunk.*

3. *L. Gy., műszerész, 27 éves. Egy éve tagja a könyvtárnak. Az üzemi könyvtárban is olvas, de ott csak kötelességből, mert*

kevés a könyv. Sokoldalú érdeklődésű. Mindent előlvas, amit a könyvtáros ajánl. Sikerült megbeszélni vele, hogy olvasóterv szerint olvasson, s most »A természet átalakítása« c. olvasóterven megy rendszeresen végig. Együttal »A klerikális reakció« c. olvasótervet is olvassa.

(Közbeszűrőlag meg kell itt jegyezni, hogy a Szabó Ervin Könyvtár központ jó nyomtatott olvasótervei nagyon jó szolgálatot tettek az elemző törzslapok bevezetésénél. A tervek kézbeadásával sikerült hosszabb és alaposabb beszélgetésbe merülni, s közelebbi kapcsolatba kerülni az olvasókkal.)

4. H. L., ipari tanuló, 16 éves. Semmiképpen nem akart szakkönyvet olvasni. Elolvastattuk vele A kölyök c. regényt, de még ekkor sem vitt szakkönyvet, végül is az ipariskolai tanár tanácsára kért két szakkönyvet, s azóta könnyűszerrel tartjuk ébren érdeklődését.

5. K. E. VIII. o. ált. isk. tanuló, leány. Bár gyerekekről nem igen vezetünk, de erről a pajlásról azért fektetünk fel elemző törzslapot, mert feltűnően ideges, felületes, mindent félig olvas el, »nagyánykodni« szeretne. Célunk: szerénységre s elmélyülésre nevelni. Az »ajánlandók« listáján szerepel: Légy jó mindhalálig, A mi tanítónk, Zója és Sura, Az acélt megedzik, stb.

6. D. M. VIII. o., leány. Ő — ellenkezőleg — nagyon komoly, érdeklődő, a művészetek s az irodalom iránt is. Pályaválasztási segítséget fogunk neki nyújtani, s figyelni fogjuk fejlődését.

7. E. G., villanyszerelő, 26 éves. Gorkijt és Nexőt nagyon szereti, mert »egyforma a szemléletük«, csak »Nexő könnyedebb«. Kís jegyzéket állítunk neki össze, hogy minden íróhoz az íróról szóló tanulmányt is olvasson. Így pl. Csehov: Elbeszéléseihez elvitte Jermilov: Csehov c. könyvét.

8. S. I.-né, hűb., műszerész felesége, 27 éves. Felfigyeltünk rá, hogy Burns-t kéri. Kiderült, hogy nagyon szereti a verseket, valahol olvasott egy Burns-verset. Ajánlottuk neki, s elfogadta »Az európai költészet vázlatos időrendje« c., saját készítésű olvasótervünket.

9. F. J., ipari tanuló, 17 éves. Tehetséges rajzoló. Festő akar lenni, de tapasztalatunk szerint nincs elég önfegyelme, kapkod, mindent abbahagy. Végigolvastatjuk vele festők és írók életrajzeit, majd esztétikai bevezetéseket, stb.

10. B. J., műszerész tanuló, 16 éves. Másfél éve olvasó, de feltűnő módon — valószínű a külső hatás! — bizalmatlan a könyvtárossal szemben. Jegyezzük, hogy mit visz ajánlásra s igyekezzünk sokat beszélgetni vele.

11. G. A., gyárimunkás, 37 éves. Azok közé az idősebb olvasók közé tartozik, akik

mindjárt derekánál akarják kezdeni a marxizmust. Olvasótervet készítettünk részére és figyeljük az eredményességet.

Mindez néhány kiragadott példa, de ez is elegendő bizonyíték, hogy az elemző törzslapok bevezetése a minőségi könyvtárosszervezés elengedhetetlen alapja.

Még egy-két technikai dolgot említek meg. Elemző törzslapjainkon a következő rovatok szerepelnek: 1. Név, foglalkozás, sorszám, 2. Szakmai-műszaki könyvek, 3. Természettudományi-politechnikai, 4. Ideológiai-politikai, 5. Szépirodalmi, 6. Egyéb irodalom, 7. Ajánlandó könyvek, 8. Megjegyzések.

Eleinte, gyakorlatlanságból eredő hibák következtében a Megjegyzés és az Ajánlandók rovatot az elemző füzetecske más-más oldalára tettük. E két rovatnak feltétlenül egy (vagy egyszerre áttekinthető két) oldalon kell lennie, mert a két rovat szervezésén kiegészíti egymást. Ajánlatos továbbá a szépirodalomnak és a természettudomány-politechnikai rovatnak nagyobb helyet hagyni, mint a többinek, stb. (Természetesen ez egyénekenként változhat.)

Könyvtárunkban — napi 100 olvasós forgalmat véve alapul — naponta kb. 10 olyan olvasó fordul meg, akiről elemző törzslapot vezetünk. A tíz lap zárás utáni vagy nyitás előtti beírása és gyors értékelése kb. 30 percig tart. Természetes, hogy az egyéni olvasótervek megszerkesztése további 30—50 perces munkát igényel. Eppen ezért — véleményem szerint — az elemző törzslap csak akkor tölti be hivatását, ha egyelőre nagyon korlátozott számban vezetjük. (Világos előttem, hogy a távlat az, hogy minden olvasóórak legyen elemző törzslapja, de emiatt mai viszonyainkhoz mértem »normámat«.) 1000 kölcsönző mellett bőven elegendő 80—100-ról, elemző törzslapot készíteni.

Az elemzőlapokat egyelőre nem mutatjuk meg az olvasóknak, bizonyos idő után azonban ez elkerülhetetlenné, sőt természetessé válik. Vigyázni kell tehát a megjegyzések stílusára és hiteltességére. Az elemző törzslapok vezetése nem gépies munka, mint a száz meg száz személyi lapé, amelyeknek értékelésére csak ritkán kerülhet sor, hanem érdekes, lenyűgöző, közvetett nevelő munka és így azt minden jó könyvtáros örömmel végzi.

Ennyit mondhattam az első negyedév tapasztalatairól és befejezésül azt kérem, hogy dolgozza ki az Országos Széchényi Könyvtár módszertani osztálya minél hamarabb — gyakorló könyvtárosok bevonásával — a magyar elemzőfüzetecske tervezetét és még ebben az évben rendszeresítsük minden nagyobb könyvtárunkban.

GYÓRI GYÖRGY,

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
13. sz. fiókjának dolgozója

A könyvtáros tervszerű munkája — az ifjúság kommunista nevelésének fontos harci eszköze

Abból a feladatból, amelyet népünk forrón szeretett vezére, *Rákosi* elvtárs egyik nyilatkozatában úgy jelölt meg, hogy »*rá kell vezetni a magyar gyermekeket, az ifjúságot a helyes útra, mely a szabadság, a munka és hazájuk szeretetére tanítja őket*«, jelentős szerep hárul az ifjúságot olvasmányokkal ellátó könyvtárosokra. Nagy tanítóinknak és az élenjáró szovjet kultúra kiváló alakjainak az irodalom emberformáló hatásáról szóló tanításai, a szovjet könyvtárügynek kultúrforradalmunkban felbecsülhetetlen értéket jelentő tapasztalatai, melyeket könyv- és folyóiratkiadásunk gazdagodó termése egyre több gyűjteményben, ismertetésben tár elénk, mindinkább világossá teszi előttünk ezt a fontos és megosztelők szerepet.

Népköztársaságunk alkotmánya, pártunk és kormányzatunk intézkedései, biztosítják a múltban minden kultúrától elzárt nép gyermekeinek a kultúrához való jogát és képessé is teszik őket arra, hogy a joggal élni tudjanak. Az oktatás, nevelés és népművelés területén dolgozók felkészültségén, céltudatosságán és aktivitásán múlik: mennyire sikerül — *Lenin* elvtárs tanításának szellemében — a napközik, általános iskolák, közép- és középfokú szakiskolák és tanműhelyek »*minden egyes tanulójának elméjét és emlékezetét fejlesztőnk és tökéletesítőnk az alapvető tények ismeretével*«, mennyire sikerül elérnünk, hogy a gyermekek és ifjak »*studatukban dolgozzák fel valamennyi megszerzett ismeretüket*«.

Mindannyian, akik szocialista hazánk építésében részt veszünk, részesei vagyunk annak a harcnak, amelyet számos nehézséggel, akadállyal és csökevényekkel szemben a szocialista munka sarkkővét jelentő *tervszerűségért* folytatunk. A fentidézett *lenini* szempont megvalósítása elképzelhetetlen anélkül, hogy elemők az ifjúság olvasmányainak olyan megválogatását és sorrendiségét, amely mind a közös feladatok időszűrőségének, mind az ifjú olvasók egyéni tulajdonságainak megfelelnek. Ahhoz viszont, hogy ezt az olvasási módszert az ifjú olvasók megszokott módszerévé tethessük, nekünk, könyvtárosoknak kell tervszerűen, jól előre felkészülnünk.

Különös súlya van az ifjúságot olvasmányokkal ellátó könyvtári munkának a *nyári iskolai szünidő* idején, amikor a tanulói ifjúság sokkal több időt fordíthat szépirodalmi és ismeretterjesztő művek olvasására, mint az iskolaév folyamán. De jelentős az olvasás megfelelő irányítása ebben az időszakban azért is, mert ekkor fokozottabban érhetik a tanulókat olvasmányaikra, érdeklő-

désükre, nyári tevékenységükre kiható helytelen vagy káros befolyások.

Melyek azok a szempontok, amelyek alapján a könyvtárosok a legalkalmasabb olvasmányi anyaggal segíthetik a fiatal olvasók nyári művelődését, ismereteik bővítését, hasznos szórakozását? Most is, mint a népnevelő munkában mindenkor, előtérben állnak az *országos*, valamint a fiatalok lakó- és tanulóhelyével kapcsolatos *helyi feladatok* (pl. aratás, cséplés, begyűjtés, helyi iparvállalatok időszaki tervteljesítése; építkezések, új intézmények létesítése). Fontos szempontot adnak az ifjúság figyelmének irányítása tekintetében a nyári időszakra eső *évfordulók* (a jelen és a múlt kimagasló személyeinek életével, nemzeti és világhírességek eseményekkel kapcsolatos évfordulók, nemzeti ünnepek) és a nyár folyamán lezajló *társadalmi megmozdulások* (pl. világifjúsági találkozók, testvérnépek iránti szolidaritást kifejező akciók, takarékosági mozgalmak).

Jelentős, a könyvtár és a helyi pedagógusok és ifjúsági szervezetek és a napközi otthonok, szakkörök, nyári foglalkoztatások vezetői közti szoros kapcsolat esetén eredményesen megvalósítható feladat olyan olvasási tervek összeállítása, amelyek a *fiatalok elmúlt tanévben nyert ismereteinek* (történelem, földrajz, állat- és növénytan, fizika) bővítésére, a nyári foglalkozásokkal kapcsolatos ismeretek megszerzésére vonatkoznak. Az eddig említett szempontok mindegyikének kitűnő felhasználását szocialista könyvtérünkünk egész sora könnyíti meg. Külön segítséget jelentenek az olvasmányok csoportosításában a *sorozati kiadványok*, az időszűrőség szempontja szerinti válogatásban pedig az AKV előzetes és visszamenőleges ismertetői, »*A Könyvtáros*« *Eseménynaptár*-rovata és a rádió hírszolgálatának reggelenként közölt, jelentősebb évfordulókról megemlékező közlései.

A fiatalok ismereteit gyarapító, az iskolaév folyamán szerzett tudását bővítő olvasmányok közül a politikai érettségre nevelő ideológiai, és a természettudományos világnézetet kialakító ismeretterjesztő művek mellett két, lényegében új műfajnak: a *szocialista-realista történelmi regénynek* és az *életrajzi regénynek* nagy jelentőségét kell felismernünk. Akik — az adott viszonyok szabta lehetőségek között — a felszabadulás előtt ismerték meg a szépirodalom olvasásának örömeit, emlékezhetnek arra, hogy egyéb olvasmányokhoz képest mennyire kevésbé kedvelték a történelmi tárgyú regényeket és elbeszéléseket és ezek legfőbbször bűnös kézzel végzett ifjúsági át-dolgozásait azok a fiatalok, akiknek egy-

általán módjuk és lehetőségük volt arra, hogy olvassanak. Jogos és érthető volt a mult fiatalágának ez az idegenkedése, hiszen azok a nemzeti hagyományaink, amelyek éppen nem estek áldozatául az uralkodó osztály agyonhallgatott törekvésének vagy rágalmainak, igen gyakran szirupos giccsként, a történeti események lényegét elhallgató vagy elferdítő »szonsszerűségek« jegyében jelentek. A hősök helyzetállításait, figyvertényeit valóság nélkül rajzolt üres hetvenkedéseknek ábrázoló, misztikus álromantika még a valóság-ábrázolással szemben nem nagyon igényesnek nevelődött, élénk képzelőerejű ifjúságban is kételkedést és ellenszenvet keltett. Emellett az ifjúságra tukmált hivatalos irodalom művelői és az iskolai tankönyvek írói, mint kellően össze nem hangolt hamis tanúk, az irodalmilag is feldolgozott történeti eseményekről mindig más és más ténybeli és adatbeli képet adtak is csak abban voltak egységesek, hogy egyaránt a hamisítások és ködösítés elnyomó osztálycéljait szolgálták.

Nem volt véletlen a reakciós korok ifjúságának idegenkedése ezektől a hivatalosan ténvészített könyvektől, amint hogy nem véletlen jelenség az a rendkívüli népszerűség sem, amelynek a szovjet írók történeti regényei és az ezek példája nyomán született, történelmi regények és életrajzok minden részlete a történelmi igazságot domborítja ki, színes közvetítéssel, de mindig a tudományosan értékelt tényekkel összhangban szolgálva mind a szerzett ismeretekre való emlékeztetés, mind pedig a haladó szépirodalom olvasásának hajlamot, jellemet, ízlést és cselekvő erőt formáló céljait.

Az az örvendetes és gyümölcsöző érdeklődés, amely ifjúságunk körében a szocialista szellemű történelmi és életrajzi regények iránt tapasztalható, ma már általánosnak mondható. Ennek ellenére vannak fogyatékoságok is az érdeklődés és — amire ez a jelenség mutat — a propaganda területén. Az egyik ilyen fogyatékoság az az egyirányúság, amely különösen egy-egy kiemelkedő sikerű mű megjelenését követően e művek olvasása vagy a kölcsönzésre való várakozás terén, más, a fiatal olvasók érdeklődésére nem kevésbé érdemes könyvek rovására mutatkozik. Mindenképpen helyes az olvasóknak az a törekvése, hogy minél előbb igyekszik megismerni az egyes kiemelkedő szépirodalmi alkotásokat, de ha ez az érdeklődés egészségtelen egyoldalúságot takar, a könyvtárosnak kell jó propagandamunkával az olvasók figyelmét a gyakran indokolatlanul mellőzött művekre irányítani. Erre — a legkeresettebb könyvek példányszámának korlátozottságánál fogva — nyílik is bőséges alkalom.

Másik, DISZ-politikai körök és tanfolyamok munkája során is tapasztalt jelenség,

hogy fiataljaink nagy része, sokszor még a legújabbkorosabbak, a legtöbbit olvasók sem ismerik kellően a magyar munkásmozgalom egyes kiváló harcosainak, az új boldog életükért is vértanúságot szenvedett kommunista hősöknek életét és tetteit. Fokozott figyelmet kell az ifjúságot olvasmányai tekintetében irányító munkánk során eddig megjelent és a jövőben remélhetőleg jelentősen gazdagodó olyan irodalom propagálására fordítanunk, amelynek olvasása által ismereteit bővítve, öntudatát és harcckészségét növelve, ismeri meg fiatalágunk saját munkásmozgalmának dicsőséges harcait és hőseit. *Lenin* elvtárs írta hogy »a forradalom hőseinek életrajza az ifjúság számára a legjobb olvasmány.« Ezt a tanítást kell saját nemzetj hagyományaink teljességében is követnünk.

Amikor könyvtárosaink a sajtóban vagy értekezleteken beszámólnak arról, hogy könyvtárunk forgalmának egy-egy időszakban elért emelkedése hogyan mutatkozik hatásként az olvasók, különösen a fiatal olvasók munkateljesítményében, tanulmányi eredményeiben vagy a társadalmi munka terén kifejtett aktivitásában, megannyiszor megállapítják az olvasásnak fiataljaink munkájára gyakorolt kedvező hatását. Ritkán kerülnek azonban nyilvánosságra olyan közlések és tapasztalatok, amelyek az olvasásnak e kétségtelesen mutatkozó hatását egyes olvasók, egyes üzemrészek és iskolák eredményeire, illetve egyes műveknek az olvasókra gyakorolt hatására vonatkozóan mutatják. A múlt évben megtartott első Országos Könyvtáros Konferencián sorozatosan hallottunk, »A Könyvtáros« levelezési rovatában gyakran olvastunk? álmálában fogalmazott beszámolókat, amelyek közlik hogy egy-egy üzemünk dolgozóinak teljesítménye, munkafegyelme, egy-egy iskola tanulóinak eredménye hogyan javult meg, párhuzamosan a helyi könyvtár létesítésével vagy a könyvtárosok és aktívák munkájának megszervezésével. Hiányoznak azonban olyan beszámolók, amelyekben pl. egy úttörő szavait hallanók arról, hogy mit tanult és saját úttörőcsapatában mit és hogyan igyekszik megvalósítani a »Vologya utcája«, a »Timur és csapata«, »A negyedik bé«, és más úttörőkörökben olvasottakról; vagy egy tanulmányi eredményeit jelentékenyen megjavított, esetleg egy Rákosi-ösztöndíjat nyert tanuló mondaná el, hogy hogyan merített példát népünk szeretett vezérének, a nemzetközi és magyar munkásmozgalom kiváló harcosainak, történelmünk nagyjainak életéből; vagy egy versenyidőszakban kiváló eredményt elért brigád egyik fiatalja számolna be arról, hogyan hatott munkateljesítményére »A Sztálin-díjas«, a »Péntek Mihály

1955-öt íre, vagy más hasonló tárgyú regény elolvasása. Azt hiszem, az irodalomolvasás hatásának ilyenfajta propagálása volna az egyik módja annak, hogy helyes irányban fokozzuk az időszerű és hasznos ismereteket nyújtó, követendő példaképekkel megismertető könyvek olvasását és népszerűsítését.

»A Könyvtáros« folyó évi januári számában a Rákosi Mátyás Művek ifjúsági szak szervezeti könyvtárának aktívája, Mohr Gyula, figyelemreméltó és tartalmilag emelhető propagandamódszeréről, az »irodalmi rejtvénytáról« számolt be. A lap ugyanebben a számában Tóth Béla általános iskolai nevelőtől az iskola és könyvtár rendszeres együttműködésének eredményeiről olvastunk. A minden könyvtáros nagy öröme magyar fordításban is megjelenő »Biblioteka« folyó évi 2. száma — sok más tanulságos útmutatással együtt — Kudrjaskin cikkében (»A kuzbisevi terület népkönyvtárai«) a szépirodalmi propaganda és az időszerű politikai kérdések megvilágításának az egybekapcsolásáról, Szaharova cikkében (»Könyvtári munka az úttörők közt«) pedig az ifjú olvasók körében végzett propagandamunka alkalmazott módszereiről és azok hatásáról ad hasznos tájékoztatást. Kívánatos volna, hogy e mód-

szerek és tapasztalatok további alkalmazásának eredményeit könyvtárosaink és aktíváink megismerjék és kövessék és beszámoljanak az elért eredményekről.

Rákosi elvtárs május 10-i választási nagygyűlési beszédében, a dolgozó nép kulturális honfoglalásáról, kultúrforradalmunk elért eredményeiről és tervatairól szólva, többször is említette a hazánk forradalmi átalakításában fontos tényezőkként értékelt könyvtárakat. E könyvtárak dolgozóinak mindig gondolniok kell halhatatlan tanítóinknak, Lenin és Sztálin elvtársaknak a tanításaira, arra, hogy a gyermekek és ifjak azok, akik teljes mértékben élvezik majd a forradalmárok áldozatának és munkájának gyümölcseit, hogy ők a mi jövőnk, reményiségünk, akiknek zászlónak a végeleges győzelemre kell majd vinniök. »Az ifjú nemzedéknek — mondta Lenin elvtárs — meg kell értenie, hogy a kommunizmust csak a modern műveltség alapján valósíthatja meg, és hogy ha ez a műveltség nem lesz meg, a kommunizmus csak óhaj marad.« Nekünk, magyar könyvtárosoknak is elsődrendű feladatunk, hogy ennek megértéséhez hozzásegítsük új osztályá éró munkásosztályunknak és dolgozó parasztságunknak a kultúrát véglegesen birtokába vevő fiataljait.

FODOR ZOLTAN

Munkában az Országos Mezőgazdasági Könyvtár Szakmai Tanácsa

Országos jellegű szakkönyvtáraink közül legfiatalabb az Országos Mezőgazdasági Könyvtár, amelyet szocialista építőmunkánk segítésére alig másfél éve hiyott létre a minisztertanács. Az új intézmény feladatul kapta, hogy a szocialista mezőgazdasági kultúra elterjesztésével minél jobban előmozdítsa a népgazdasági tervek megvalósítását,

A mezőgazdaság szocialista átalakításáért vívott harcban igen fontos a mezőgazdasági szakirodalom népszerűsítése és a tömegkönyvtárak munkájának kifejlesztése. E téren is komoly feladat hárul a könyvtárra.

Mindezt a munkát azonban a könyvtár egymagában nehezen tudta volna megoldani. Ezért üdvözölte örömmel az Első Országos Könyvtáros Konferencia határozatát, amely kimondta, hogy az Országos Mezőgazdasági Könyvtár mellett szakmai tanácsot kell létesíteni, melyben részt vesznek a földművelésügyi minisztérium és a népművelési minisztérium küldöttei, a népkönyvtárak, a kutató intézetek és más intézetek képviselői.

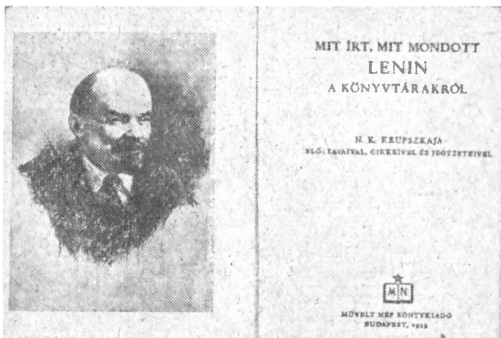
Az OMgK Szakmai Tanácsa ez év április 22-én tartotta első ülését. A földművelésügyi minisztérium kiküldötte megnyitójá-

ban hangsúlyozta, hogy a mezőgazdaság szocialista átépítésében, a mezőgazdasági többtermelés előmozdításában milyen rendkívül nagy szerep vár a könyvtárakra és különösen az OMgK-ra. Elmondotta, hogy mennyi hibát tapasztalhattunk a mezőgazdasági könyvtárügy területén s rámutatott arra, hogy a most alakult Szakmai Tanács legfontosabb feladata: e hibák kiküszöbölésében segíteni a könyvtárat. A megnyitó után az OMgK vezetője ismertette a könyvtár 1953. évi munkatervét. Az ezt követő élénk vitában számos javaslat hangzott el a könyvtári munka javítására és a felszólalók több kiegészítéssel, bővítétték a könyvtár munkatervét. Az elfogadott javaslatok és kiegészítések alapján a könyvtár komoly mértékben meg tudja javítani munkáját.

A Szakmai Tanács ezután az Országos Mezőgazdasági Könyvtár kiadásában megjelent röplapbibliográfiákat vitatta meg. A többi felszólaló mellett különösen értékes volt a Tanácsban részvevő megyei könyvtárvezetők felszólalása, akik beszámoltak a röplapbibliográfiák hasznosításának első tapasztalatairól és a röplapbibliográfiák formájának és tartalmának helyes összeállításáról.

N. K. Krupszkaja:

Mit írt, mit mondott Lenin a könyvtárakról

Hosszabb-rövidebb idézetek alapján, különféle cikkek, tanulmányok, előadások anyagából ma már minden könyvtári dolgozó előtt ismeretes, hogy Lenin különös gondossággal foglalkozott a könyv és a könyvtárügy problémáival, társadalomépítő jelentőségével. Arról azonban, hogy Lenin az októberi forradalom sikere, a szocialista termelés kiépítése, a kultúrforradalom diadalravitele szempontjából milyen jelentőséget tulajdonított a könyvnek és a könyvtárügynek, továbbá, hogy a szocialista könyvtárügy elvi célkitűzéseit is milyen rendkívüli előrelátással ismerte fel, a műveltség és könyv, a könyvtár és a tömegek, a forradalom és műveltség összefüggéseit milyen mélyenjáró elemzésekkel tárta fel, magyar nyelven csak most alkothatunk *összefüggő képet* magunknak. A Művelt Nép Könyvkiadó szép és gondos kiadásában, jó fordításban most került a magyar olvasók kezébe N. K. Krupszkaja kitűnő köteté, amelyben Leninnek a szocialista könyvtárügyről fennmaradt nézeteit, terveit, útmutatásait, rendelkezéseit gyűjtötte össze. A könyvtárügyre vonatkozó lenini levelek, beszédek, cikkek, utasítások és rendeletek szövegei mellett helyet kapott a kötetben N. K. Krupszkaja négy olyan tanulmánya is, amelyben Leninnek a könyvtárakban végzett személyes munkáját, tudományos kutatási módszerét, a tudás és a tudomány terjesztésével kapcsolatos teendőket és a lenini útmutatások alapján újjászervezett szovjet könyvtárügy főbb feladatait világítja meg. Az anyag a történeti háttér és összefüggések feltárásával kerek egészzé válik s éppen ezért minden könyvtáros számára érdekes és nélkülözhetetlen olvasmány N. K. Krupszkaja könyve.

N. K. Krupszkaja könyve mindenképp előtt arról tájékoztat, hogy Lenin egész élete folyamán szoros kapcsolatban állott

a könyvekkel, a könyvtárakkal és a könyvtárüggyel. Mint olvasó s mint a munkásmozgalom kimagasló vezére műveinek megírásához számos oroszországi és külföldi könyvtár segítségét igénybe vette. Közlései szerint »*Lenin igen sok időt töltött könyvtárakban. Amikor Szamarában élt, igen sok könyvet kölcsönzött ki a könyvtárból. Amikor pedig átköltözött Pityerbe (Pétervárra), napokon keresztül ült a Nyilvános Könyvtárban. Könyveket kölcsönzött a Szabadkereskedelmi Társaság Könyvtárból is, egy csomó más könyvtárból is. Nővére még akkor is vitt neki könyveket a könyvtárból, amikor börtönben ült. ... megállapítható, hogy A kapitalizmus fejlődése Oroszországban című könyvének megírásához 583 könyvet kellett használnia.*« (23. l.) »*Miután külföldre került, Vlagyimir Iljics még szorgalmasabban látogatta a könyvtárakat. Tudott idegen nyelveket és rengeteg idegen nyelvű könyvet olvasott. Lenin sohasem tudta volna megvenni ezeket a könyveket, mert az emigrációs életben minden garast számba kellett venni, takarékoskodni kellett a villamoson, az étkezésén stb. De ha Iljics nem olvasott volna könyveket, külföldi újságokat, folyóiratokat, nem tudta volna elvégezni azt a munkát, amelyet végzett, nem szerezte volna meg magának azokat az ismereteket, amelyekkel oly nagy-szerűen fel volt vértézve.*« (24. l.)

Lenin tehát mindenképp mint olvasó számtalan alkalommal személyesen megismerte a könyvtárak munkáját: a jól működő könyvtár segítségét és a gyenge vagy rossz könyvtárak hátrányait. Ez a sokoldalú, konkrét személyes helyzetismeret lehetővé tette számára, hogy később, a forradalom éveiben részletekbe menően és biztos kézzel irányítást adjon a könyvtárügy korszerű újjászervezéséhez. Levelei, feljegyzései arról is tanúskodnak, hogy az általa használt könyvtárak működésével kapcsolatban minden alkalommal nyomban levonta azokat a *művelődéspolitikai* tanulságokat és kikristályosította azokat az alapelveket is, amelyek később a szovjet könyvtárügy előbbrevitelében felhasználhatók voltak s amelyek a szocialista könyvtárpolitika alapjaivá váltak. Eppen ez az állandó eleven művelődéspolitikai érdeklődés, ez a folytonos bíráló kiértékelés készítette fel arra, hogy a szocialista könyvtárpolitika döntő elvi problémáit felismerje, a szükséges megoldásokat a forradalmi átalakulás első nehéz éveiben is világos célkitűzésekkel, konkrét kezdeményezésekkel és határozott intézkedésekkel elősegítse. Így nyomban a forradalom győzelme után intézkedik a *Petrovádi Nyilvános Könyvtár Feladatairól, a Könyvtárügy Meg-*

szervezéséről (1918 június), és a könyvtárak és könyvgyűjtemények védelméről (1918 június), a könyvtári munkaverseny megindításáról, a könyvtári adatszolgáltatásról (1919 február). Beszédet mond a könyvtárügy óriási jelentőségéről a tömegek kulturális színvonalának felemelkedése szempontjából (1919 május), rendelkezik a könyvtárügyek központosításáról (1920 november), stb., hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Természetesen »*azt a nagy figyelmet és gondoskodást, mellyel ő... a Szovjetek országában a könyvtárügyek megszervezése iránt viseltetett, egymagában sem a gazdag személyes olvasói tapasztalatokkal, sem könyvtárpolitikai elgondolásokkal nem lehetne kellőképpen megmagyarázni. Leninnek, a proletárforradalom nagy vezetőjének figyelmét a könyvtárügy felé e személyes okokon túl döntően az vonzotta, gondoskodását és intézkedéseit az a szilárd meggyőződés vezette, hogy a könyv és a könyvtárügy a dolgozó tömegek forradalmi harcának egyik rendkívül fontos eszköze, mert a szocialista forradalmat természetesen csak művelt tömegek lendíthetik előre s »ezért rá kell térni végre a helyes útra, amelyen haladva legyőzzük azt a kultúralatlanságot és elmaradottságot, ami miatt az egész idő alatt szenvedtünk.« (16. l.) Ismételten hangsúlyozza ezenkívül, hogy »...nem elég felszámolnunk az irástudatlanságot, hanem fel kell még építenünk a szovjet gazdaságot is, már pedig ebben magában az irni-olvasni-tudással nem sokra megyünk. Nekünk arra van szükségünk, hogy óriási mértékben emelkedjék a kultúra színvonala. Arra van szükségünk, hogy az emberek valóban kihasználják az irni-olvasni tudásukat, hogy legyen mit olvasniuk, hogy legyenek újságjaik és propaganda broszúráik, hogy ezeket helyesen osszák szét, és hogy ezek eljussanak a néphez...« (55. l.) Külön cikkben gondosan elemzi az első könyvtárstatisztikai adatokat, amelyek »nyilvánvalóan azt mutatják, hogy a munkás és paraszttömegek óriási lendülettel törnek a tudás felé s hogy a műveltség megszerzésére, a könyvtárak alakítására irányuló törekvések hatalmasak, a szó igazi értelmében »népiek«. De még távolról sem értünk ahhoz, hogy a népek ezt a törekvését szervezzük, irányítsuk, a'akítsuk, hogy ezt a törekvést helyesen kielégítsük. Még nagyon-nagyon sokat és állhatatosan kell dolgoznunk a valóban egységes könyvtárhálózat megteremtésén.« (50. l.) Pedig »...ha egyesítjük Oroszország könyvtárait, akkor lesz elég könyv az irástudók számára és az irástudatlanok tanítására. Most fel kell venni a harcot a szervezetlenség maradványai, a zűrzavar, a neveléses hatáskörüvük ellen. Ez legyen a főfeladatunk. Hozzá kell látnunk egy egyszerű, de ha-*

laszthatatlanul fontos dologhoz: az irástudók mozgósításához és az irástudatlanság elleni harchoz. Fel kell használnunk azokat a könyveket, amelyekkel rendelkezünk és hozzá kell látnunk, hogy megteremtjük a szervezett könyvtárhálózatot... Ebben a kis dologban forradalmunk alapvető adata tükröződik.« (45. l.) Így lesz szemléletében a könyvtár és a könyvtáros »a szocialista építés felelős résztvevője« s ez adja meg a könyvtárügy óriási jelentőségét a forradalom sikere, a szocialista gazdaság és társadalom felépítése szempontjából.

Tévedés volna azonban azt vélni, hogy Leninnek a könyvtárügyről közölt nézetei, tanulmányai, célkitűzései és intézkedései, valamint N. K. Krupszkaja könyvtári vonatkozású tanulmányai ma már főként mint történelmi érdekességű dokumentumok érdemelnek figyelmet. Nyomban nyilvánvalóvá válik a kötet *időszerepe*, a szocialista könyvtárpolitikában máig ható elevenisége és jelentősége, ha kiemeljük az érintett vagy tárgyalt problémák legfontosabbjait. Így ismételtlen sorra kerül a kötetben az egységes könyvtári hálózat kiépítésének a kérdése, a könyvtárügyek központi intézésének szükségessége, a könyvtárak és olvasótermek számának erőteljes szaporítása, a nyitvatartási idő meghosszabbítása, a használati díjak eltörlése, a könyvtárak kiadványokkal való ellátása, a nemzeti könyvkincs védelmének és helyes elosztásának megszervezése, a könyvtárközi kölcsönzés szervezetté tétele, a könyv- és könyvtár propagálása a dolgozó tömegek körében, a gyermek és ifjúsági könyvtárak ügye, a könyvtárosok számának felemelése és a szakmai képzés biztosítása, a szocialista munkaverseny bevezetése a könyvtári munkában, a könyvtári adatszolgáltatás észszerűsítése, a központi katalógusok szükségessége, a könyvtárnak eleven tömeghatású kulturális központtá való fejlesztése, stb., stb. Mint látható, ezek egytől-egyig olyan problémák, amelyek ma is a szocialista könyvtárügy központi kérdései. A Szovjetunió könyvtárügyének 35 éves története lényegében a lenini alapvetés hatalmas méretű kibontakoztatása, a Lenin által felvetett elvek, tervek, célkitűzések részletes kidolgozása, általános alkalmazása és fokozatos megvalósítása. Ez teszi ezeket a dokumentumokat ma is annyira időszertívé, ez magyarázza Krupszkaja kötetének rendkívüli jelentőségét: három orszonyelvű kiadását és 150 ezres példányszámát.

Lenin cikkeinek, feljegyzéseinek, leveleinek, rendeleteinek alapvető fontossága teszi a magyar könyvtárügy számára is időszertívé és nélkülözhetetlenné Krupszkaja könyvének lefordítását. Fejlődésbe lendült könyvtárügyünk elvi megalapozását, jövőendő perspektíváinak meghatározását s terveink fokozatos megvalósítását biztosabb kézzel végezhetjük, ha könyvtárpoli-

tikánk irányítói és könyvtárügyünk munkásai alaposan tanulmányozzák Lenin útmutatásait. A múltévi minisztertanácsi határozat meggyorsította könyvtárügyünk korszerű kifejlődését. Ez a fejlődés nálunk is sorjában felvetette vagy felveti könyvtárhálózatunk teljes, szerves kiépítésének, az egyes nagy könyvtári hálózatok gyűjtőkörre pontos meghatározásának, a könyvtárügyek intézésében a központi egyeztető, összehangoló országos szervnek, a könyvtárközi együttműködés megszervezésének a kérdéseit. Nekünk is korszerűen ki kell fejlesztenünk iskolai, felsőoktatási és gyermek könyvtárainkat, valamint termelőszövetkezeteink és állami gazdaságaink könyvtárait. Nálunk is ki kell szélesíteni a könyvtári munkaversenyt, be kell vezetnünk a modern könyvtári munkamódszereket és el kell mélyítenünk a könyvtári módszertani munkát. Sürgősen meg kell terveznünk központi katalógusaink rendszerét országosan. A tájékoztató szolgálatot, a bibliográfiai munkát, és az olvasókkal való foglalkozást valóban mindenütt a könyvtári munka közép-

pontjába kell állítanunk. Az eddiginél jóval szorosabb kapcsolatot kell teremtenünk a könyvtári munka és a területen folyó termelési ágak között. Véglegesen meg kell oldanunk a könyvtárosképzést közép- és felsőfokon is intézményessé kell tennünk a könyvtárosok továbbképzését is, stb., stb. Rendkívül fontos, hogy ezek és az ezekhez hasonló problémák sürgősen tudatosuljanak, a megfelelő megoldások a szovjet könyvtári tapasztalatok felhasználásával minél előbb kidolgozást nyerjenek, eddigi eredményeink és hiányosságaink a könyvtáros közvélemény előtt megvilágításra és megvitatásra kerüljenek, hogy így a magyar könyvtárügy minél előbb kellő korszerű színvonalra emelkedjék és a szocialista kultúrforradalom eleven, tömeghatású eszközüvé válhasson. Ehhez a szép és nagy munkához nyújt komoly segítséget és útmutatást könyvtárügyünk minden dolgozójának Krupszkaja most megjelent kötete.

KOVACS MATE

Többmillió kötet könyvet dolgoznak fel szétosztásra a Népkönyvtári Központban

A minisztertanács könyvtárügyi feladataira a Népkönyvtári Központ feladatként tette a nemzeti tulajdonba került könyvek feldolgozását és megfelelő könyvtárakba való eljuttatását. A határozat rövid mondataiban súlyos tartalom van. A Népkönyvtári Központ raktáraitban ugyanis *többmillió könyv* gyűlt össze és jelentős részük értékes munka, amely ma már csak nehezen, vagy egyáltalán nem szerezhető meg. Ezt a könyvhegyet kell a Népkönyvtári Központ Könyvfeldolgozó osztályának átvizsgálnia és szétosztania, hogy a könyvek a könyvtárak kezében kultúrforradalmunk fegyvereivé váljanak.

A könyvhegy lebontásait a könyvtárak számára legnagyobb jelentőségű, 1850 után megjelent magyar szépirodalmi és szakmunkák feldolgozásával kezdték meg. A feldolgozó munka alapvető célja egyrészt a mult rendszer hibás könyvtárpolitikája következtében elhanyagolt vidéki (megyei) könyvtárak állományának kiegészítése a felszabadulás előtti könyvtermés legjavával, másrészt nemzeti gyűjtőkörű könyvtáraink, valamint egyes tudományágakat képviselő nagy könyvtáraink állományának lehető teljessé tétele. A könyvfeldolgozó osztály arra törekszik, hogy ezt a könyvtáraink fejlesztése szempontjából egyedülálló alkalmat minél jobban megra-

gadva, minden könyvet olyan könyvtárba juttasson el, ahol az leginkább használható.

A hatalmas könyvanyag szétosztása a kiválókat művek felajánlása útján történik. A könyveket megfelelő szakemberek bírálják el és azután az Országos Széchényi Könyvtárban készült pontos címlévelettel ellátva, küldik meg az egyes könyvtáraknak. A szétosztásban a megyei könyvtárakon kívül minden nagy nyilvános könyvtárunk, valamint a nagy szakkönyvtárak és főiskolai könyvtárak is részesülnek.

Az eddigi munka tapasztalatai azt mutatják, hogy a könyvtárak a részükre felajánlott könyveket jól tudják használni. A könyvfeldolgozó munkában résztvevők lelkesen teljesítik kötelességüket, mert tudják, hogy használatlanul heverő könyvek száz ezreit adják az olvasók és kutatók kezébe. Jelentős segítséget adnak e nagy munkához az egyes tudományágakat képviselő nagy könyvtárak, mind a művek elbírálása tekintetében, mind elvi kérdések megoldásában. A szétosztott könyvekből részesülő többi könyvtártól a Népkönyvtári Központ mindössze azt kéri, hogy a szétosztás technikai feltételeit pontosan tartsák be és aztán minél jobban használják fel az átadott könyveket kultúrforradalmunk sikeréhez.

Az ömlesztett könyvanyag feldolgozásáról

Több könyvtárunkban — mint azt »A Könyvtáros« legutóbbi két cikke is felvette — komoly probléma a raktárakban feldolgozatlanul porosodó, úgynevezett ömlesztett könyvanyag kérdésének megoldása. Megyei könyvtáraink egyrésze — Miskolc, Debrecen, Pécs stb. — hónapok óta küszködik ömlesztett könyvanyagának feldolgozásával.

Ez a helyzet elsőrendűen érinti a könyvvédelem kérdését is. A leltározatlan könyvek száma ismeretlen, állománynyilvántartás és ellenőrzés pedig lehetetlen és így a nem szakszerűen raktározott könyvek kopnak, rongálódnak, el is kallódhatnak. Még a jobbik eset, ha — mint a szombathelyi Megyei Könyvtárban — polcokon sorakoznak a könyvek. Ugyanakkor az ömlesztett könyvanyag zavarja a könyvtári rendet, megnehezíti a könyvtárban a közlekedést és sok helyet foglal el. Emellett olyan könyvek, amelyekre a könyvtárnak sem most, sem utóbb nincs szüksége, használatlanul hevernek, ahelyett, hogy a Népkönyvtári Központban feldolgozva, olyan könyvtárakba kerüljenek, amelyek erré igényt tartanak. Hiszen csak a feldolgozás során derül ki, hogy a régi városi könyvtárakból és más intézményektől, megbízhatatlan leltárral, vagy anélkül, tulajdonképpen milyen könyvek kerültek a megyei és járási könyvtárakba.

A pécsi Megyei Könyvtárban húszezernél több könyv és folyóirat feldolgozását például a munka megtervezésének és a feldolgozási módszernek hiánya akadályozta. Előzetes megbeszélés alapján azt javasoltuk, hogy az ömlesztett könyvanyag feldolgozását három szakaszra osztva — 1. válogatás, 2. leltározás, 3. könyvtári feldolgozás — végezzék el és egy időben csak egy helyiségben lévő könyvhalmazzal foglalkozzanak. A válogatás tekintetében azt javasoltuk, hogy az egyenként megvizsgált könyveket a következő szempontok szerint válogassák szét: külön tegyék a könyvtárban sem most, sem később nem szükséges és így a Népkönyvtári Központnak elküldendő anyagot (N. K.-anyag, I.), külön a forgalmi anyagot, amelyet azonnal fel lehet használni az olvasószolgálatban (Kurrens-anyag, II.) és külön a nemforgalmi anyagot, amelyre azonban a könyvtárnak szüksége van, de feldolgozása nem sürgős. (Nem kurrens, III.: régi monográfiák, helytörténeli munkák, régebbi folyóiratok stb.) A válogató munka a legfelkészültebb, azt tehát szerintünk a könyvtár vezetőjének és legképzettebb dolgozóinak kell végeznie. Az így osztályozott könyvcsoportok helyét nagybetűs táblákkal előre ki kell jelölni polcokon, vagy a padlóra helyezett deszkákon. Az NK I.

anyagot elszállítatjuk a Népkönyvtári Központ Könyvfeldolgozó osztályának, amely megadja az ehhez szükséges útmutatásokat. A válogatás után megteremtődik a raktári rend. Ezután következik a másik két könyvcsoportnak előbb a Kurrens II., azután a Nem kurrens III. leltározása.

A leltározást a munka végső céljának megvalósítása, a könyveknek az olvasó szolgálatába való állítása követi, a könyvtártechnikai előírásoknak megfelelő módon. A sorrend változatlan: a forgalmi anyag megelőzi a nem kurrens anyagot.

Az ömlesztett anyag feldolgozása reális határidők szerint, felelősök kijelölésével érhet el sikert.

A feldolgozási terv betartása mellett megtehetjük, hogy ha a válogatás alkalmával előkerül például száz használható ifjúsági könyv — amelyre a könyvtárnak sürgős szüksége van — nem várjuk meg a forgalmi anyag leltározását, hanem soronkívül leltárazzuk és feldolgozzuk. Ezt azonban csak akkor tegyük meg, ha nagyobb mennyiségben kerül elő olyan könyv, amely nagyon szükséges az olvasószolgálatban.

Ahol a leltározott anyag összekeveredett nem leltározottal, annyiban módosul a terv, hogy a forgalmi anyagot s a nem kurrens anyagot is két egymás mellé helyezett csoportra osztjuk, leltározottra és nem leltározottra. (II/a. és II/b, III/a és III/b.) Ebben az esetben a válogatás után nem három, hanem öt könyvcsoport álli előttünk. Ügyeljünk arra, hogy a kiválogatott könyvcsoportok ne keveredjenek össze egyéb anyagokkal (például kivont, elavult könyvekkel).

A terv végrehajtásának legfontosabb követelménye: a lépcsőzetesség betartása (amíg egy munkaszakaszt be nem fejeztünk, ne kezdjünk bele a következőbe) és egyidejűleg csak egy könyvhalmazzal foglalkozzunk (amikor az egyikkel végeztünk, akkor térjünk rá egy másikra). Ez a terv csak a könyvtár saját ömlesztett anyagának feldolgozására vonatkozik és nem érinti az államosítás és más akciók alkalmával a könyvtárba került anyagot, amellyel a könyvtárak nem rendelkeznek. Helyes volna, ha a megyei és a járási könyvtárak vezetői ellenőrzéseik alkalmával a népkönyvtárak esetleges ömlesztett anyagának feldolgozására az itt ismertetett tervet alkalmaznák.

A pécsi Megyei Könyvtár után a szombathelyi és a debreceni Megyei Könyvtár kezd hozzá e módszer szerint ömlesztett anyagának feldolgozásához.

ROZSA GYÖRGY

a Népkönyvtári Központ szervezési csoportjának vezetője.

Hogyan segíti a statisztikai munka a járási könyvtár munkáját

Ha ellenőrzéseink során népkönyvtárosainkkal statisztikáról beszélünk, közlegyintéssel válaszolnak, mert nem ismerik a statisztikai munka jelentőségét. A könyvtári teendőket társadalmi munkában végző könyvtárosaink elismerik ugyan, hogy a szocialista társadalomban a népgazdasági tervezés alapja a valóságot tükröző gyors és pontos statisztika, de ugyanakkor lebecsülik a népművelési könyvtári statisztikát.

Szervezési, módszertani és irányító munkánkon kívül járási könyvtárunknak központi kérdése a havi jelentések begyűjtése. Miután ezt a munkát nem becsüljük le, a jelentések 100 százaléka be is érkezik, de azt is meg kell őszintén mondanunk, hogy ez sok munkába (levél, telefon, kiszállítás) kerül. Nemcsak a népkönyvtárosaink elenállásával kerülünk szembe, hanem főleg a helyi tanácsok vezetőinek a könyvtárát és a könyvtári statisztikát lebecsülő magatartásával is meg kell küzdenünk. Ennek egyik legszemléltetőbb példája a *Lőrinci* népkönyvtár esete.

A népkönyvtáros mindig azt áldotta, hogy jelentését pontosan feladja, nem érti, miért nem kapjuk meg. Javasoltuk, hogy a Tanácsnál ismertesse el a jelentés átvételét a munkanaplóban. Ezután egy ideig pontosan kaptuk a jelentéseket, áprilisban azonban kétszeri sürgetés után sem jutott el hozzánk a könyvtáros jelentése. Ellenőrzéskor megállapítottuk, hogy a népkönyvtáros még a hó végén átadta jelentését a tanács VB-elnökének, akinek a kezén elkallódott és sürgetésünk után még ők kérték számon a népkönyvtáros »portatlanságát«. A jelentés beküldésénél még egy nehézséggel találkozunk. Noha a népkönyvtáros postakönyvvvel igazolja, hogy a jelentést feladta, az mégsem érkezik meg, nyilván a postán kallódik el. A párhuzamos jelentést a statisztikai felügyelőség megkapja, mi nem, vagy fordítva. Ezért feltétlenül szükséges a jó együttműködés a statisztikai felügyelőséggel.

Fontos feladat az adatok ellenőrzése is, vagyis annak megállapítása, hogy hű képét adják-e a valóságnak. Ez járásunkban nem könnyű feladat, mert népkönyvtárosaink általában nem vezetik rá a törzslapra a kölcsönzött műveket, sőt sokan még csak most térnek rá a könyvkártyának a kölcsönzéskor való kitöltésére. Ezért a jelentésben közölt számokat csak tapasztalataink alapján tudjuk ellenőrizni. Az utóbbi időben az a módszerünk, hogy köl-

csonzés időpontjában látogatjuk meg a népkönyvtárát és az egyszerű kölcsönzés átlagát viszonyítjuk a jelentés adataival. A statisztika nálunk nem öncél vagy szükséges rossz, amelyet minden hónapban el kell készíteni és ezért teher, hanem *nagy segítséget ad munkánk megjavításához*. A havi statisztika összeállítás után összehasonlíthatjuk az utolsó két hónap adatait és meg tudjuk állapítani az eredményeket és hiányosságokat. A statisztika mutatta meg, hogy *Lőrincin* a kölcsönzött kötetek száma azért emelkedett, mert az új könyvtáros pontosan megtartja a kölcsönzési időt és nem változtatja önkényesen. Ellenőrzéskor állapítottuk meg azt is, hogy *Kerekkharaszt*on a könyvállomány kiegészítése után növekedett a kölcsönzött kötetek száma. A statisztika segítségével tudtuk meg, hogy *Rózsaszentmártonban* (amelynek havi jelentései mindig egyformák voltak), a könyvtárát az időközben leváltott tanácselnök a DISZ-nek ajándékozta! Ebben a községben új könyvtáros kijelölésével elértük, hogy a könyvtári munka hirtelen kedvezően megváltozott.

Népkönyvtárosaink társadalmi munkában teljesítik hivatalukat, mégpedig nagy áldozatkészséggel. A Szovjetunióhoz hasonlóan, nálunk is kezd kifejlődni a könyvtárügy határtalan szeretete. Népkönyvtárosainkkal tehát a statisztikát is meg kell szeretetni és ez majd megjavítja a könyvtári munkát. Foglalkoznunk kell a népkönyvtárosokkal, jelentéseikkel. A megyei könyvtár vezetője ellenőrzésekor javasolta, hogy a jelentéseket *ne csak tudomásul vegyüek, hanem választoljunk is rájuk*. Ezt a módszert alkalmaztuk is és reméljük, hogy könyvtárosaink, ha érzik a kapcsolatot a járási könyvtárral, nemcsak a jelentési lapot töltik ki, hanem részletes jelentést is mellékelnek hozzá. Ezen a téren lassú fejlődés tapasztalható, de nem a »lassún«, hanem a »fejlődésen« van a hangsúly. A választások előtt kértük népkönyvtárosainkat, hogy a választási munkáról ne csak a havi jelentésben számoljanak be, hanem küldjenek külön jelentést is. Kérésünkre négy népkönyvtáros be is számolt részletesen választási munkájáról.

Feladatul tűztük magunk elé, hogy járásunk területén a statisztikai munka jó tapasztalatait átáltanosítani fogjuk és ezzel is hozzájárulunk kultúrforradalmunk győzelméhez, a szocializmus építéséhez.

BÉKES GYÖRGY
*a hatvani Járási Könyvtár
könyvtárosa*

A könyvtár szükséges rossz

Talán mondanunk sem kell, hogy ez nem a mi véleményünk. Kéé hát? Talán az imperialista-fasiszta politikusoké? Nem. Ezek az urak *szükségtelen* rossznak tekintették és tekintik a könyveket. Néme'ly járási, községi tanácsunk tartja *szükséges* rossznak amit létre muszáj, vagy helyesebben muszájna hozni, mert hát egy minisztertanácsi határozat így követeli. Ezek a tanácsok meg is tesznek mindent annak érdekében, — talán, hogy létrejöjjon a könyvtár? Dehogyan, mindent megtesznek, hogy ne kapjanak könyvtárat.

De mézzük a tényeket. A sásdi járási könyvtárat július 1-én kellene megnyitni. Csakhogy a könyvtár részére kijelölt épületben még ma'is két másik szerv tartózkodik. Sőt a helyiségeket sem utaltatta ki a tanács, még a átalakításra vonatkozó költségvetést is csak most kezdik kidolgozni, tehát még a tatarozási, helyreállítási munkák elvégzése is hátra van. A legszomorúbb az, hogy a Baranya Megyei Könyvtár vezetője, aki májusban Sásdon járt, nem vette észre, hogy ilyen körülmények között nehezen lesz a könyvtár a tervezett időre megnyitható.

A gyulai Járási Könyvtár költségvetése már idén január 1-től biztosítva van, de még a mai napig sem nyitották meg, mert a gyulai Városi Tanács építési osztálya félélve halogatja az átépítési munkák megkezdését, bár a költségekre a pénz már március óta a Beruházási Bank gyulai fiókjánál rendelkezésre áll. Dehát az építési osztály addig nem hajlandó a munkákat elkezdni, míg a banknál lévő pénzből előleget nem kap. A megyei és a járási tanácsnak talán mégis csak meg kellene igyőznie az építési osztályt álláspontra helytelenségéről, különben a járás könyvtára sohasem fog megnyitni.

A szerencsi Járási Könyvtárban a kölcsönzést már január 1-én meg kellett volna kezdeni. De csak a helyiségek igénylése kezdődött meg — még tavaly. És még ma is itt tartanak. Elképzelhető, hogy a tanács nem tud három megfelelő helyiséget biztosítani, ha tisztaiban van a könyvtár, az olvasás fontosságával? Szerintünk elképzelhetetlen.

A pilisi községi népkönyvtár esete. Itt a könyvtárat a kultúrotthonban helyezték el. Ami jó és helyes. De milyen helyiségben? A különböző népitánc-, balett- és színjátszó-csoportok átjáró-helyiségében. De még ezzel sem elégedtek meg: a jobb »helykihasználás« érdekében színész-öltözővé és alkalmakként — italméréssé »avatták«. A helyi párt-szervezet titkára, a monori járási könyvtáros és a község társadalmi munkában igen jól dolgozó könyvtárosa, Nagyiday László nem tudtak ebbe a helyzetbe beletörődni, a helyiség átalakítását, vagy másik helyiséget követeltek. Eljártak a tanácselnök helyettesénél, aki — mint mondta — nagyon sajnálja a dolgot, de azt is hozzátette: »a legkisebb gondom is nagyobb annál, minthogy a könyvtár ügyével foglakozzam«.

Mit mondjunk az ilyen tanácsfunkcionáriusoknak? Mivel győzzük meg őket arról, hogy a könyvtár nem *szükségtelen*, vagy *szükséges rossz*, hanem a nép kulturális felemelkedésének, politikai nevelésének egyik fő forrása, intézménye, a szocializmus építésének nélkülözhetetlen eszköze? Talán Lenin elvtárs meg tudja győzni őket. Lenin (1920-ban) ezt írta: »a munkás- és parasztlémegek óriási lendülettel törnek a tudás felé s ... a műveltség megszerzésére, a könyvtárak alapítására irányuló törekvések hatalmasak, a szó igazi értelmében „népiek”. De még távolról sem értünk ahhoz, hogy a népnek ezt a törekvését szervezzük, irányítsuk, alakítsuk, hogy ezt a törekvést helyesen kielégítsük. Még nagyon-nagyon sokat és álhathatosan kell dolgoznunk a valóban egységes könyvtári hálózat megteremtésén.«

Szívleleiek még ezt az említett tanácsok — és a nem említettek is.

Bibliográfiák

MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET

MARX ÉS ENGELS MŰVEINEK MAGYAR BIBLIOGRÁFIAJA

SEIKBA

MARX ÉS ENGELS MŰVEINEK MAGYAR BIBLIOGRÁFIAJA (Magyar Munkásmozgalmi Intézet, 1953. 80 l.) valóban hiányt pótló könyvészeti mű. Előszavában röviden összefoglalja Marx és Engels művei bárhol megjelent magyar nyelvű fordításainak történetét, maga a bibliográfia pedig bizonyos mértékben tükrözi a magyar munkásmozgalom történetének főbb szakaszait. *Práger Miklós*, a mű összeállítója, külön ismerteti az önállóan és a gyűjteményes kiadásokban megjelent művek adatait és külön a folyóiratokban, újságokban és különféle műveknek, más szerzők könyveinek részeként kiadott munkákat. A megjelenés időrendjében közli munkák részben a művek alapos leírását, még a címlapból és a könyvből meg nem állapítható adatokat is, így a fordítók álneveinek feloldását, ritka példányok leírását stb. A »Mutatók«-k közt megjeljük Marx és Engels leveleinek és nyílt leveleinek időrendi mutatóját is.

I. V. SZTÁLIN: A SZOCIALIZMUS KÖZGAZDASÁGI PROBLÉMÁI A SZOVJETUNIOBAN címmel közgazdasági szakbibliográfia jelent meg (kéziratként) a Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára bibliográfiai munkaközösségének összeállításában a közgazdasági kérdéseket tanulmányozó szakemberek és egyetemi hallgatók részére. A 61 oldalas mű élén a sztálini tanulmány szövegkiadásainak jegyzékét kapjuk. Ezután (az idén március 1-ig) a Magyarországon és a Szovjetunióban, továbbá a népi demokráciák és más országok nyelvén lapokban és folyó-

iratokban megjelent cikkek, tanulmányok ismertető jegyzéke következik. Külön-külön sorakoznak a nagy mű összefoglaló méltatásai és a mű egyes fejezeteinek elemző feldolgozásai. A gondosan összeállított könyvészeti munka a sztálini mű pedagógiai értékelésére vonatkozó tanulmányokat és cikkeket is ismerteti.

MIT OLVASSON A KAZANFÜTŐ (Tervgazdasági Könyvkiadó, 1953. 24 l.) az Országos Műszaki Könyvtár ajánló bibliográfiai sorozatának legújabb, 9. füzeté. Nem csupán az alapismereteket és a szakismereteket közlő hazai és külföldi szerzők legfontosabb munkáit ismerteti részletesen, hanem Sztálin, Malenkov, Rákosi és Gerő elvtársak egyes beszédeinek idevonatkozó részét és az ajánlott szépirodalmat is.

MIT OLVASSUNK A ZOLDTAKARMANYOZÁSRÓL, A TERMÉSZETSZERŰ TARTÁSRÓL? a címe az Országos Mezőgazdasági Könyvtár »A nagy termésért« ajánló röplap-bibliográfia sorozata legújabb számának, amely a szovjet tenyésztési és takarmányozási módszerekről írt eredeti és fordított munkákat ismerteti.

AZ AKV KÖNYVJEGYZÉKEI nem csupán árjegyzékek, hanem igényesebb ajánló összeállítások. Ilyen a *természettudományos művek, a mezőgazdasági könyvek jegyzéke*, a Közoktatásügyi Minisztérium előszavával megjelent »A nevelés könyvei«, az *orvosi könyvek* recept-alakú jegyzéke, továbbá a *zenei művek, az építészeti és építőipari könyvek, a sportkönyvek* jegyzéke, valamint az »Egészségvédelem — bal-esetelhárítás« körébe tartozó munkavédelmi könyvek jegyzéke, amelyek a forgalomban lévő kiadványokat sorolják fel.

A »VALASZTÁSOK EGYKOR ÉS MA« c. röpirat ajánló bibliográfiájához — amelyet mult számunkban ismertettünk — a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 42 oldalas sokszorosított »Szövegyűjtemény«-t adott ki *Tiszay Andor* összeállításában. A táglátókörrrel, nagy körültekintéssel és gondadal szerkesztett gyűjtemény, mint módszeres útmutató, 87 kortörténeti, politikatörténeti és irodalomtörténeti dokumentumot tartalmaz. Első részében nagy íróink műveiből, egykori röplapokról, újságcikkek-ből, Rákosi elvtárs börtönaplójából stb. közöl okmányyszerű szövegrészleteket a múlt, a Tanácsköztársaság és a Hortyrendszer idejéből, második részében pedig a nyugati országok választási terrorjáról és ezzel ellentétben a Szovjetunió és a felszabadult Magyarország szabad választásáról ad hasonló módon kortörténeti képet. A gyűjtemény a jövőben is kitűnően felhasználható kiállítások, előadások, műsoros esték rendezéséhez.

A könyvankéntok szervezésének kérdéséhez

Árdó Máriának »A Könyvtáros« áprilisi számában megjelent cikke az olvasómozgalmak egyik legnépszerűbb formájával, az úgynevezett *könyvankénttal* is foglalkozik, amit olykor könyvismertetésnek vagy olvasóértékelésnek is neveznek. Az Állami Gyermeklélektani Intézet ifjúsági irodalommal foglalkozó munkacsoportja keretében hosszabb idő óta figyelem a könyvankéntokat, elsősorban természetesen azokat, amelyeket az ifjúságnak rendeznek. Egyre halmozódó tapasztalati anyagunkból csupán néhány olyan kérdésre szeretném felhívni a figyelmet, amelyek megvitatását fontosnak és sürgősnek tartom.

A könyvankéntok legfőbb célja az olvasás iránti érdeklődés felkeltése, ébrentartása és fejlesztése, valamint egyes irodalmi alkotások mélyreható megbeszélése. A tapasztalat azt mutatja azonban, hogy a könyvankéntok nem mindig felelnek meg ennek a követelménynek. Sok könyvanként meghallgatása alkalmával az volt a benyomásom, hogy az semmivel sem gazdagította a résztvevőket, sőt olykor sokakban határozottan bizonyos ellenérzést keltett a könyvankéntokkal szemben. Sok könyvanként magán hordja annak a jeleit, hogy csak bizonyos felülről jövő rendelkezésnek igyekszik eleget tenni, az ankét igazi, belső értékét pedig elenyésző szempontnak tekintik a szervezők. Sok ankét egészen formálissá válik, s a rendezők megalégszenek a jelenthető adatok mutatóságával. Ez pedig aligha szolgálja eredményesen az értékes ankétformák kialakítását.

Az ankétok formálissá, s így értéktelenné, sőt olykor károsá válásának nagyszámú oka közül két csoportot kell különösen figyelemmel kísérennünk. Az egyik hibacsoport az ankétvezető személye, a másik az ankétszervezés kérdései köré csoportosítható, bár bizonyos szempontból már az ankétvezető személyének kiválasztása is a szervezés körébe tartozik.

Nem mindenki alkalmas ankétvezetésre. Ifjúsági ankétvezetésre pedig még azok közül sem való mindenki, akik felnőtteknek jó sikerült ankétokat tudnak tartani. Az sem elég biztosíték, ha az illető maga jó olvasó, és maga számára jól fel tudja dolgozni olvasmányait. Sőt azt sem mondhatjuk, hogy minden író alkalmas arra, hogy saját könyvét jól megbeszélje az olvasóközönséggel, különösen az ifjúsággal. Az

ilyen próbálkozások nem egyszer szinte kínos erőlködésekké válnak, amelyek nem szolgálják eléggé a könyvankéntok elé tűzött célokat. Bizonyos rátermettség, pedagógiai készség, sőt mesterségbeli gyakorlat kell ahhoz, hogy az ankétvezető érdeklődéssel figyelő közösséget tudjon teremteni az egybegyűlt hallgatókból.

Sok esetben az a baj, hogy a felkért ankétvezető nem ismeri pontosan a feladatát, amiből azután kínos helyzetek kerekednek. Van olyan ankét, amelyen az ankétvezető azzal kezdi, hogy utolsó percben tudta meg, hogy neki ankétot kell vezetnie. A könyv nem él benne friss élményként s csak valami halvány benyomás emlékek alapján beszélget róla. Voltam olyan könyvankéton, amelynek előadója elejétől végig soha el sem olvasta, vagy csak felületesen olvasta el azt a könyvet, amelyről beszélnie kellett. Így a résztvevők kérdéseire természetesen nem tudott megfelelő válaszokat adni. Hallottam olyan ankétokat, amelyeknek vezetői becsületesen elolvasták ugyan a meg tárgyalandó könyvet, de nem tudtak vele s a hallgatósággal mit kezdeni és az egész ankét a kímélődások sorozataként hatott. Sokszor volt azonban alkalmam részt venni olyan ankétokon is, amelyeken az ankétvezető pontosan ismerte a meg tárgyalásra kitűzött könyvet, annak minden történelmi, társadalmi vonatkozását, teljesen tisztában volt az ankét feladatával s egész munkáját összhangba tudta azzal hozni, már a készülőkor tisztában volt hallgatóközönsége összetételével, életkorával, olvasottságának fokával, meg volt benne a hallgatóközönséggel való kapcsolatteremtés adottsága, s ennek következtében elejétől fogva érdekesítő, a szükséges problémákat jól kidomborító, valóban a célnak megfelelő ankétokat tudott tartani.

Nem szabad tehát figyelmen kívül hagyni az ankétvezető személyével kapcsolatos következményeket, mert különben veszélyezteteljük az ankét sikerét s általában nyírbáljuk az ankétok hitelt, tekintélyét. Határozottan komoly mulasztásnak kell tekintenünk azt, hogy bár már évek óta ezer és ezer ankétot szerveznek hazánkban is, s bár egyre szaporodik az ankéttartók száma, tudommal mindezeideig még nem történtek megfelelő lépések az ankétvezetők képzése, vagy csak a legfontosabb ankétkövetelményekről való felvilágosítása terén sem. Arról sem tudok, hogy az ankétvezetéssel évek óta gyakorlatilag rendszeresen foglalkozó szervek alkalmát teremtették volna az an-

kétvezetés problematikájának alapos megvitatására, a legfontosabb elvek leiszögözésére. Jó volna, ha illetékesek mielőbb megteremténék ennek a lehetőségét.

A könyvankétok legveszélyesebb hibái rendszerint a helytelen szervezésre vezetnek vissza. A szervezés munkája két természetes szakaszra oszlik. Az egyik az előkészítés, a másik a lebonyolítás. Mind a kettőnek zavartalanul kell lejátszódnia ahhoz, hogy az ankét valóban jól sikerüljön. Az előkészítés során félreérthetetlenül meg kell állapítani az ankét tárgyát és célját, a hallgatóközönség összetételét, létszámát s biztosítani kell legalább is viszonylagos homogeneitását. Mindezekről idejében tájékoztatni kell az előadót, hogy az konkrét feladatnak megfelelően készülhessen elő az ankétra. Az ankét céljához és a hallgatóközönséghez való alkalmazkodás annyira fontos, hogy ezt a szempontot a szervezésnek már az előadó személynének kiválasztásánál is nagyon gondosan kell mérlegelnie. Az elengedhetetlenül szükséges alkalmazkodásra képtelen előadót még ma meglévő kvalitásai mellett sem tanácsos ankétvezetésre megkérni.

A szervezésnek aktív hallgatóközönségre kell gondoskodnia, vagyis olyanról, amelynek legalább egy része ismeri a könyvet s így könnyen bele tud kapcsolódni az ankéton kialakuló megbeszélésbe. A részvevő hallgatóközönség előkészítésének fokát teljes mértékben az ankét céljának kell megszabnia. Ha ez a cél egyszerűen egy könyvújdontság ismeretése, a közönség érdeklődésének felkeltése, akkor a közönség tulajdonképpen előkészítése szinte teljesen elmaradhat. Ha azonban a könyv mélyreható esztétikai jellemzéséről és eszmei modernizációjának mérlegeléséről van szó, akkor feltétlenül szükséges az, hogy erről ne csak az előadó, hanem a közönség is idejében tudomást szerezzen. Jó ha az első hozzászóló is biztosítva van. A »kis előadásoknak« is beillő »hozzászólások« előre való kidolgozása, sőt írásbafoglalása, majd felolvasása azonban a legtöbb esetben megzavarja a könyvankét természetes légkörét és a túlrendezés hibájának tekintendő.

A közönségszervezés sokszor figyelmen kívül hagyott szempontja az, hogy a hallgatószágban feltételezhető legyen a könyv, a kitűzött tárgy iránti érdeklődés, vagy legalább is fogékonyság.

Sok ankétra szinte vaktában szedik össze a közönséget. Ennek következménye az, hogy némelyik ankéton alig van annyi hallgató, amennyinek érdemes megtartani a könyvismertetést. Mások pedig az teszi hatásatlanná, vagy éppen negatív hatásúvá az ankétot, hogy annyian gyűlnek össze,

hogy már egyszerűen az óriási létszám miatt sem lehet eredményes ankétot tartani. Egy ifjúsági ankét alkalmával például, amikor a közönségszervezés szintén tervszerűtlenül történt, kétszerannyi általános iskolás gyermek gyűlt össze, mint amennyi a terembe egyáltalán befért. Egy ankétszervező úgy oldotta meg a problémát, hogy a kintrekedteknek megígérte, hogy nyomban az ankét befejezte után újra megismétlik azt. Ez meg is történt, de még így sem lehetett az ankét eredményesnek mondani, mert a kivülmaradtak nagy lármát csaptak s a terembe bejutottak többsége sem láthatta a osaléteknak szánt vetítést, a nagy tolongásban pedig lezaggyatták a falakról az értékes kiállítási anyagot. Természetes, hogy a tervszerű szervezéssel minden ilyen hibát el lehet és el is kell kerülni.

Lássunk most még egy tanulságos esetet, amely együtt mutatja a szervezés több hibáját, formalizmusát.

1953-ban egy általános iskolás tanuló értesítő könyvecskéjében olvastam egy szülőkhöz írt meghívót, amelyben közölték, hogy egy könyvtáriók »műsoros ifjúsági ankétot rendez«, amelyre a szülőket is meghívja az iskola. A gyermek, akinek füzetébe be volt írva a közlemény, nem tudott arról, hogy mi lesz a megbeszélés tárgya. Elmentem az ankétra, amelyre összegyűlt vagy 80 általános iskolai leány, vagy 10 gimnazista fiú, mintegy 10 pedagógus és körülbelül 15—20 szülő. Első pillantásra látszott, hogy a közönség teljesen vegyes, s mindjárt tudtam, hogy az előadónak igen nehéz feladattal kell megbirkóznia. Az előadó egy kiadóállalat szerkesztőségi munkatársa volt, aki meglepődve közölte velem azt, hogy mikor őt az előadás megtartására megkérték, azt mondták neki, hogy szülők és pedagógusok előtt kell beszélnie az ifjúsági irodalom problémáiról. Az előadó úgy készült előadására, hogy áttanulmányozott a kérdéssel foglalkozó három tanulságos szovjet cikket és a bennük felvetett problémákat akarta megtárgyalni a szülőkből és pedagógusokból álló közönséggel. Nagy volt a zavara, mikor meglátta a tekintélyes számú gyermekserveget. Az előadó, természetesen, nem állhatott elő azzal, amivel készült. Rögtönöznie kellett egy olyan előadást, ami adjon valamit a gyermekeknek, de a felnőtteknek is. A feladat nehéz volt. Megoldása sem sikerült, alig is sikerülhetett. Sem a felnőttek, sem a gyermekek nem kapták meg azt, amit vártak. A hirdetésben megígért műsor egyáltalában szóba sem került. Az is bonyolította a helyzetet, hogy az »ankétot« a pedagógusok előtt mint pedagógus szakszervezeti előadást hirdették meg, s elsősorban a magyar szakos pedagógusokat szólították fel, hogy néhány irodalomkedvelő gyermekkel jelenjenek meg

azon. Csak a helyszínen derült ki, hogy a többféleképpen meghirdetett előadás egy és ugyanaz.

Idézhetném még bőségesen a rosszul megszervezett ankétok emlékét. Ez alkalommal azonban talán ennyi is elég ahhoz, hogy felhívjuk az ankétrendezőket, szervezőket egyre nagyobb számú tömegének figyelmét az ankétrendezés feladatának komolyságára. Ne felejtjük el, hogy rosszul megszervezett ankétokkal többet árthatunk, mint használhatunk az olvasómozgalom ügyének.

DR. HARSANYI ISTVÁN,
az Állami Gyermeklélektani Intézet
tudományos munkatársa

SZABAD POLC ÉS KÖNYVVÉDELEM AZ ÜZEMI KÖNYVTÁRBAN

Bár tudom, hogy illetékes helyen pártolják a nyílt polcrendszert, én tapasztalataim alapján két okból ellenzem. Üzemi könyvtárunk részben nyílt-polcos, részben szekrényes, de a könyvtári órák idején (d. u. fél 1-től fél 9-ig) a szekrények is nyitva vannak. Könyvtárhelyiségünkben sakkörünk tagjai állandóan játszanak, továbbá a dolgozók munkaszüneti napokon használják a helyiséget. Sajnos az olvasók közt akadnak olyanok is, akik politikailag még nem eléggé fejlettek és így nem érzik át, hogy mi a szocialista tulajdon. Leghamarabb a nagyobb alakú könyvek eltűnését veheti észre a könyvtáros, így jöttem rá a Gépipari Enciklopédia 5. kötetének eltűnésére. A másik ok az, hogy az olvasók szeretnek búvárkodni a raktári rendet. Ezért igyekszem az olvasókat rászoktatni a katalógus használatára, hogy ne ötletszerűen válogassanak olvasásra könyveket. Fiókos katalógusunk van, a csodulák azonban egyelőre csak az író nevét, a könyv címét és a leltári számot tartalmazzák. A könyvvédelemhez tartozik az is, hogy az olvasókat a könyveknek határidős pontos visszaadására szoktassuk. A bírságolással nem sok eredményt értünk el. Az elveszett könyv árát megtérítik, de ezt ritka példány elveszése esetén nem fogadom el, hanem cselhez folyamodva, kivallatom az olvasót, és ilyenkor kiderül, hogy csak meg akarta szerezni a már forgalomban nem lévő könyvet. A könyvek rongálása ritkán fordul elő. Jó módszer ez ellen az olvasót többet előtti figyelmeztetni, vagy súlyosabb esetben vitrin- vagy faliújság-pellengéért készíteni. Bevált a könyv kímélésére figyelmeztető könyvjelző használata, ritkább esetben a kölcsönzés-kor adott burkolópapír. A leghatásosabb könyvvédelem azonban az volna, ha az

üzemi bizottságok esetenként úgy járnának el a könyvrongáló és könyvvelvesztő olvasóival szemben, mint a későnjövőkkel.

SZARNOVSZKY BÉLA
a Kismotor- és Gépgyár szak szervezeti
könyvtárosa

SZABAD POLC — KÖNYVVÉDELEM

Könyvtárunkban minden könyv szabadon van polcokon elhelyezve és mindenki odamegy a polcokhoz, ott válogat, kivessz, visszatesz könyvet; a kiválasztottat aztán beírjuk. A könyveken kívül 60 külföldi folyóirat jár, amelyet számonként vesznek kölcsön. A könyvtár fennállása óta összesen mégis csak két mű veszett el — mindkettőt ellopták, a tettest nem sikerült kideríteni. Legutóbb olyan értelmű igazgatói utasítás kiadását kértem, mely elrendeli, hogy az elveszett könyvért a beszerzési ár ötszörösét köteles megtéríteni a gondatlan olvasó. Erre azért van szükség, mert szakkönyvtárunk majdnem csupa olyan könyvből áll, amelyet egyáltalán nem, vagy csak nagyritkán lehet megszerezni. El akarom tehát kérni, hogy bárki is olyan könyvet, amelyet más módon mégóta nem tud megszerezni, egyszerűen elveszettnek jelentsen be és 30 vagy 50 forint lefizetésével hozzájusson a kívánt könyvhöz. Az ár ötszörösének megtérítése — úgy gondolom — majd megfontolásra készíti azokat, akik ninosenek tisztában a szocialista vagyoni fogalmával. Szépirodalmi könyvek esetében eddig megfizetttem az elveszett könyv árát, ezentúl azonban szeretném a könyvár kétszeresét beszédni. Csupán az tart vissza ettől, hogy a szak szervezeti könyvekkel erős propagandafeladat van összekötve. A könyvtár két és fél éves fennállása alatt összesen talán 6 vagy 7 könyv veszett el. Bizonyos azonban, hogy nagyon erélyesen és főleg kitarotán járunk utána az idejében vissza nem adott könyveknek. A szak szervezeti könyvállomány kb. 2200 kötet, ugyanannyi a szakmai, tehát a veszteség elenyésző.

A kölcsönzési eljárással kapcsolatban arra a felvetett kérdésre, hogy be kell-e írni a kölcsönzött könyvet vagy sem, az a véleményem, hogy a mi könyvtárunkat még egy közlöny, vagy egy folyóirat, vagy bármilyen más mű egy fél percre sem hagyhatja el beírás és aláírás nélkül. Nagyon gyakran kérik »a tegnapi Szabad Népet, csak egy félórára, mindjárt visszahozom!«, de én beírás nélkül egyetlen újságot sem adok ki a könyvtárból.

LIBORCZ ALIZ,
a Középülettervező Vállalat
könyvtárosa

A választási jó munkáért megjutalmazott könyvtárosok

A március 20–21-én tartott Országos Népművelési Értekezleten Nemes Dezső, a Népművelési Minisztérium főosztályvezetője beszámolójában figyelemmel kísértük a könyvtárak választásokkal kapcsolatos gyakorlati feladatait. Könyvtárosaink megértették, hogy pártunk, népi demokráciánk az országgyűlési választások sikerének előkészítését és ugyanakkor könyvtárunk fejlesztését várja tőlük. A népkönyvtárosok, akik túlnyomó számban társadalmi munkában végzik könyvtári munkájukat, az egész ország területén lelkesedéssel vetik ki részüket a választás előkészítéséből, és igyekeztek könyvtáruk színvonalát fejleszteni. A Népművelési Minisztérium Könyvtárosztálya a megyei és járási könyvtárak vezetőinek javaslata alapján oklevéllel, illetve könyvtalonnal tüntette ki azokat a népkönyvtárosokat, akik áldozatkész felkészüléssel nem mindennapi eredményeket értek el. A kitüntetett népkönyvtárosok a következők:

Baranya megye: Pusztai Jánosné Székelyszabará, Franta Istvánné Lárnycsók, Bogoczky Józsefné Hidas, Csorda Henrikné Lovászhetény, Horváth János Mohács-tanulmányos, Völgyesi Jenőné Mohács-Alsókánda, Kiss Lajos Vásárosbéc, Póré János Nemeske, Ereivogel Anna Somogyapáti, Tancsics Lászlóné Hobol, Garai Mária Sumony, Papp Károly Kísasszonyfa, Hargittai Ottó Magyar-mecske, Farkas Júlia Gyót, Ambruszi Györgyné Villánykövesd, Sánta Józsefné Szentlőrinc, Schneider József Boly, Bódis Anna Boda, Bárdos Ferenc Üszögpuszta, Dozocsky Lajos Szalánta, Halmi László Belvárgyula, Szabó Szerénke Hosszúhetény, Papp György Nagydobsza, Varga Erzsébet Matty, Tibor Béla Dunaszekcső, Csizmadia Sándorné Mekényes, Vándor János Szökéd, Kutnyánszki Gézáné Vokány, Pintér Mária Máriagyűd, Tunya Márk Kásád (délsláv közösségekben megkeltézte a kölcsönzések számát és az elhanyagolt könyvtárat rövid idő alatt jól működővé fejlesztette), özv. Kovács Jánosné Szava, Szakó Zoltán Turony.

Bács-Kiskun megye: Czihák József Izsák, Sánta Lászlóné Fülöpmező, Vető Györgyné Kecel, Szand Katalin Külső-Ballószög, Agasegyházi-úti iskola, Bényei Mihály Ordas (nemcsak a választási és kulturális munkával értek el jeles eredményeket, hanem két év óta lelkiismeretes és kitartó munkájukkal növelték közösségük lakosságának művelődési színvonalát), Kővecses Pálné Borota-Alsószentkúta, Dobos László Jánoshalma, Fekete János Kunszállás, (sikeres előkészítési munkájáért választási bizottságba is beosztották és mint középiskolai tanuló, minden szabadidejét a könyvtárban tölti), Grünfelder Lajos Felső-szentiván, Tihanyi Bend Vaskút (választási sarkokkal és grafikonokkal szemléltette a község termelési eredményeit, a község kulturális és gazdasági fejlődését), Bukodi Károly Bátmonostor.

Békés megye: Szilágyi Elek Doboz, Kereki Róza Zsadány, Gazsi Endréné Bánkút, Pásek Ilona Végegyháza, Szűcs Imre Medgyesegyháza, Berecki Istvánné Biharura, Horváth Imre Mezőmegyer, Szilágyi Mária Elek (a földművelésügyi kezdtől kért kiállításához olyan könyveket, amelyek könyvtárából hiányoztak), Domokos László Újkígyós (kezdő könyvtáros létre sikerült választási kiállítást és könyvmisztetést rendezett), Tobi Sándor Sarkad, Zsoldi Lajos Reformátuskovácsháza, Uhlár Istvánné Csorvás, Patzauer János Nagyszénás, Szila Gyula Szeghalom, Pengő Mária Füzesgyarmat (új könyvtáros, tsz-dolgozó, a napi munkája után, pihenő nélküli díszített és küzdött a választás sikeréért), Balaton Judit Csabacsúd, Kovács Márton Füzesgyarmat, Vörös Csillag tsz (a szövetkezeti falu népevelőivel megismertette az összes választási könyveket, füzeteket).

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Wirth Gyuláné Forró, Horváth Géza Kupa, Gidófalvi Gizella Felsővadász, Radványi Lászlóné Aszaló, Pálházi Gizella Csobád, Karádi Odón Szászfa, Ványai László Szemere, Molnár Mária Zádorfalva, Ko-

vács Mária Szentsimon, Eöry Eszter Kazinobarcika, Szentiványi Lajosné Vadna, Csiszár Etelka Suhaifő, Kakszi Géza Tardona, Bottka Géza Nyíri, Kovács Ferencné Alsóberecki, Bérczi István Hollóháza, Tüzes Lajos Sárazsadány, Nagy Lajos Felsőberekci, Csáky Gizella Cigánd, Kovács András Tolcsa, Garaj Pálné Pálháza, Szentimrei Tamás Eüzérkomlós, Kiss József Nagy-orozvágy, Németh Margit Mezőkövesd, Csorja Csaba Tard, Fried Sándorné Köröm, Bari Erzsébet Helyökerezstúr.

Csongrád megye: Rozgonyi Éva Kövegy, András Anna Pityaros, id. Molnár Márton Ambrózfalva, Honti Dezső Szégyár, iskola, Zubek Klára Csongrád, Orsz Mária Szentes, iskola, Preszburger Margit Fábiansebestyén, iskola, Erki József Magyartés.

Fejér megye: Urbán Szabó Sándorné Vértesacs, Könyí Béla Alcsút, Geréb Pálné Vál, Kocor Irén Csákvár, Venez Mária Felcsút, Abai Júlia Vajta, Horváth Józsefné Orspuszta, Pózmán Ferencné Cece, Kovács Máttyás Sárkeresztúr, Halmi János Csész, Sárosi Sándor Zámoly, Vadóc Pál Kisláng, Heim Ferenc Mór, Kiss József Seregélyes, Mericske Rezső Polgárdi, Nagy József Baracska, Wagner Anna Jenő, Lévai Péterné Enying, Rohovszki Rudolf Mezőszentgyörgy, Metzger István Gánt, Garami Károlyné Tács-Fővénypuszta, özv. Jeszenszki Istvánné Kajászó, özv. Molnár Sándorné Peltend, Erős Zoltán Tordas-Erdőmajor, Kulifai Imre Lepény, Szabó István Sárszentmihály, Bodri Anna Előszállás, Deres Klára Iváncsa, Schillten Adél Kulcs.

Győr-Sopron megye: Peithó Imre Fertőd, Hajdu Árpád Lövő, Varga József Rábacsanak, Simon Erzsébet Rábabesenyő, Horváth Gabriella Magyarfalva.

Hajdu-Bihar megye: Juhász Sándor Kismarja, Kazár Árpád Dobai pusztá, Szénási Józsefné Hencida, Erdei Zoltán Váncsod, Szűcs Viktor Körösszeg-Apáti, Kállai Erzsébet Furta, Tóth László Nagyrábé, Mester Piroksa Konyár, Tizedes Sándorné megyei segédkönyvtáros, Debrecen (éjt nappalra téve 45 kiállítással segítette a falusi könyvtárosok választási munkáját), Pincés János városi könyvtáros Hajdúszoboszló (a választás napján lófogatú kocsi szerek, 310 könyvből álló kiállítással járta az utcákat és a szavazóhelyiségeket). Ilyés Gyula Kaba (május első felében 250 szavazattal növelte könyvtárgalmát), Rátocsa Györgyné Nyiradony, Fővényesi András Nagyléta, Lőrincz Józsefné Téglás (a választási időszakban idei új olvasói számát megháromszorozta), Csry Jánosné Újlela, Joó Piroksa Nádudvar, Dur Piroksa Báránd, Kovács Kálmán és Hajdu Miklós Hajdúhadház, Bodnár Sándorné Konyársóstó, Csörgő Margit Balmazújváros, Szűcs Sándorné Polgar, Nagy Lajos Berettyóújfalva.

Heves megye: Tánccs Istvánné Kerekharaszti, Opavszky Béla Apc, Ifjú Molnár István Nagygombos A. G., Fácán Jánosné Rózsaszentmárton, Erdélyi Béla Tiszánána, Gönczl Balásné Egerfarmos, Gaál Sándor Reck, Kerecsendi András Pétervására, Dobrányi Zoltán Miklófalva, Dézsi Zoltán Zaránk, Juhász Ferencné Felsőtárkány, Maróti József Felémét, Magyar Vilmos Noszvaj, Busák Károly Egerszalók, Madaras Rózsa Mátraballa, Galbács Erzsébet Kápolna, Király László Nagytisnyó, Biró Anna Parádsasvár, Kovács Piroksa Novaj, Dán Gyuláné Karácsond, Szabó Miklósné Nagyfűged, Tari Antalné Atkár, Haszonis Antal Gyöngyösoroszi.

Komárom megye: Hörömpöli Júlia Tata, Kőrthi István Kecskéd, Horváth László Tatabánya, Czifra Jánosné Bajót, Meixner József Csolnók, Czillich Ernő Mocsá, Nagy Mária Hánta, Kégl Teréz Vasdinnyepuszta, Kocsis Sándorné Tárkány.

Nógrád megye: Lisztes István Bercel, Ifj. Kőkényes János Ipolyszög, Szalai Istvánné Berkenye, Fábrl Mária Rétság, Szabó József Ipolyke, Reznicek Erzsébet Nógrádkövesd, Széles Teréz Ludányhalászi, Engli Dezsőné Huzgag, Kovács Géza Karancseszi-Marakodi pusztá, Máté

Ilona Cered, Tóth Ilona Mátraszéle, Galambosi Sándor Dorogháza, Balázs Ferencné Vizslás, Banos János Ecesg, Sándor István Tar, Lerner Béláné Szarvasgede.

Pest megye: Kocsis Lajosné Alberti-Irsa, Fogarassy Mihály Pílisvörösvár, Bariha Odórné Dunakeszi, Melnikov Vladimírné Domonyi, Ruda Lajosné Píliscsaba.

Somogy megye: Tuli Géza Szöllősgyörök, Császár Róza Balatonszárszó, Lóka József Öreglak, Venczel Miklósné Ba'atonboglár, Konkoly Irén Balatonlelle, Szekeres Zoltán Mernye, Prebanics Katalin Somogyszil, Kis Fonai Gyula Fonó, Rostás Lászlóné Nagyhajom, Papp Lajos Kőkút, Nagy József Csombárd, Hinkel Károly Szabadi, Császka Lajos Igal, Csordás Sándor Gige, Gelencsér Sándor Nagyberki, Simon Károlyné Marcall, Sipos Lajos Toponár, Zóka János Böhönye.

Szabolcs-Szatmár megye: Somogyi Józsefné Tiszadada, Kapusi Margit Tiszaeszlár, Tomori Vilma Fehérgyarmat, Nagy Béla Jánkmajtis, Szabó Ferenc Tunyogmatocs, Hegedüs Gábor Ökörítőülöpös, Molnár Tivadár Mezőladány, Tóth István Jánkmajtis, Cseke Gábor Papos, Enyedi István Nyírbátor, Mikó Józsefné Sóstóhegy.

Szolnok megye: Balog Károly Kengyel, Szalai Sándor Tiszapüspöki, Vadász Tivadarné Tiszatényő, Prisztóka Ferenc Tiszaszőlős, Bohács Eszter Tiszaderzs, Molnár József Tiszaörvény, Fagyal Imréné Abádszalók, Lakatos Etelka Tomajmonostora, Nyitrai Sándorné Kenderes, Gedai Magdolna Jásztelek, Lakatos Jánosné Jásziakóhalma, Papp László JászténySZaru, Csiki Istvánné Jászorokszállás, Muhorai Lajos Jászsószentgyörgy, Székács Istvánné Tiszaólvár, Hir János Cibakháza, Maródi Gézáné Zagyvarékas, Mátyus István városi könyvtáros, Karcag, Csipő Gizella városi könyvtáros Kisújszállás.

Tolna megye: Farkas János Kisvejke, Ponya

László Závod, Révész Etelka Mórág, Gáspár József Majos, Szász Ferenc Bonyhád.

Vas megye: Takács Anna Csákaánydorozsló, Dese Julianna Egyházaradóc, Hegyi Ernő Kiskarakos, Gyurányi Zsuzsanna Vádasd, Lukinich Andorné Gércse, Mándli Gyuláné Nemesböd, Hábetler István Felsőcsatár, BellémcS Amália Pornóapáti, Cseh Németh Józsefné Püspökmalinári, Krajczár József Torony, Szabó Rezső Dozmat, Kebelei Samuné Bük, Mikolics Rozália Söpie, Novák Szabina Szemenye, Foki Katalin Tanakajd, Gaál Ilona Olmód, Herényi József Kőszegszerdahely, Németh László Kőszegdorozsló.

Veszprém megye: Gógös Árpád Talitándörög, Verrasztó Miklós Karmacs, Fonnyad Benedek Héviz, Nyíró Lajos Mindszentkálá, Oláh Erzsébet Berhida, Vigh Károly Gyulafrátói, Steixner István Akali, Bertalan Pál Mentshely, Schumacher Károly Vászoly, Fehér Jenőné Nagygyimót, Varga Etelka Mezőlak, Végh Dániel Dáka, Fazekas Sándor Somlóvásárhely, Aczél Ilona Kislód, Kiss Ernő Csabrendek, Kelemen Béla Dabronc, Szalai József Sződ.

Zala megye: Simonffy Elvira Bocföldre, Varga Jenő Tófej, Péteri László Zalaistvánd, Harmath Zsigmondné Zalahashágy, Kiss Teréz, Felsőbagod, Simon Lajos Csáford, Farkas Margit Pakod, Pados Emma Pölöske, Mészáros Irén Kallósd, Pendli Erzsébet Bókaháza, Kiss Ella Nemesnép, Horváth Vilmos Bódeháza, Nagy Gyula Kerkakutas, Tamása András Csömödér, Tóth Lajos Kerkáfalva, Horváth Margit Kehida, Függe Tiborné Múmor, Domján Jánosné Zalaszabar, Marton Valéria Galambok, Németh Ferenc Nagyrada, Nyíri Gézáné Nagykanizsa, városi kórház, Seiber János Gelsesziget, Szabó Mária Börzönce, Táncos Józsefné Belezna.

(A kitüntetett könyvtárosok névsorát legközelebbi számunkban folytatjuk.)

LEVELEZŐINK ÍRJÁK

A KÖNYVTÁROS szeptemberi számától kezdve új rovattal bővül. Megindítjuk a **Kérdezz—Felelek** rovatot. Itt adunk majd választ olvasóinknak minden, a könyvtárüggyel, a könyvtárosi munkával kapcsolatos kérdésre. Kérjük olvasóinkat, forduljanak szerkesztőségünkhöz problémáikkal.

KÖNYVÁLLOMÁSOK MUNKAJAROL

Mindig nagy figyelemmel olvasom A KÖNYVTÁROS-t és sokszor kapok gyakorlati útmutatást cikkeiből és a »Levelezőink írják« rovat beszámolóiból. Szeretném, ha az én tapasztalataim is segítenék könyvtáros társaimat. A XXII. kerület nagykiterjedésű: Budafok, Budatétény, Baross Gábor-telep és Nagytétény tartozik hozzá. Már ez magában meghatározza könyvtári fiókunk területi munkáját. A terület nagysága szükség-szerűen megköveteli könyvállomások fenntartását és azok számának gyarapítását. A mi fiókunknak oddig hat könyvállomása van. Bár könyvtárunk Budafok forgalmas és sűrűn lakott részén van, mégis távol esik a budatétényi, nagytétényi vagy a Baross Gábor-telepi lakóktól. A lakosság ezért a kerületi tanácsbeszámoló alkalmával

kérte, hogy létesítsünk könyvtárakat náluk. Mi szívesen eleget tettünk a kívánságnak és 450—600 kötetes állomásokat létesítettünk. Háromat MNDSZ helyiségekben, kettőt általános iskolákban és egyet a nagytétényi kultúrotthonban állítottunk fel.

Azóta tapasztaltuk, hogy bár az általános iskolákban lévő könyvállomások jól működnek, mégsem teljesíthetik megfelelően rendeltetésüket, mert az olvasótábor tagjai főleg csak gyermekek. Az általános iskolákból tehát elhoztuk a könyvanyagot és például Budatétényben, a Kultúrparkban (az MSZT helyiségében) nyitottunk új állomást. Itt az MSZT-nek már korábban is volt könyvtára — kb. tíz olvasóval. Ez a könyvállomás központi helyen van, és így sokkal látogatottabb lehet, mert egyrészt a felnőttek sokkal szívesebben járnak a Kultúrparkba, másrészt a könyvanyagot egyesítettük az MSZT és az MNDSZ könyveivel és így több könyv áll az olvasók rendelkezésére. Az eredmény nem maradt el. Míg az egyesítés előtt az iskolai Szabó Ervin-állomás 240 kötetet 160-an olvasták, az MNDSZ 30 kötetét 12-en, az MSZT 200 kötetét tizen (összesen 470 kötetet 182-en), az egyesítés óta a 700 kötetre növelt könyvállományt 410-en használják. Ez a példa azt bizonyítja, hogy az olvasók szívesebben mennek a nagyobb könyvállománnyal bíró könyvállomásra, mint a 30—100 kötetes könyvtárakba. Az egyesített, nagyobb állomás több olvasót lát el, mint három kisebb ugyanolyan anyaggal. Másik nagy könyvállomásunk, amely a nagytétényi kultúrotthonban van, a gyakorlat és szomorú tapasztalat bizonyította be, mennyire igazra volt Gerő Gyula elvtársnak, amikor A KÖNYVTÁROS márciusi számában felhívta a figyelmet a népkönyvtárosok

helyettesítésének kérdésére. A múlt évben a Kultúrotthonban gyakran elmaradt a könyvtári óra, ami aztán az olvasók lemorzsolódására vezetett. Tanultunk ebből az esetből és ma már állomásainkon minden könyvtárosnak van helyettese vagy olyan aktívja, aki szükség esetén helyettesíteni tudja. A könyvtár jó munkáját segíti elő az is, ha a lakosság ismeri, szereti könyvtárosát. Példa erre budatényi könyvtárosunk, aki széleskörű ismerettségének segítségével gyors ütemben növeli az olvasók számát.

Minden könyvtárosnak nehézséget okoz, ha nem ismeri eléggé a könyveket. Ezért három nagy állomásunk vezetőinek megrendeltük A KÖNYVTÁROS-t, hogy a folyóiratunkban megjelenő könyvismertetések növeljék tudásukat. Természetesen a lap löbbi rovata is nagy segítségükre lehet a gyakorlatban. Segítettük munkájukat azzal is, hogy meghívtuk őket könyvtárunk és a XXII. ker. Tanács Népművelési osztálya által rendezett nyolchetes könyvtáriskolára. Az itt hallgatott elméleti és gyakorlati előadások nemcsak tudásukat növelték, de távolat nyitottak könyvtárunk és saját maguk fejlődésének. Gyakorlati segítséget adtunk azáltal, hogy minden állomásunkon bevezettük a szakszervezeti kartonos kölcsönzési rendszert, ezzel megszüntettük a legkülönbözőbb kölcsönzési eljárásokat és egyszerűsítettük a könyvtáros munkáját. Barabási Rezső elvtárs beszámolója alapján, a szovjet könyvtárak mintájára, mi is rendszeresítettük, hogy a fiók egyik dolgozója »állomásfelelős«. A budafoki fiókban én vagyok a felelős és a munkánk során szerzett tapasztalatokat foglaltam össze levelemben.

Gaál Jenőné,

a XXII. ker. Föv. Szabó Ervin fiókjának segédkönyvtárosa.

*

KÉPES AJÁNLO KATALÓGUSOKAT A GYERMEKKÖNYVTÁRAKNAK

A gyermekek kíváncsiságának inkább tárgya a katalógus, mint általában a felnőtt olvasóknak. Nyilván azért, mert a gyermek minden iránt érdeklődik. Eppen ez teszi lehetővé, hogy az igazi olvasót a gyermekből neveljük. A gyermekkönyvtárosnak arra kell törekednie, hogy — hiszen ma már minden megyei könyvtárban és sok járási könyvtárban is van gyermekkönyvtár — mindazonoknak a segédeszközöknek a használatát biztosítsa, melyek később a felnőtt olvasót a könyvtárban eligazítják, tájékozódását megkönnyítik. Ilyen elsősorban a katalógus, még inkább az ajánló katalógus. Kérdezhetnénk, hogy milyen legyen a gyermekek ajánló katalógusa. Valamennyi gyermekkönyvtár azt válaszolná erre: illusztrált legyen, a szöveget jól sikerült, esztétikai szempontból is kielégítő képek magyarázzák, amelyek mint a katalóguscédula kis díszel, egyben a gyermek képzelő erejét még a könyv elolvasása előtt foglalkoztatják. A képes ajánló katalógusok előállítására újítást javasolunk, amely csekély költséggel lehetővé tenné előállításukat. Az Ifjúsági Könyvkiadó kiadványait általában illusztrációkkal készíti és gyermekkönyvtáraink a műveknek majdnem száz százalékát megszerzik. Amennyiben ajánló katalógusokat készítenek e művekhez, illusztrálásukra egyben alkalmas volna ugyanaz a képanyag, amely az eredeti művet díszíti. Az illusztráció kliséit tehát fel lehetne használni az ajánló katalógusok illusztrálásához. Jelen esetben az Ifjúsági Könyvkiadó megállapodás szerinti nagyságban készült katalóguslapokra (pl. 20×12,5 cm) megrendelés szerinti mennyiségben, a könyvek előállításával egyidőben, rányomná a legszebb képeket és ezekre a képeskatalógus cédulákra kerülne rá később a könyvtáros által készített ajánlási szöveg. Gyermekkönyvtáraink ily módon fillérekért szépen illusztrált ajánló katalógushoz juthatnának.

Dezsényi Béláné,

a Népkönyvtári Központ munkatársa.

MEGYEI KÖNYVTÁR — FELELŐS VEZETŐ NÉLKÜL

Nem végezhetünk megfelelő munkát népkönyvtárainkkal és járási könyvtárainkkal kapcsolatban és más tekintetben sem érthetjük el a kívánt eredményt. Ennek legfőbb oka az, hogy nincs felelős könyvtárvezetőnk. Az induláskor ideiglenesen megbízott elvtársnő egy hónap elteltével áthelyezték Makóra járási könyvtárunknak és mindmáig nincs utódja. Így az a furcsa helyzet keletkezett, hogy a három járási könyvtárvezető közül kettő a Pedagógiai Főiskola másodikos levelező hallgatója, a harmadik pedig most végezte el az öthónapos könyvtáriskolát és ugyanakkor a megyei könyvtár dolgozói közül mindössze egynek van öthetes könyvtáros iskolai végzettsége, de úgyszólván semmi gyakorlata. Könyvtárunk többi dolgozójának pedig jóformán semmi előképzettség sincs. Hogyan adhat tehát a megyei könyvtár módszertani útmutatást a járási könyvtáraknak, mikor azok vezetői sokkal többet tudnak, mint a megyei könyvtár dolgozó? Noha mindegyikünknek van a könyvtári munka valamelyik ágában némi gyakorlata, de ahhoz, hogy ilyen sokrétű, nagy körültekintést és nagy tudást igénylő munkát a könyvtár módszeresen irányítsunk, arra becsülettel senki sem vállalkozhatik. Eppen akkor maradtunk magunkra — egy hónappal az indulás után — amikor az ideiglenes vezető sem találta még bele magát munkájába. A Népkönyvtári Központ idejében megtette javaslatát a könyvtárvezető kijelölésére, de a tanács nem intézkedik. Ugyancsak a tanács meg nem értésén múlik, hogy megyei könyvtárunknak megfelelő helyisége sincs, egy irodából, egy olvasóteremből, egy kölcsönzőhelyiségből és két raktárhelyiségből áll a könyvtárunk. A raktárból a régi, volt városi könyvtár anyagának tekintélyes részét le kellett hordani egy alsó épületrészbe és megfelelő hely híján a padlón kellett elhelyezni, hogy az új anyagnak helyet biztosíthassunk. A kölcsönző háromszög alakú, kb. 25 négyzetméter területű helyiség, egyik oldala csupa ablak, a másik csupa ajtó. Kölcsönzői szabad polcot sem állíthatunk fel, de nagyon nehéz helyszűke miatt az ifjúsági kölcsönzés is. Mégis igyekeztünk megtenni mindent, hogy javítsunk a helyzeten, meglátogattuk a népkönyvtárakat és elláttuk őket új anyaggal. A város területén könyvtárfiókokat létesítettünk és választási értekezletet tartottunk a népkönyvtárosok számára. Könyvismertéseket, mesedélleteket rendeztünk és népszerűsítettük a szovjet irodalom hatását a magyar irodalomra. Törekszünk a könyvállomány védelmére is, utána járunk az idejében be nem adott könyveknek. A könyvrongálás tekintetében az ifjúsági részlegben főleg az a baj, hogy az ifjúsági könyvek kereskedelmi kötése nagyon gyonge, alig tart egyetlen hónapig. Felhasználjuk A KÖNYVTÁROS-ban közölt »Így vitted el, így hoztad vissza« felirátú fényképet is, amit nagyon jónak találunk.

Bodrogi János,

a hódmezővásárhelyi Megyei Könyvtár dolgozója.

*

EGY KITONTETETT NÉPKÖNYVTÁROS A VALASZTÁSI MUNKÁJÁRÓL

Népkönyvtárunk nemcsak anyaggal látta el a népnevelőket a választások előkészítésére, hanem naponta tartott felolvasást számukra. Községünk öt szavazóhelyiségében rendeztünk könyvkiállítást és ugyanott könyvkölcsönzést is. Könyvtárunk a szavazás idején 85 könyvet kölcsönzött és 24 új olvasót szerzett az idősebb korosztályból. A bányatelepi könyvtárunk — kezdeményezésemre — ugyanakkor kiállítást rendezett az 5. körzetben, 26 könyvet kölcsönzött és öt új olvasót szerzett. E számok nem nagyok, de az elviszonyaltnak között — azt hiszem — számottevőek.

Meixner József,
csolnoki népkönyvtáros.

HÁROM NÉPKÖNYVTÁRAT PARTFOGOL EGY KITUNTETETT NÉPKÖNYVTÁROS

A választások előkészítési munkáján kívül — amellet, hogy áttesteltük könyvtárunk bútorait — népkönyvtárunk három népkönyvtár pártfogolását vállalta: Nagyfüged, Ludas és Adács községét. Férjem a járási könyvtár megbízásából megkötötte mindhárom könyvtárát. Nagyfügeden és Ludason elvégezte az elavult könyvek selejtezését. A párt, a tanács segítségével különösen Nagyfügeden mutatkozott meg. Mikszáth: Két választás Magyarországon című művét Szendrő Béla gyöngyösi tanár ismertette, utána olvasó-bált rendeztünk, amelynek bevételét új könyvek vásárlására, esetleg a megrongáltak bekötésére fordítjuk. Könyvtárunk olvasóinak száma 812.

Dán Gyuláné,
karácsondi népkönyvtáros.

*

AZ INOTAI NOVEMBER 7 ERŐMŰ ÜZEMÉBEN NINCS KÖNYVTÁRHELYISÉG

A dolgozók olvasókedve nagy, bizonyítja ezt, hogy üzemünk összes dolgozóinak 44 százaléka tagja a könyvtárnak és havonta 420—540 a kölcsönzött kötetek száma. A számoknál többet mond az, hogy dolgozóink nagy része a paraszti-vidékekről került a munkásosztályba. Jelenleg három tanfolyamunk van, mégis, ha egy kis szabad idejük van, szenvedéllyel olvasnak. Ezt azonban sok meggyőzés, mozgósítás után értem el. Felhasználtam plakátot, hangoshíradót, képi-állítást és minden lehetőséget. Nagy hiányosság azonban, hogy nincs könyvtárhelyiségünk, holott már hat hónapja küzdöm érte. Könyvtárunk a kis kultúrteremben van elhelyezve, amely legtöbbször foglalt. Hiba kifogásoltam ezt az ÜB elnöknél, azt felelte, hogy nincs helyiség a könyvtár számára. A másik hiba a pénzellátás terén mutatkozik, ebben az évben még csak 2000 forint értékű könyvet vásárolhattam és február óta egy fillért sem kaptam a könyvtár céljára. Helytelen az is, hogy az ÜB-elnök az üzem beszerzőjével akarja a könyveket Budapesten megvásároltatni, pedig ez a könyvtáros hivatása.

Szabó Gyula,
inotai üzemi könyvtáros.

*

ÚJ KÖNYVTÁROS — MEGJAVULT A KÖNYVTÁRI MUNKA

Morvay Gyuláné, a nagykanizsai járási könyvtár vezetője tavaly cikket írt a KÖNYVTÁRAT-ba a zalaszabari népkönyvtárról. A cikk hatására leváltották a könyvtárost és azóta én vezetem községünk könyvtárát. A választások előkészítésében is azzal a módszerrel értünk el eredményt, amellyel megszerettettük a falu dolgozóit a könyveket és újságokat — könyvtári helyiség híján iskolánk egyik tantermében, a főfal előtt elhelyezett könyvszekrényben őrzöm a könyveket. Ösz óta iskolánk alsó tagozatának úttörői hozzák szét a könyveket és a kultúrterembe érkező újságokat. Ez a módszer azért szükséges, mert a dolgozók a munka után nem jönnek el

a könyvtárba. A tízperces szünetekben osztom ki a könyveket és újságokat, még az egyhetes sajtó-termékeket is szívesen olvassák, mert ma a lakók általános tájékoztatást és nevelő ismereteket közölnek. A választás előkészítésére időszzerű könyveket és újságokat küldtem ki és a dolgozók már azzal fogadták a népnevelőket: »Tudjuk, hogy nagy eseményre készülünk, azt is, hogy hova szavazzunk, mert eskénként olvassuk a könyvtárból küldött könyveket, újságokat.« Az úttörő pájtások azonban nemcsak szíveszik az olvasnivalót, hanem gondosan vissza is hozzák a kölcsönzött anyagot. A választás hetében 56 helyre vittünk ki könyvet, 36 helyre hírlapot, folyóiratot.

Domján Jánosné,
zalaszabari népkönyvtáros.

*

HOGYAN SEGIT MINDENNAPI MUNKÁMBAN A KÖNYV

Nagyon szeretem a jó könyvet, amely tanít, nevel, szórakoztat. Legjobban megragadta figyelmemet Solohov regénye, az »Új barátát szánt az eke«, mert ebből a könyvből tudtam meg, hogy milyen nehézségeket kell leküzdeni a föld társas megművelésére szövetkezett parasztagadásnak. Ez a könyv adott kedvet és bátorságot nekem is arra, hogy termelészövetkezet alapításával foglalkozzam. Mikszáth: Két választás Magyarországon c. művéből pedig világosan látom a különbséget a multbeli és a mostani választások között, ugyanakkor tisztán látom azt, hogy mi a különbség a régi és a mai helyzet között. Három gyermekem tanul középiskolában, illetve szövetek egyetemen, nekem sem szabad elmaradnom mellőlük. Ezért községünk dolgozó parasztjainak beadási kötelezettségem időelőtti teljesítésével igyekszem példát mutatni.

Pecsenye Pál,
a szemerei I. tip. Alkotmány-tszcs elnöke.

*

MIT TEHET A SZÜLŐ A KÖNYVTÁRERT

A kisvárdai II. sz. ált. iskola szülői munkaközösségének elnöke vagyok és így az iskolai beiratkozások ügyében nagyon sok családot meglátogattam. Minden alkalmat felhasználtam arra, hogy egyúttal segítsek növelni járási könyvtárunk olvasóinak számát és az olvasómozgalom fejlesztését. Beszélgetéseim során elmondtam a szülőnek és a családtagoknak, hogy pártunk, népi demokráciánk mily szép, gazdag és hasznos könyvtárral látta el Kisvárdát. Felvilágosítottam őket, hogy kormányunk a könyvtáron keresztül is biztosítja a község dolgozó népének kulturális fejlődését. Örömmel hallották, hogy mit várhatnak a könyvtártól és beszélgetéseink eredményeképpen ötvennél több új olvasót szereztem a könyvtárnak a szülők és az újság köréből. Ezentúl is mindent megteszek azért, hogy könyvtárunk olvasótáborát gyarapítsam.

Papp Sándorné,
a kisvárdai II. sz. ált. iskola SZMK elnöke.

A KÖNYVTÁROS MEGJUTALMAZOTT LEVELEZŐI

Bodrogi János, Dán Gyuláné, Domján Jánosné, Havilla János, Laczházi Judit, Gaál Jenőné, Hegedüs Gábor, Pecsenye Pál, Papp Sándorné, Képirő Sándor, Kiss Lászlóné, Neu Sándor, Szabó Gyula, dr. Nagyiday László, Melxner József levelezőink között kiosztottuk a következő könyveket: Rákosi Mátyas: **A szocialista Magyarországról, A dialektikus materializmus kérdései,**

Gulja, G.: Kaukázusi tavasz, Spanov, N.: Az életért, Krupszkaja, N. K.: Lenin a könyvtárakról, Sztálin és a szovjet tudomány, Ady Endre válogatott versei, Móricz Zsigmond: Rokonok, Illés Béla: Történelmi lecke, Nyikolajeva, G.: Az aratás, Móricz Zsigmond: Elbeszélések, Hardy: Egy tiszta nő, Kocubinszkij: Fata Morzana.

ESEMÉNYNAPTÁR

1828. JÚLIUS 24. született CSERNISEVSKIJ N. G., nagy orosz tudós és kritikus, materialista filozófus, forradalmi demokrata. A hatvanas évek forradalmi demokrata mozgalmanak vezére és ideológiai ösztönzője, az orosz szociáldemokraták egyik kiváló elődje. Következetes materialista volt, a filozófiai idealizmus engesztelhetetlen ellensége. Következetesen vitte végig »a parasztforradalm eszméjét, a tömegek minden régi hatalom megdöntésére irányuló harcának eszméjét« (Lenin). Csernisevskij művein, amelyekből Lenin kifejezése szerint »az osztályharc szelleme árad«, az orosz forradalmárok egész nemzedéke nevelkedett fel. Csernisevskij a népi tömegeknek a jobbágyság járma alól való felszabadulásáért, a dolgozók új, boldog életéért való harcában az orosz nép legjobb vonásait és tulajdonságait testesítette meg, forradalmi lendületét és gyűlöletét minden elnyomással szemben, férfiaságát és bátorságát, a jobb jövőbe vetett rendíthetetlen hitét.

CSERNISEVSKIJ VALOGATOTT FILOZÓFIAI MŰVEI (ford. Lukács Györgyné) Bp. Akadémia, 1952. 284 old.; CSERNISEVSKIJ A MAGYAROKRÓL (ford. Niederhauser Emil) Bp. Akadémia, 1953. 212 old.; Csernisevskij N. G.: MIT TEGYÜNK? (ford. Rákosi Ferenc) Bp. Révai, 1949. 453 old.; Fogarasi Béla: CSERNISEVSKIJ (Cs. válogatott fil. művei bevez. tanulmánya).

1853. JÚLIUS 27. született KOROLENKO V. G. orosz humanista író; Gorkij szerint kulturális munkássága nagyon sok oroszban felébresztette a benne szunnyadó igazságtudatot. »Korolenko azzal a ritka, osztatlan erőfeszítéssel szentelte magát az igazságosság ügyének, amelyben érzés és értelem harmonikus egységbe olvad és a mély, nemes szenvedély fokára emelkedik. Mintha látta, tapintotta volna az igazságosságot, mint minden gyönyörű ábrándunkat. Energiája javát annak a szakadatlan és ernyedetlen harcnak szentelte, amelyet a fantasztikus orosz élet táplálta százfejú szörnyel szemben kellett megvívnia. Szenvedélyesen szerette a szépséget és az igazságot, kereste a módját, hogyan lehetne a kettőt egységes egészé olvasztani. Erősen hitte, hogy nemsokára kivirágozik az ország alkotóereje, előre megérezte, hogy a nép feltámadásának csodája félelmetes csoda lesz.«

Korolenko V. G.: ÍTELET NAPJA (ford. Szöllősy Klára), Bp. Révai 1949. 159 old. — —: EGY FURCSA LÁNY ÉS MÁS ELBESZÉLÉSEK (ford. Szöllősy Klára és Gellért György), Bp. Új Magyar Könyvkiadó, 1953. 378 old.; Maxim Gorkij: V. G. KOROLENKO (Gorkij: Irodalmi tanulmányok, Bp. 1950. 128—149. old.).

1938. AUGUSZTUS 7. halt meg SZTANISZLAVSZKIJ K. SZ., a világ legjobb színházának megalapítója, a hatalmas tehetségű rendező és színész, az orosz színház reformátora, a színművészet törvényeit lerakó híres rendszer megalkotója. Sztaniszlavszkij egész életműve elválaszthatatlan a haladó orosz kultúra előző fejlődésétől. Mélyen áthatotta az orosz klasszikus irodalom demokratikus irányzata, a valóság-hű, izzószavú, eszmei tartalmú irodalom. Esztétikájának alapja a színpadi realizmusról szóló tanítás, amely felöleli az életigazság művészetének legjelentősebb elméleti és gyakorlati kérdéseit. Színpadi rendszerében kimerítő teljességgel kifejtette a színház művészetére vonatkozó, realista nézeteit. Rendszere arról tanúskodik, hogy a művészeti alkotás minden kérdésének megoldásában egyetlen alapvető elvből indul ki: a színház az élet tükrözésének művészeté. Megteremtve a színpadon az életigazság művészetét, a színház nem a valóság naturalista másolatát tűzi ki célul maga elé. A realista színház esztétikája pontosan megfogalmazott törvényen nyugszik. »Minden művészet alapja: — a valóban művészi igazság iránti törekvés.«

Sztaniszlavszkij K. Sz.: A SZÍNÉSZ MUNKAJA. I/II. Bp. 1950—51.; Abalkin N.: SZTANISZLAVSZKIJ RENDSZERE ÉS A SZOVJET SZÍNHÁZ. Bp. Művelt Nép, 1952. 267 old.

1863. AUGUSZTUS 3. született GÁRDONYI GÉZA, haladószerű magyar író. Gárdonyi a magyar nép írója, azzá teszi társadalomkritikája, hazafias nevelőereje, egészséges realizmusa és nem utolsósorban gyönyörű, népi gazdagságú nyelve. Legjobb műveiben a századvégi magyar társadalom feszülő ellentmondásai tükröződnek. Az urak és papok Magyarországon »Hunnia úri trágyadombján«, reménytelenül vergődő értelmiségiek keserűségét, megalázottságát, lázongását kevesen ábrázolták olyan éles és meggyőző színekkel, mint Gárdonyi, aki sohasem tudta elfelejteni,

hogyan kezdő tanító korában a tyúkketrecce egy szobában kellett laknia. Gárdonyiban, mint tanítóban és mint íróban, nemes, hazafias szenvedély lobogott: tanítani, nevelni akarta a népet.

Gárdonyi Géza: GYERMEKKORI EMLÉKEIM. Bp. Szépirodalmi, 1951. 111 old.; — —: A LAMPÁS, Bp. Szépirodalmi, 1952. 82 old.; — —: EGRI CSILLAGOK, Bp. Ifjúsági, 1952. 456 old. Bóka László: A HAZASZERETET REGÉNYE. (Csillag, 1952. I. 83. old.); Lukács Sándor: GÁRDONYI GÉZA (Gyermekkori emlékeim bevezető tanulmánya).

Különböző napilapokban és folyóiratokban megjelent könyvismertetések jegyzéke

I. TÁRSADALMI-POLITIKAI IRODALOM

Lenin, V. I. Művei, 25. köt. Társadalmi Szemle, április-május (Nemes Dezső).

Lenin, V. I. Művei, 30. köt. Szabad Nép, május 27. (Fedor János)

A Komszomol négy kiténtetése. Szabad Ifjúság, május 31. (Kis Tamás).

Aranyosi Magda: Frankel Leó. Köznevelés, május 1. (Faludi Szilárd).

Carlein, A. M.: A dialektikus materializmus, mint a proletár-ateizmus filozófiái alapja. (Marxista ismeretek kiskönyvtára, 167) Természet és Technika, május.

Kossuth emlékkönyv. Természet Technika, május (Haraszti Éva).

IV. TECHNIKAI IRODALOM

Élelmiszeripari Technológia. Újítók Lapja, május 5.

Gerő György: Ipari Tervgazdaságtan. Újítók Lapja, május 20.

Gyacsenko, P. E.—Jakabszon, M. O.: A forgácsolás befolyása a megmunkált fémek felületi minőségére. Újítók Lapja, május 5.

Markov: Építőipari gépek javítása. Újítók Lapja, május 20.

Mezőgazdasági gépek. Újítók Lapja, május 20.

Műszaki előírások por-, forgács-, gáz- és gőz-elcsívó berendezések tervezésére és méretezésére. Újítók Lapja, május 20.

Szerszámacélok kézikönyve. Újítók Lapja, május 20.

A szerszámkészítés kézikönyve. Gép, április (Marton).

Szmirnov, A. Sz.: Gázok szállítása és tárolása. Újítók Lapja, május 5.

Szmirnov, L. P.—Szolovjev, P. F.: Kábelvonalak szerelése és üzeme. Újítók Lapja, május 5.

A takarmánytermesztés megszervezése és technikája. Újítók Lapja, május 20.

Tolnay Kornél: Fűrőmester. Újítók Lapja, május 5.

Valatin László: Áruraktározási ismeretek az élelmiszeriparban. Újítók Lapja, május 5.

Vállalati tervezés az élelmiszeriparban. Újítók Lapja, május 5.

Vszelovszkij, B. B.: A városgazdálkodás gazdaságtana és szervezete. Újítók Lapja, május 20.

V. SZÉPIRODALOM

Amerikai elbeszélők. Csillag, máj (Kéry László).

Arany János népdalgyjűteménye. (Közvetési Kodály Zoltán és Gyulai Agost.) Új Zenei Szemle, április (Bartha Dénes).

Április 4. Fiatal írók írásai felzabálásunk nyolcadik évfordulójára. Szabad Ifjúság, május 24. (Illés Jenő).

Brandys, Marian: Az elbeszélés kezdete. Csillag, május (Sándor András).

Cseh és szlovák költők antológiája. Magyar Nemzet, május 24. (Szalantai Rezső) Népszava, május 21.

Fast, Howard: Az erőszak napja. Szabad Ifjúság, május 21. Népszava, június 2.

A halhatatlan szabadság dala. (Írások Petőfiről.) Köznevelés, május 15.

Homeros: Ilias. Ford. Devecseri Gábor. Csillag, május (Révay József).

Illés Béla: Honfoglalás I—II. Új Világ, június 7. (Aba Iván).

Karavajeva: Haza. Új Hang, május (Hajdu József).

Kuczka Péter: Mindenkinek! Mindenkinek! Magyar Nemzet, május 1. (Sebesyén György).

Morgyinov, Nikolaj: Kikelet. Népszava, május 30. (Pál Miklós). Szabad Ifjúság, május 20.

Rilenkov: Az ősi város. Délmagyarország, május 24. (dr. Péter László).

Scsipacsov, Sztjepán: Az üstökös. Csillag, május (Illés Lajos).

Somlyó György: Vallomás a békéről. (Versek.) Irodalmi Ujság, május 21. (Nagy Péter).

Szabályk és citerák. Bolgár népdalok és népdaladák. Csillag, május (Eörsi István).

Szeberényi Lehel: Hét nap. Új Hang, május (Pándi Pál). Magyar Nemzet, május 1. (Sebesyén György).

Tolsztoj, Alekszej: Emigránsok. Csillag, május (Kardos László). Magyar Nemzet, május 24. (Újvári Imre).

Trifonov: Diákok. Köznevelés, június 1.

Veres Péter: Szegények szerelme. Csillag, május (Erdei Sándor).

VI. IFJUSÁGI IRODALOM

Feleki László: Tizenhat nap. Szabad Nép, május 30. (Vető József).

VII. EGYÉB IRODALOM

Bogsch, L.: A magyar föld története. Természet és Technika, május (Vadász Elemér).

Genthon István: Magyarország műemlékei. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 143. old.

Hoffmann Edith: Barabás Miklós. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 144. old.

Lyka Károly: Magyar művészet Münchenben. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 144—145. old.

Munkácsy Mihály: Emlékeim. Művészettörténeti Értesítő. 1952. 146—147. old.

Veszprémi Barna: Mit mond a fény az anyag összetételéről. (Természettudományos Kiskönyvtár, 94. sz.) Természet és Technika 1953 május (Pál István).

IRODALMI TÁJÉKOZTATÓ

POLITIKAI MŰVEK

LENIN MŰVEINEK 30. KÖTETE

Ez a kötet az 1919 szeptembere és 1920 áprilisa közti időből származó cikkeket, beszédeket, dokumentumokat tartalmazza.

Ebben az időszakban zúzták szét a Szovjetunió népei a párt és Lenin vezetésével Kolcsak és Gyenikín hordáit, majd a rövid lélekzetvételi szünetben felkészültek a várható következő intervenció hullámra.

A kötet tükrözi azt a rendkívül sokoldalú munkát, amelyet Lenin, mint a párt és az állam vezetője, mint a polgárháború győzelmének szervezője, mint a világkommunizmus vezére és teoretikusa végzett.

Lenin számos beszédében a pártonkívüli munkásokhoz, vöröskatonákhoz, parasztokhoz fordul, felhívja őket, hogy feszítsék meg erőiket a front érdekében, a győzelmért. (Pl. »Petrográd munkásaihoz« és »vöröskatonáihoz«, »Beszéd a Szverdlov-egyetem frontra induló hallgatóihoz« stb.) Ezek a beszédek példaképei a kommunista agitációnak. Lenin ezekben semmit sem szépítve tárja hallgatói elé a valóságot, a súlyos helyzetet, ugyanakkor rámutat azokra a körülményekre, amelyek lehetővé és szükségszerűvé teszik a Szovjetunió győzelmét az egész világon. Tükrözik ezek a beszédek azt a határtalan bizalmat, mellyel Lenin az egyszerű munkások, parasztok, vöröskatonák iránt viseltetett, s amelyet a történelmi események teljesen beigazoltak.

Igen fontosak azok a cikkek, amelyekben Lenin a proletárdiktatúra elvi kérdéseit taglalja. Lenin ezekben kifejti, hogy »a kapitalizmus és a kommunizmus között bizonyos átmeneti időszak van, amely szükségképpen egyesíti magában a társadalmi gazdaság mindkét rendszerének vonásait...« Ez időszak állama nem lehet más, mint a proletariátus diktatúrája. Ugyanakkor leleplezi a nyugateurópai szocialistákat, a mensevikeket és az eszereket, mint a szocializmus árulóit, akik a »tisztá demokrácia« leple alatt az imperialista burzsoázia diktatúráját védelmezik.

Két amerikai és egy angol lap tudósítónak kérdéseire válaszolva Lenin kifejti a Szovjetunió külpolitikájának alapjait. Ezek az alapok mindmáig nem változtak: a Szovjetunió akkor is békére törekedett és kereskedelmi kapcsolatokat akart létrehozni

a tőkés államokkal. Ezek az okmányok napjainkban különösen fontosak, mert bebizonyítják, hogy a Szovjetunió mai békepolitikája, az egész békétábor nemzetközi politikája nem alkalmi taktika, hanem következetes elvi alapokon nyugvó politika, amelyet a Szovjetunió megszületésének pillanatától követ s amelyet a nagy Lenin alapozott meg.

Igen fontosak azok az okmányok, amelyeket Lenin a nemzetközi munkásmozgalomról, valamint a külföldi kommunista pártoknak írt e pártok politikáját elemelve.

Megtaláljuk a kötetben Lenin számos előadói beszédét és felszólalását, amelyeket az OK(b)P IX. kongresszusán, az OK(b)P VIII. konferenciáján, a VII. Összoroszági Szovjetkongresszuson és más alkalmakkor mondott. E beszédek rendkívüli éleslátással elemzik a Szovjetunió belső és külső helyzetét és rámutatnak a legfontosabb feladatokra és megoldásuk módjára.

Lenin Műveinek 30. köteté igen nagy nyeresége politikai irodalmunknak. Leninnel e kötetben foglalt művei is arra tanítanak minket, hogy pártunk egységét megszilárdítva, a dolgozó néppel összeforrvá, elvi következetességgel harcoljunk a békéért, a szocializmus építéséért.

B. GY.

RAKOSI MATYÁS BESZÉDE 1953. MÁJUS 10-ÉN

A Magyar Függetlenségi Népfront Országos Tanácsának kiadása

A május 17-i választás a magyar nép békeharcának diadalmas csatája volt. Egységesen tömörült az egész dolgozó nép a Magyar Függetlenségi Népfront zászlaja alatt és szívvel-lélekkel tette magáévá a Magyar Függetlenségi Népfront választási felhívását. Nemcsak szavazócédulákkal, hanem kimagasló munkateljesítményekkel szavaztak ezen a választáson.

A május 17-i választás lelkes és ünnepi hangulatát, népünknek még szorosabbra összeforrt egységét hatalmas mértékben mozdította elő Rákosi Mátyásnak, a magyar nép szeretett vezérének május 10-i beszéde a Magyar Függetlenségi Népfront budapesti választási nagygyűlésén.

Milliók és milliók hallották és olvasták ezt a beszédet. Milliókban és milliókban érlelte meg azt az elhatározást, hogy még keményebben harcolnak a munkának, a

szellemi alkotásnak frontján legdrágább kincsünkért: hazánk békéjéért és függetlenségéért.

A május 17-i választásokat megelőző hadjáratnak legkiemelkedőbb eseménye, Rákosi Máttyás beszéde megjelent füzet alakban a Magyar Függetlenségi Népfront Országos Tanácsának kiadásában. Ezt annál nagyobb örömmel fogadjuk, mivel tudjuk, hogy ez a beszéd egyrészt világító oszlop, amely megvilágítja fejlődésünk további főlemelkedő útját, másrészt olyan erőforrás, amelyből népünk minden rétege hasznosan, gazdagon meríthet abban az új korszakban, amely felé a május 17-i választások indították el népünket. Új korszaknak azért nevezhetjük, mert olyan országgyűlést választottunk, amely törvénybe iktatja a második ötéves tervet és ezzel megvalósul hazánkban a magasrendű szocialista társadalom.

Rákosi Máttyás beszéde biztos és világos útmutatásokat tartalmaz a többi között a kultúrforradalom területén dolgozók számára is. Mindenre kiterjedő nagyszabású kultúrprogramot adott a kezünkbe.

A kulturális kérdések fontosságát kihangsúlyozza a beszédnek első része is, amely az elmúlt négy év eredményeire tekintett vissza. Kulturális fejlődésünkre is ráiltenek Rákosi Máttyás e szavai: »... e rövid néhány év alatt hazánk többet fejlődött és változott, mint azelőtt hosszú évtizedek során.« Rámutatott arra, hogy »Az ötéves terv első három évében a falusi és üzemi kultúrotthonok, mozik, népkönyvtárak ezreit létesítettük«.

Mit jelentenek ezek a szavak? Azt, hogy nemcsak a világnyíró énekei gyűltek ki az istenhátamögötti falvakban, de fejezték az agyokban, az értelemben a szellemi énekei is olyan helyeken, ahol évszázados irányított butítás szellemi sötétségében éltek az emberek.

Meggyőző számokkal, jellemzésekkel bizonyította Rákosi Máttyás ezt a tényt: »Még magunk sem vagyunk teljes tudásban annak, hogy az utolsó esztendő e kultúrforradalma, melyhez hasonlót népünk még soha át nem élt, milyen új jelentőséggel ruházta fel az értelmiséget, milyen hatalmas távlatokat nyit meg előtte«.

Rákosi Máttyás szavai új tartalommal és távlatokkal töltötték meg az »értelmiség« fogalmát.

Amikor ugyanis arról beszélt, hogy munkásosztályunk négy esztendő alatt nemcsak számbeliileg nőtt meg, hanem öntudatában, szaktudásában és kulturájában is, hangsúlyozta: »... munkásosztályunk egyre nagyobb része közelíti meg szakismeretben és tudásban a műszaki értelmiséget«. Ezért mondhatta: a munkásosztály ma műveltebb, tanultabb, mint négy évvel ezelőtt. De megállapította a parasztságról is hogy: »... pa-

rasztságunk egésze politikusabb, műveltebb, igényesebb lett. Megnőtt a szemhatára...«

Kultúrforradalmunknak egyik legnagyobb mozgatóereje az új értelmiség kialakulása.

— Egyetemeinken és főiskoláinkon jelenleg háromszor annyi a hallgató, mint a Horthy-időkben... — mondotta Rákosi Máttyás, majd így folytatta: »Az értelmiség gyors növekedésének száma mögött valóságos kulturális honfoglalás rejtezik«.

Ez a kultúrforradalom valóban a dolgozó nép mélységéből jön, mert hiszen az egyetemi hallgatók többsége a munkásságból, parasztságból kerül ki.

A második ötéves tervet így jellemezte Rákosi Máttyás: »A második ötéves terv sikeres megvalósítása a jómód, az erő és a kultúra országává változtatja hazánkat«.

Kulturális forradalmunk hatalmas távlatait tárták fel e szavai: »Irányt veszünk arra, hogy az ifjúság falun legalább az általános iskola nyolc osztályát, városokban legalább a középiskolát kötelezően elvégezze.«

Rákosi Máttyás május 10-i beszéde tovább jelkesíti, lelkiismeretes, magasfokú munkára ösztönzi a kultúrforradalom minden dolgozóját, így az ennek elvonaiban álló könyvtárosokat is. De ugyanakkor arra is kötelezi őket, hogy minden erejükkel tudatosítsák dolgozó népünkben mindazt, amit Rákosi Máttyás mondott:

Parragi György

A SZOVJETUNIO KOMMUNISTA PARTJANAK XIX. KONGRESSZUSA

Szikra

Röviddel ezelőtt a »Szikra« Könyvkiadó megjelentette, s ezzel hozzáférhetővé tette dolgozó népünk számára az SzKP világtörténelmi jelentőségű XIX. kongresszusának teljes anyagát. Ez az 1146 oldalra terjedő pompás könyv, amely időrendi sorrendben közli a kongresszuson elhangzott valamennyi beszámolót és hozzászólást, a kongresszus vendégeinek, a kommunista és munkáspártok képviselőinek üdvözlőbeszédeit, a kongresszus határozatait, az ötödik ötéves tervre vonatkozóan elfogadott irányelveket, az SzKP új Szervezeti Szabályzatát és az SzKP központi szerveibe beválasztott elvtársak névsorát — irodalmunk felbecsülhetetlen értékű gazdagítását jelenti.

Az SzKP XIX. kongresszusának az volt a célja, hogy a marxizmus-leninizmus fényszórójával bevilágítsa azt az utat, amely a Szovjetunióban a szocializmus újabb, még egyszerűbb győzelmei — a kommunizmus megvalósítása felé, világméretekben pedig a nemzetközi demokratikus erőknél a békeharc jelyében történő még szélesebbkörű, még hatalmasabb tömörülé-

séhez vezet. A XIX. kongresszus most megjelent teljes anyaga mindennél fényesebben bizonyítja, hogy a sztálini lángelme jegyében lezajlott kongresszus ezt a célt teljes egészében elérte.

Óriási jelentőségű esemény volt ez a kongresszus az egész haladó emberiség számára s becses útmutatásokkal szolgált a mi népünk számára is. »A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa — mondta Rákosi elvtárs — *világtörténelmi jelentőségű, hatalmas megnyilvánulása volt a Szovjetunió megdönthetetlen erejének, a szocializmust építő 800 millió főt számláló nemzetek egységének, összeforrottságának, az egész földkerekségre kiterjedő felszabadító mozgalom és a béketábor jelentőségének. Ez a kongresszus új energiát, új lendületet, új bizalmat és elszántságot ad az egész haladó emberiségnek. A mi feladatunk, hogy ebből az új erőforrásból bőven merítsünk, hogy tapasztalatait, útmutatásait következetesen használjuk fel és alkalmazzuk a magyar népi demokrácia megerősödésére, hogy tudásban tapasztalatban meggyarapodva, bátrabban és gyorsabban haladhassunk a felszabadító Szovjetunió oldalán, Lenin zászlaja, Sztálin vezetésével alatt új sikerek, új győzelem felé!*«

A »Szikra« Könyvkiadó a kongresszus teljes anyagának megjelentetésével lehetővé tette, hogy »ebből az új erőforrásból« minél bővebben meríthessünk.

F. J.

Gerő Ernő:

A VAS; AZ ACÉL, A GÉPEK ORSZAGAÉRT

Szikra

»A vas, az acél, a gépek országáért« címen megjelent Gerő Ernő új gyűjteményes kötet. Ez a 24 cikkből álló kötet Gerő elvtárs előző gyűjteményes kötetének (»Építjük a nép országát!«) megjelenése óta, 1950 februártól 1952 végéig elmondott beszédeit, tanulmányait, cikkeit tartalmazza.

Gerő elvtárs minden beszéde, minden cikke a marxista-leninista iradalom továbbfejlesztése, a magyar népgazdaság eredményeinek pontos elemzése, útmutatás az előttünk álló feladatok végrehajtásához. Különösen értékes ez a kötet, mely az ötéves terv első három évének, köztük a »döntő tervév« népgazdaságának minden fontos kérdését taglalja.

A kötet tartalmazza Gerő elvtársnak az MDP II. kongresszusán elmondott beszámolóját, amelyben a megemelt ötéves terv teljesítése terén előttünk álló feladatokat tűzi ki és megjelöli megvalósításuk módját. »A döntő tervév teljesítésének feltételei« c. beszámoló: Gerő elvtárs az MDP

Központi Vezetősége által összehívott országos aktívaértekezleten mondta el, 1952 januárban. Hat pontban állapította meg az előttünk álló tervév teljesítéséhez szükséges feltételeket. Ezek biztosítását nemcsak az 1952-es tervév, hanem az ötéves terv minden évének minden napján, minden percében szem előtt kell tartanunk. »A magyar népgazdaság helyzete 1952-ben és feladataink 1953-ban« c. múlt év novemberében az MDP Központi Vezetősége előtt tartott beszámolójában ezévi feladatainkat világítja meg Gerő elvtárs.

Hat cikk ebben a kötetben jelenik meg először nyomtatásban: »A szocializmus építése falun és a tanácsok munkája« c. a Szolnok megyei pártkonferencián, 1951 januárjában elhangzott beszédében Gerő elvtárs a szolnokmegyei pártbizottságok, valamint az ekkor háromhónapos múltira visszatekintő tanácsoknak a mezőgazdaság szocialista átépítése terén végzett munkáját elemzi.

»Az objektív nehézségek« c., 1951 augusztusában elhangzott beszédében a tervteljesítés hiányosságait osztorozza és rámutat a hibák kijavításának módjára.

A Pártfőiskola tanévnyitó ünnepélyén, 1951 szeptemberében elhangzott beszédében Gerő elvtárs öt pontban jelölte meg a pártunk előtt álló feladatokat, valamint a Pártfőiskola hallgatóinak megtisztelő kötelességeit.

»A jegyrendszer megszüntetéséről és a termelőszövetkezetek gazdasági megszilárdításáról« szóló beszéd 1951 decemberében a Szolnok megyei pártértekezleten hangzott el. A címben szereplő kérdéseket, valamint az értelmiség problémáját a megye viszonylatában taglalja Gerő elvtárs. A »Külkereskedelmünk néhány kérdéséről« c. beszéd is ebben a kötetben jelenik meg először. A külkereskedelem terén észlelt hiányosságokat elemzi benne Gerő elvtárs.

Az új Gerő-kötet valóságos tankönyv a szocializmus építésének. Egyaránt szól a párt- és az állami funkcionáriusoknak és minden, a hazája sorsát szívén viselő dolgozónak, aki tájékozódni akar a szocializmus építésének bonyolult kérdéseiben. Megmutatja, hogyan harcoljunk a békebiztosításért, a szocializmus építéséért a békefront magyarországi szakaszán.

Balassa Sándorné

A NÉPEK BÉKEKONGRESSZUSA

Szikra

Ez a könyv azért jelentős, mert megmutatja, hogy a bécsi kongresszussal fordulóponthoz jutott a békevilágmozgalom. Ez a kongresszus nem a békevédelmi szervek küldötteinek tanácskozása volt, hanem a világ népeinek hatalmas seregszemléje, mint Ilja Erenburg mondotta, ez volt a »nagy áttörés« a békemozgalomban.

A kongresszuson több mint nyolcvan országnak csaknem kétezer küldötte vett részt. Összejöttek a világ minden részéből, mindenféle társadalmi réteghez tartozó, legkülönbözőbb világnézetű, politikai beállítottságú és vallású emberek, egyszerű munkások, írók, kiváló tudósok, parasztok, diákok, papok, orvosok — öregek és fiatalok, férfiak és nők, hogy kifejezésre juttassák azt a meggyőződésüket, hogy ha a népek összefognak, el tudják érni az ellentéteknek békés, tárgyalások útján való rendezését.

A könyv 70 felszólalást közöl. Ezeket úgy válogatták össze, hogy kifejezésre juttassák: a békemozgalom memosalk a kommunisták ügye, hanem a legszélesebb tömegmozgalom. Erre mutat Jean Paul Sartre francia író, egy Peron-párti munkás, sok egyházi személyiség, Kumarrappa indiai közgazdász felszólalása.

A Népek Békekongresszusának nagy tanulsága, hogy az új háború megakadályozása érdekében minden becsületos ember összefoghat és ebbe a küzdelembe mindegyik, nálunk Magyarországon is, mindig újabb rétegeket lehet és kell is bevonni.

A Népek Békekongresszusán elhangzott felszólalások szemelvényes kiadása segítség a békeharcban, mert sokféle hangon, de szívből jövően fejezi ki, hogy a népek nem akarnak háborút.

R. I.

Gorkij:

BEKÉERT ÉS DEMOKRACIAERT

Szikra

A fenti címmel 1951-ben Moszkvában a Gorkij Világirodalmi Intézet kiadta az író azon cikkeinek, pamfletjeinek, karcolatainak, beszédeinek, leveleinek válogatott gyűjteményét, amelyek a béke és a demokrácia tábora ellen vívott harcáról szólnak s amelyek ma is jó szolgálatot tesznek a békeharc ügyének. Ez a könyv megjelent most magyar nyelven is.

Gorkij publicisztikai munkássága ép úgy hozzátartozik az író teljes életművéhez, mint világhírű regényei, nagyszerű színdarabjai. Az író pályafutásának kezdetétől szoros, eleven kapcsolatot tartott a közélettel, publicisztikai tevékenysége, amely együtt fejlődött művészi munkásságával, közvetlen állásfoglalás az ország, a világ társadalmi, politikai eseményeihez.

Ebben a kötetben is szerepelnek a már ismert pamfletjei, amelyeket amerikai újság alkalmával írt: »A sárka ördög városa« s »A köztársaság egyik királya« című írások, amelyek oly sikeresen le-

lezték le az Egyesült Államok képmutató, szemfogató »demokráciáját«, a kapitalizmus molochját, amely felfal minden emberiességet és minden embert. »Szépséges Franciaország« című pamfletjében maró gúnnyal, megvetéssel ír arról a Franciaországról, amely méltatlanná vált önnön történelméhez, a szabadság eszméjéhez.

A kötet az első világháború befejezése után született; a fasizmus ellen mozgósító, az új diadalát és legyőzhetetlenségét hirdető írásoknak biztosít legnagyobb teret. Gorkij meglátta, hogy a fasizmus háborúra készült a Szovjetunió és az egész világ ellen.

»...A fasizmus — írja egy helyütt — a leggyalázatosabb gazemberek és csirkefogók válogatott szervezete, melyet azért hoztak létre, hogy rabságba döntse, a kapitalizmus háziállataivá nevelje az összes többi embert.«

A szociáldemokratákat is szerepüknek megfelelően értékeli. »A tőkét szolgáló szocialisták: a burzsoa világ egyik legfertelmesebb jelensége« — írja egyik cikkében.

Másutt ugyancsak a szociáldemokratákról ezt írja:

»...A proletariátusnak tudnia kell... hogy 1914-ben a szociáldemokrácia kiszolgáltatta Európa és Amerika proletariátusát a főkéseknek és ez az árulás harmincmillió munkásember életébe került. Nem szabad megfedkezni Noskeról sem, a »vérebrő«, aki szintén szociáldemokrata volt.«

A kötet minden sora az új világ győzelmét hirdeti, harcba, gyűlöletre mozgósít az emberellenes erők ellen.

»A proletariátus humanizmusa olthatatlan gyűlöletet követel mindazzal szemben, ami szenvedést okoz, mindazok ellen, akik emberek százmillióinak szenvedéseiből élnek.«

Ezek az írások önnön erejében való bizakodásra buzdítják a Szovjetunió népeit.

»...A szovjet munkásoknak és parasztoknak nincs szükségük a földgömb megfordítására, az egész kapitalista világ megfordításához pedig már találtak támaszpontot. Ez a támaszpont: saját munkaenergiájuk. Ez a támaszpont: a szocialista verseny, a rohammunkásmozgalom, az ipari-pénzügyi teret, a munkások és parasztok növekvő tudatossága az iránt, hogy éppen az ő tömegük a hatalmas Szovjetországnak és mérhetetlen kincseinek egyedüli törvényes gazdája...«

A magyar olvasók a béke ügyének, a békés népek legyőzhetetlenségének igazát, felémelő és megerősítő bizonyítékait kapják ebben a könyvben.

Szűcs Andor

Erich Weinert:

MEMENTO SZTÁLINGRÁD

Szikra

Ez a könyv a nemrég elhunyt, Nemzeti díjjal kitüntetett, Németországban és Ausztriában igen népszerű költőnek és írónak a nagy sztálingrádi csata legdöntőbb heteiben (1942. november 30-tól—1943. február 1-ig) írt naplójeljegyzéseit tartalmazza.

Weinert elvtárs ezekben a napokban, más német emigránsokkal (többek között Walter Ulbricht elvtárrsal) együtt a Vörös Hadsereg megbízásából a Sztálingrád alatti fronton tartózkodott, hogy hangszóró és röplap, személyes agitáció és versek útján meggyőzze honfitársait: egyetlen menekvésük a tisztességes kapituláció, amelynek feltételeit oly nagylelkűen szabta meg a szovjet Főparancsnokság.

Mint tudjuk, a német fasiszták gögjükben és rövidlátásukban visszautasították ezeket a kapitulációs feltételeket. És azt is tudjuk, hogy a Vörös Hadsereg ellenállhatatlan hadműveletei — melyeknek taktikáját és sztratégiáját személyesen Sztálin elvtárs dolgozta ki — hogyan morzsolták fel a Sztálingrádnál bekerített 330 000 főt számláló fasiszta »líthadosztályokat«. Mindezt Erich Weinert az élmény elevegségével érzékelteti naplójában. A »Memento Sztálingrád« ennek ellenére nem a sztálingrádi csaták történelmi leírása, hanem inkább riportszerű pillanatfelvételek sorozata, és legfőbb érdeme az, hogy igyekszik mindennél és mindenben a mélységesen emberit megtalálni.

Ragyogó színekben bontakozik ki előttünk a vöröskatoná és a szovjetparancsnok hősiessége, magabiztossága, humanizmusa, minden sovinizmustól mentes forró hazaszeretete. És keményen, keserűen, kritikás gúnnyal ábrázolja Weinert elvtárs a fasiszta német hadsereget: az ideiglenes sikerektől megszedült vezetőket és a megszedített, eltompatított egyszerű katonákat. Különösen érzékelteti a két világ közötti különbségeket, a szocialista ember magasabbrendűségét és ezt nem ritkán a humor eszközeivel éri el, ami sajátos egyéni színt és elevegséget kölcsönöz írásának.

A sztálingrádi csata tanulságait a mai imperialista háborús uszítók örült fegyverkezési versenyé, a Szovjetunió elleni aljas rágalomhadjáratuk teszi különösen aktuálissá, mert megmutatja, hogyan bántak el a Szovjetunió az agresszorral. A »Memento Sztálingrád« alap gondolata, ahogyan azt Erich Weinert előszavában megírja:

»Legyen Sztálingrád emlékezetes lecke, hogy hová vezet, mivel jár, ha a tömegek nem gondolkoznak cselekszenek, hanem vakon engednek, hogy rendelkezzenek velük!«

Remsey Sándorné

MŰSZAKI MŰVEK

MUNKAFOGÁSOK

A GÉPGYÁRTÁSBAN

A Népszava Könyvkiadó sorozata

Amióta a sztahanovista munkamódszerek nálunk is elterjedtek, munkásságunk és műszaki értelmiségünk tudatában van annak, milyen döntő mértékben emelkedhetik a munka termelékenysége, ha a legjobb és leghatódottabb munkafogásokat alkalmazzuk. A Szovjetunióban a munkafogások elterjesztésének egészen új iskolája alakult ki, s ma már örömmel állapíthatjuk meg mi is, hogy legjobb sztahanovistáink nem titkolják féltékenyen társaik előtt az új és jobb munkafogásokat, hanem rendszeresen átadják azokat gyengébb eredményeket elért társaiknak. A Népszava kiadásában megjelenő »Munkafogások a gépgyártásban« című sorozat a legjobban bevált munkafogásokat igyekszik elterjeszteni. Nagy előnye a könyvnek, hogy a bennük leírt munkafogásokat mindenki, különösebb erőfeszítés nélkül is elsajátíthatja, a baj csak az, hogy egyes füzetek olyan munkamódszereket tárgyalnak, amelyek bevezetéséhez egyes üzemekben még fel nem állított gépek szükségesek, vagy a munkástól független szervezési megoldásokat kívánnak.

Tudjuk, hogy a Szovjetunióban Kovaljov mérnök minden egyes munkafolyamatot felbontott, s a leghelyesebb módszert úgy állította össze, hogy megnézte mit csinál az a munkás, aki a legjobban használja ki az ügynevezett főtűt, s hogyan érte el eredményét az, aki legkisebbre csökkentette a mellékidőket, hogyan készítik elő a munkásaik szerszámaikat stb. A Kovaljov-módszer elterjesztése most folyik nálunk. Ebben nagy segítséget nyújthat ez a füzet, ha az egyes kipróbáltan legjobb munkafogásokat sikeresen terjeszti a munkások között. Ezért fontos, hogy könyvtársaink felhívják ezekre a könyvekre a figyelmet.

Barna György: *Elektromos keményfemes bevonatolás.* Ezt a munkamódszert — az elektromos megmunkálások egyéb változataihoz hasonlóan — szintén a Szovjetunióból vettük át, s a módszer elméleti alapjait is, gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit is szovjet kutatók dolgozták ki.

Az eljárás lényege az, hogy egy egyen-áramú áramforrás pozitív sarkát összekötjük egy keményfémdarabkával, az áramforrás negatív sarkát pedig a keményfemes bevonattal ellátott szerszámhoz kapcsoljuk. A keményfémmel és a szerszámmal párhuzamosan megfelelő nagyságú kondenzátort kötünk. Ha a keményfémda-

Móricz Virág:

APÁM REGÉNYE

Szépirodalmi Könyvkiadó

rabkát váltóárammal táplált vasmagos tekercs segítségével gyors rezgésbe hozzuk, s az így rezegtetett keményfém darabot a keményfém bevonattal ellátandó felületen végighúzzuk, akkor szikrakisülések kíséretében a keményfém anyaga rátapad a szerszám felületére. Ennek haszna az, hogy a szerszámon létesített vékony keményfémréteg a szerszámot kopásállóvá teszi.

A füzetben a szerző röviden ismerteti az elektromos keményfém bevonatolás elméletét és az ezzel kapcsolatos hazai kísérletek eredményeit, majd bemutatja a használt magyar keményfém bevonatoló készülékek típusait. Ezután a keményfém bevonatolást és az eljárásnál követendő szempontokat tárgyalja, végül pedig felvázolja az elérhető eredményeket.

Tokár Péter: A keményfém lapka mechanikai rögzítése. A termelékenység növelését, az anyagtakarékosságot, az önköltség csökkentését különösen elősegíti a gyorsforgácsolásnál alkalmazott keményfém lapkák mechanikai felerősítési módszere. Ezzel a lapkarögzítési eljárással esztendőlyosaink eddig is igen komoly eredményeket értek el. Imrik és Papp, a Telefongyár újtói szovjet példa alapján, a Gépipari Technológiai Intézet vizsgálata szerint 73 százalékkal növelték kések élettartamát a mechanikai felerősítésű késekhez viszonyítva. A tapasztalatok a mechanikai felerősítésű keményfém lapkák késekénél a forrasztott késekkel szemben a következő előnyöket mutatták: 1. az élettartam és az élettartam növekedése útján keményfém-megtakarítás érhető el, 2. csökkennek a késgyártási költségek, 3. az élezési költségek, 4. csökken a mellékidő, 5. kevesebb féle lapka kerül használatba.

Tokár Péter könyve — amelyet a Gépipari Tudományos Egyesület »Keményfém lapka mechanikus felerősítése« nevet viselő témabrigádjának segítségével állított össze — részletesen ismerteti ezeket az előnyöket, ismerteti az ajánlott típusokat, beszél a gyártásról és a felhasználásról, a kések használatáról és az egyes szervezési feladatokról. Végül köszönetet is utasítást is ad. A könyv megértését sok jó rajz segíti elő.

Simon Pál: Foszfátózás hideghűtés előtt. Ez a broszúra tulajdonképpen a szerző egyik régebbi munkájának — *Az acél rozsdá elleni védelme foszfátózással* — folytatása. Ebben a füzetben újabb felhasználási területeket ismerteti, a foszfátózási eljárás ipari alkalmazását, pácolást stb. Bemutatja a foszfátózó berendezéseket, a foszfáttrétegek hibáit, valamint a foszfáttrétegek védőértékének vizsgálati módszereit. A könyv hibája az, hogy ez a munkafogás nem mindenütt alkalmazható,

A. I.

Nem ritka dolog a világirodalomban, hogy egy író életét közeli hozzátartozója írja meg: Racine-tól József Attiláig nem egy szép példáját látjuk ennek a kísérletnek, amely a közvetlenül megismert anyag gazdagságát a személyes emlékezés melegével fűti át. De, úgy érezzük, talán egy sincs ezek között az életrajzok között, amely annyira méltó volna hőséhez, mint ez a szép könyv, amelyet *Móricz Virág* apjáról, a magyar regényirodalomnak egyik legnagyobb alakjáról írt. Mert az *Apám regényében* megtaláljuk a móríci regény legszebb, legvonzóbb jellegzetességeit: a mese hőmpölygő áradását, amely ellenállhatatlanul magával ragadja az olvasót; a széles életrajzi festést, amely szinte tapintható közelségbe hozza a kort mély embertelenségével és kicsinyes piszkosságával; az igazság keresésének és kifejezésének szenvedélyes vágyát: a stílusnak darabosságában is halhatatlan erejét, érzékletességét, képszerűségét; de mindenekelőtt magát a hőst, Móricz Zsigmondot, ezt az elmentmondásában és hibáiban is oly mélyen emberi harcra hősre, aki — mert már gyermekkorában megtanulta, hogy a kapitalizmusban »éhes lenni, ez azt jelenti, hogy gazember«, — egész életét, egészszégét, minden erejét a szegényekért, elnyomottakért való harcra, az úri Magyarország elleni harcra szentelte. Tudjuk, Móricz nem találta meg az egyetlen helyes utat, nem ismerle fel a szervezett proletariátus ellenállhatatlan erejét, de azt is tudjuk, hogy lelkesen állt az első proletárdiktatúra mellé, s azt is látta, hogy a parasztkérdés megoldásában a földreform az első, szükséges és fontos lépés, de »hamar következzen utána a második: a széthordott kisbirtokok szövetkezésbe tömörítése«. Ezt a harcos embert mutatja meg mindenekelelt Móricz Virág, de megmutatja a hétköznapiok kis és nagy fájdalmait, kis és nagy örömeit is. Még apja életének talán legnehezebb korszakáról is, feleségének tragikus haláláról, második házasságáról is úgy ír, hogy a leányi kegyeletet sem sérti s mégsem rajzol hamis, idilli képet. Az egész könyv át van szöve az író leveleivel, naplótöredékeivel, jeljegyzéseivel, s épp ez teszi, hogy az *Apám regénye* mintha csak az *Életem regénye* folytatása volna. A gyermekkor, a család képei után, amelyeket már az *Életem regényéből* ismerünk, következnek a kollégiumi évek, Debrecenben, majd Patakon. S utána a teológia. »Belép:em — idézi Móricz Vi-

rág apjának szavait — *egy agitátorképző iskolába, amelyet az emberiség tartott fenn egy hipotézis propagálására. Teológus lettem Debrecenben.*» De őt már ekkor is Ady érdekli, akit először a kolégiium sarkán pillant meg »*jeltűnően széles kalapban s nagy galléros köpenyben.*» *»Az új Petőji»* — mondja néki egy társa. S talán már itt megszületett az a barátság, amely sok vonásában Petőfi és Arany barátságát idézi: Nem sokáig marad a teológián: »*Nem leszek szolgálja s hirdetője hipotézisnek, amelynek nincs értelme... olyan gazdát nem szolgálok, aki nincs.*» Jogász, bölcsész, kultuszminisztériumi tisztviselő, újságíró, népdalgyűjtő, de mindig csak egy vágya, egy célja van: írni lenni. S 1908-ban, közel harminc éves korában megjön a siker, megjelenik a *Hét krajcár*, megérkezik Ady levele: »*Alig tudom a ceruzámat fogni, hogy Móricz Zsigmondot, hogy éppen Móricz Zsigmondot, össze ne égessem tolvóló nagy forró szavak, képzelések hirtelen forróságával.*»

Nem ismertethetjük részletesen a könyvet. Csak néhány felvilágított képet. Amikor az első világháborúban a cenzúra felszólítja Móricz Zsigmondot, írjon valamit, ami a háborúra lelkesíti a népet, megrajzolja a katonák alakját, aki így szól a feleségéhez: »*Nem a muszka van a másik parton — hanem a másik parton vannak a gazdagok... Mi vagyunk itt, tudod, ezen az oldalon, a szegény emberek... mind itt vagyunk, akiknek bűdös putrijuk van... rongyos ruhája, nincs enni való kenyere, sok, sok gyereke... A másik parton... ott vannak a szép nagy házak, a terített asztalok... ott vannak a jó emberek, amelyek senkit sem bántanak, meg krajcárt adnak a kórusnak.*»

Életének egyik legfőbb törekvése, hogy a dolgozóknak és parasztoknak, munkásoknak írjon, nékik juttathassa könyveit. 1919-ben megírja a Földtörvény kis katejét, amelyben azt magyarázza, hogy juthat a földműves nép földhöz. Egyszer Leányfalun összeszedte az összes »népnyomtatványt«, amit csak tudott. Hát behordták neki a falusiak olyan szemeket, amikről azt hitte, már elmúlt veszedelem. Mind elolvasta. »*Nincs szó, nincs jelző az ostobaságnak arra a halmazára, hogy mik ezek az írások.*» De persze a kiadók egyetlen kis sorozattal félmillió pengőt kerestek. Ezek helyett akarja megírni a *Rózsa Sándort*, ezek helyett akarja terjeszteni a maga műveit. De persze ő nem kaphatta meg az ucai árusítás jogát, az ő műveit a kiadók nem akarták a nép által is megfizethető áron terjeszteni. Egyszer megtervezett egy népnapiárt. Persze, ez a terve is megbukott. S megálmodta a mai iskolát is, amikor Angyal földön járt, az apró, szegény és maszatos munkásgyerekek közt: »*El fog jönni az idő, ami-*

kor nem fog spórolni a tanítón az emberiséggel!»

De tovább küzd a nép kultúrájáért egy olyan országban, ahol »*Iopásra vannak alapítva a mi lapjaink... ki vannak szolgáltatva a bankoknak s rá vannak kényszerítve a zsarolásra*«, ahol a színházigazgatók oly ostoba, hozzá nem értő emberek, hogy »*egy levelet nem tudnak megírni*«, ahol a nyomtatott betű legnagyobb határmasságának »sejtelve sincs róla, ki volt Arany János«, ahol a miniszterelnök leckézteti (s jó, ha csak leckézteti) Móricz Zsigmondot, miyennek írja meg a magyarokat. S milyen mély jelkép: erről beszélt életében uoljára, agyvérzése előtt: szegényekről, akik nem olvashatták az ő könyveit. »*Hogy olvashatták volna, az én könyveim mindig a legdrágábbak voltak. Hiába harcoltam egy életen át a népkiadványokért.*»

Móricz Zsigmond abban a korban élt, amikor az író csak az élet tragikus konfliktusaiban találhatott őszinte témát. »*Majd felgyűlnek benned a keserűségek* — írja lányának írói tanácsként — *ellenem és mások ellen, élet ellen: s akkor lesz irni valód.*» Móricz Virág már oly kornak írta szép könyvét, amelyben már az építés hasonlíthatatlan öröme, a jobbért való harc konfliktusai szolgáltatnak témát, de amelyben Móricz Zsigmond továbbra is megmarad a dolgozó nép, az általa megálmodott miliónos olvasóközönség egyik legnépszerűbb írójának.

Szavai Nándor

Gorkij:

AZ ARTAMONOVOK

Új Magyar Könyvkiadó

A regény egyik legnagyobb és legnagyobb szerűbb mű, amely a Nagy Októberi Forradalom után született az író tollán. Története érdekes. Gorkij leveleiből, Tolsztojról és Leninről írt megemlékezéseiből tudjuk, hogy a regény ötlete már a század elején felmerült az íróban, hogy Ljev Tolsztoj mennyire lelkesedett a gondolatért, s hogy Lenin tanácsa mily nagy segítségnek bizonyult a mű befejezésének megalkotásánál. Lenin 1908-ban meglátogatta Gorkijt Capri szigetén s a regény tervéről hallva ezt mondta:

»*Kitűnő téma, persze nehéz, rengeteg időt kíván; azt hiszem, meg is tudna vele birkózni, de nem látom, hogyan fogja befejezni. A valóság ma nem adja meg a befejezést. Nem, ezt a forradalom után kell megírnia...*»

Gorkij megfogadta ezt a tanácsot. 1924-ben kezdett hozzá a munkához, s a könyv 1925-ben jelent meg.

Az Artamonovok három nemzedékének a

története az orosz nagyipar életrajzának tekinthető, de sokkalta több is ennél. Gorkij, akinél nagyobb humanista nem volt talán s aki mindig az *embert* állította minden műve középpontjába, azt mutatja meg kitűnően ábrázolt emberi sorsok keretében: mivé, hogyan fejlődik az emberi egyéniség a kapitalista társadalom adottságai között? A kapitalizmus egyik legkönyörtelenebb bírálata ez a könyv; bebizonyítja, hogy a munkállanság, a mások kizsákmányolása lelki-alkati változást idéz elő az emberekben s az emberek e folyamattól révén szinte megszűnnek embernek lenni; elvesztik minden emberiségüket. Az Artamonovok két nemzedékén piasztikusán érzékelhető, mint szívja ki az »üzletet« a még jó adottságokkal rendelkező emberekből is az értékeket, mint hűlnek ki fokozatosan a legjobb törekvések, mint lesz úrrá a szerzés, az unalom, a csömör az emberen.

»Az ember, ha elszakad a nemesítő munkától, üressé válik, elveszíti élete reális értelmét, elkorcsosul. Csak a forradalom hozhat az ember és a munka számára felszabadulást« — ebben foglalható össze a mű eszméi tartalma.

Erős, tehetséges ember az öreg Ilja Artamonov, a nemzéség atyja, a gyárüzem megalapítója. Ezek a tulajdonságok magyarázzák első sikereit. Még fiataliban, Pjotr-ban és Alekszej-ben is felcsillannak bizonyos értékek. Az »üzlet«, a könyörtelen történelmi elkorcsosító folyamata azonban rányomta bélyegét már az öregre is, és szinte korlát nélkül érvényesül a második és harmadik nemzedék tagjaiban. Egyedül a fiatal Ilja Artamonov, Pjotr második fia válik ki a sorból.

— *Gyáros nem leszek... Az embernek nem lehet megtiltani, hogy úgy éljen, amint akar...* — mondja egy apjával folytatott beszélgetésben, amikor valójában szakít a családjával. Fejlődésének útja kívül esik a regény keretein, de Gorkij hangsúlyt ad alakjának, véle igazolva azt a történelmi igazságot, hogy az osztályok közötti harc folyamán vannak kivételes egyéniségek, akik le tudják küzdeni osztályadottságuk korlátait, s a nép ügye mellé képesek állni.

Igen érdekes alakja a regénynek az öreg udvaros, Tyihon Vjakov, »A Háború és Béke Pláton Karatajevének megváltozott külsejű figurája«, ahogyan Gorkij nevezi egyik Romain Rolland-hoz írt levelében. Szinte ellenlábasa az Artamonovoknak és a nép viszonyát fejezi ki mindazzal szemben, amit az Artamonovok élete képvisel a regényben.

Ez a kiadás is Gellért Hugó fordítása, azonban az előzőekkel szemben átdolgozott, javított formában kerül az olvasó elé.

Szűcs Andor

Korolenko:

EGY FURCSA LANYÓ

Uj Magyar Könyvkiadó

Gorkij 1910-ben korának »legelső és legnagyobb« orosz írójának nevezte Korolenkót. Az író ezt a magas rangját nemcsak valóban ritka művészi képességeinek köszönheti, — legfontosabb köztük egy-egy helyzet, emberi sors költészetének szuggesztív erejű érzékeltetése, — hanem elsősorban annak, hogy csalhatatlanul felismerte a jövő csiráit, az orosz nép forradalmi jellegű megnyilvánulásait. Korolenko nem ismerte a marxizmus tanítását, a cári renddel szembeni állásfoglalása még a multszázadi orosz forradalmi demokraták ideológiájában gyökerezett s legnagyobbbrészt nem is tudatos forradalmárokról írt (kivéve a kötet címét adó *Egy furcsa lány* c. elbeszélésében), még kevésbé a munkásmozgalomról; inkább lélektani síkon, de csak a legnagyobbakra jellemző igazságérzettel tártá fel azokat az emberi törekvéseket, amelyek az emberi méltóság igényét, a szabad élet vágyát és a cári rendszer elutasítását, tehát egy népnek a jövő felé tett ösztönös lépéseit jelentik, — akár a népmesék és népi legendák motívumait használja fel mondandóvalója kifejezésére (*Makár álma*, az *Engesztelés napja* és a megrázóan drámai *Zug az erdő* c. elbeszélésében), akár a realista művészet eszközeit.

Az élet számkivetettjeinek megdöbhentő képe a *Rossz társaságban* c. elbeszélés, amely Gorkij később keletkezett nagy műveivel vetekedik, az *Árad a folyó* pedig jelentős állomása az orosz irodalomnak, mert központi alakja — Gorkij szavaival élve — »az orosz ember történelmileg hiteles típusa«, a tespedt orosz nép félelmes erejének megmocanását személyesíti meg.

A *Nyelv nélkül* c. elbeszélés két, Amerikába kivándorolt és nyelvismeret hiányában küszködő orosz párszt története. Míg a többi nyelv elbeszélés, bár eleven és hiteles, de mégiscsak »álló«-képet ad Korolenko korának orosz társadalmáról, itt az író a társadalmi fejlődés dialektikus kölcsönhatásait, mozgását már a marxistákat jellemző világossággal tárja fel; ezért a »Nyelv nélkül« Korolenko ma is legelőbb alkotása. A XIX. századvégi kapitalista Amerika a cári Oroszországhoz viszonyítva valóban haladottabb, szabadabb ország, Korolenko ilyennek is ábrázolja, de ugyanakkor meglátja ennek a polgári szabadságnak az árnyoldalait is, mégpedig éppen azokat az ellentmondásait, amelyek az imperializmus csirái: New-Yorkban, »a világ leggazdagabb városában« él a legtöbb munkanélküli, a szabadverseny, a lelkiismereti szabadosság, a kíméletlen erőszak meleggáya, — sőt a fasizmus előszelét is megérzi: a faji megkülönböztetés ábrázolására

is helyet talál ebben az izgalmas és elragadóan humanista alkotásban.

A történelem azó a mindenben igazolta Korolenkót s ezért ennek a kötetnek megjelenése művészi és politikai szempontból egyaránt nagy nyereség.

Lékay Ottó

Fagyeejev:

TIZENKILENCEN

Uj Magyar Könyvkiadó

Alekszandr Fagyeejev, akinek nevét ma szerte a világon minden békeszerető ember ismeri, ezzel a regényével vált a Szovjetunióban elismert íróvá. Illés Béla írja: »Pár héttel azután, hogy a regény Moszkvában orosz nyelven napvilágot látott, a Szovjetunió legjelentősebb kritikusai állapították meg, hogy a regénnyel a szovjet irodalom, vagy legalábbis a szovjet próza, magasabb fázisába lépett.« Mindez nem véletlen, — mert a könyv, a polgárháború hősi korszakának nagyszerű ábrázolását adja. A könyvben egy partizáncsapat harcait, küzdelmeit ábrázolja az író, s annak ellenére, hogy az általuk folytatott harc vesereséget szenvedett, (az egységből csak tizenkilencen maradtak életben), sikerül megmutatnia azokat az emberi, erkölcsi erőket, amelyeknek a polgárháborúban végülis győzniök kellett. A mű maga rendkívül izgalmas, érdekes — ez az érdekesség azonban nem egyszerűen a nagyszerű harci témából következik. Érdekessé elsősorban az teszi, hogy az olvasó a regény alakjaival kapcsolatban újra és újra állásfoglalásra kényszerül. A regény hőseinek sorsa úgy van ábrázolva ebben a műben, hogy az olvasó át tudja élni azokat a körülményeket, helyzeteket, amelyekben ezek az emberek élnek, harcolnak.

A regény kompozíciója mesteri. Középpontjában három figura áll: Levinszon, a partizánok parancsnoka, Morozka, és Meccsik, a két merőben különböző jellemű partizán. Nagyszerű Levinszon ábrázolása. Fagyeejev rajta keresztül sok emberi melegséggel, minden hamis eszményítés nélküli mutatja meg azt, hogyan alakul ki az igaz, szocialista pozitív hős. Morozkát az író, a partizáncsoport tömegéből emeli ki, s rajta keresztül tudja kiélezetten bemutatni a partizánok jellemében lévő jó és rossz tulajdonságokat. Ez a Morozka részeges, könnyűelmű, nem egyszer szegényt hoz a csapatra, de ha a hazáért, bajtársaiért helyt kell állni, akkor egy pillanatig sem habozik, nem a saját sorsa izgatja, hanem még halálával is bajtársait menti. Meccsik ezzel szemben az elpuhult, csak saját magával törődő ember típusa, akin keresztül az író bemutatja: a szociálforradalmárok »forradalmisága« nem egyéb üres szószátyárko-

dásnál. Meccsik tetteit nem a nép felszabadításának eszméje, hanem csakis önző érdekei vezetik. Érdekesen írja róla Fagyeejev, hogy eredeti terve szerint Meccsiknek a regényben öngyilkosságot kellett volna elkövetnie, de az alak fejlődésének logikája úgy befolyásolta az író, hogy még ezt a kegyelmet sem kaphatta meg a regényben; aljas, hiúságzó áruló lesz a végén.

Morozka és Meccsik szembeállításása s az a mód, ahogy felettük az író Levinszonnal keresztül kritikát gyakorol, roppant nevelőerőt rejt magában.

Illés Jenő

Bahmetyev:

A KÜSZÖBÖN

Uj Magyar Könyvkiadó

A szebbnél-szebb irodalmi témák között is kimagasló helyet foglal el az a hatalmas világtörténelmi esemény, amely 1917 októberében következett be Oroszországban. Nem csoda, hogy a totál ananji hivatott mesterét ihlette meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, hiszen sehol másutt nem találhattak oly sok alkalmat az eszmék harcának, a társadalmi osztályok és az egyes emberek összeütközésének ábrázolására, sehol másutt nem volt még annyi lehetőség annak megmutatására, hogy hogyan nő meg, hogyan válik emberré az ember.

Bahmetyev szovjet író szintén ezt a rendkívüli eseményt állítja regénye középpontjába. Az aránylag nem nagy terjedelmű könyv (188 old.) végigvisz egy gyár- város, Sugajevszk tíz-tizenöt esztendő történetén, azon a másfél évtizeden, amelyben gyökeresen megváltozott a város élete. Glotov, a regény főhőse oly sok társával együtt ez időszak alatt üldözött, kiuzsorázott munkásból a gyár, a város, az egész ország büszke gazdájává lesz. Az első világháború idején kezdődik a történet. A munkások évi háromszáznegyvenöt napot dolgoznak Fokinnak, a gyár mindenható urának. De nem ám nyolcórás munkanapokat, hanem — ahogy mondani szokták — látástól-vakulásig. Napirenden vannak a halálos balesetek. Megrokkannak, kidőlnék az emberek idő előtt. Aki pedig felemeli szavát a kizsákmányolás ellen, az megismerkedhet a gyáros mögött álló cári hatalommal. Így jár Glotov is. Számúzik, de megszököik. Visszamegy szülővárosába és sok-sok dolgozótársával együtt végleg leszámol a cári hatalommal és a Fokinokkal.

Harcos, öntudatos ember ez a Glotov. Olyan, akinek az életét büszkén és szeretettel figyeljük. De nem hibátlan ember. Van benne egy kis szertelenség, némi hiúság is, ami el is választja szerelmétől,

a nála öntudatosabb Annától. De a harcok során ezek a tulajdonságok egyre jobban eltűnnek, hogy helyet adjanak a kommunista ember magasabbrendű jellemvonásainak.

Az ország a háborúütötte sebeket begyógyítva eljut az első ötvenes terv hatalmas építkezéseihez, a város szépül és nagyobbodik, a gyár minden addigig felülmúló teljesítményeket ér el — s közben azok is, akik mindezt végzik, megújulnak. Ennek a nagyszerű folyamatnak, amely 1917 októberében indult el Petrográdban s ma már a mi életünknek is jellemzője, állít maradandó és további harcainkban is segítő, előremutató emléket »A küszöbön« című regény.

Kürti László

Rilenkov:

AZ ÖSI VÁROS

Uj Magyar Könyvkiadó

A szovjet értelmiség életéről beszél Rilenkov figyelemreméltó és érdekes regénye, amelynek története a Nagy Honvédő Háború éveiben játszódik.

Velikaja Rosztany — az ősi város fasiszta megszállás alá kerül. A lakosság többsége elhagyja a várost és az Uralon túl letelepedve folytatja munkáját — segítséget nyújtva a frontnak. Ezekkel tart Brusznickij professzor, aki még a háború előtt elkezdte városa hősi múltjának történetét írni. Brusznickij körében megismerjük a szovjet értelmiség különböző típusait; Gyima Ruzakovot, a fiatal festőművészt, aki a művészet formalista útvesztőjéből — ahová egy volt tanára Szekirin vezette — kijut a realista alkotó művészet fényére. Itt találjuk Rjabinyint, a filozófia tanárát és Onufrijev professzort, akik a haladó orosz értelmiség soraiból jöttek és csatlakoztak szívükkel és tudásukkal a szovjet nép harcos csapatához.

A háború nagy erőpróba elé állítja ezeket az embereket, egyrésztük a hátszágban harcol munkájával, míg az értelmiség fiatalabb generációja a frontokon bizonyítja be egybeforrottságát és hűségét a szovjet munkásokkal és parasztokkal — a hazával. A regény cselekménye elvezet bennünket az újjáépítés olyan korszakához is, amikor a fasiszta Németország még nincs teljesen legyőzve, a háború még nem fejeződött be: ennek a korszaknak rajzát mélyítette el legjobban Rilenkov és ebben az időszakban mutatja meg legteljesebben az értelmiség helytállását.

Rilenkov regénye témaválasztásában újszerű és nagy lehetőségeket tár fel azon keresztül, hogy bemutatja a szovjet értelmiség különböző típusait — a szocialista értelmiség alkotó erejét, hazaszeretetét: ez

legnagyobb erénye »Az ősi város«-nak, ezen keresztül tudja Rilenkov a jellemek rajzát annyira sokoldalúvá tenni és az egyes típusokat közel hozni az olvasóhoz. Brusznickij alakja van a regény cselekményének középpontjába állítva és az ő egyéni útja fejezi ki leghívebben az értelmiség választát a szocializmus ígészetére. Rilenkov nem szobatudóst mutat Brusznickijban, aki a mult tanulmányozása közben megfelelkezne a jelenről — ellenkezőleg, a mult hagyományait minden esetben szorosan a jelen és jövő célkitűzéseivel kapcsolja egybe; részt vesz városa újjáépítésében tanácsaival, amikor Perovnak, a városi párttitkárnak és az építészeknek elmagyarázza az ősi város építészeti hagyományait. Megkapó részlete a regénynek, amikor Brusznickij az ipari tanulóknak tart előadást a város múltjáról — a nép erejéről. Itt kell megemlékeznünk Rilenkov regényének fogytékosságát is, amely abban gyökeredzik, hogy az értelmiség rajza mellett megfelelkezett a szovjet nép munkás és paraszt típusainak ábrázolásáról. Így jobbára csak a szavakban tudja kifejezni Rilenkov azt a mély kapcsolatot — amely a valóságban ezer szállú: a munkások, parasztook és az értelmiségiek szoros szövetségét. Azáltal, hogy Rilenkov az értelmiséget kizárólag — a regény egy-két helyétől eltekintve — önmagában és egymáshoz való kapcsolataiban ábrázolja, szükségszerűen a valóságnak nem teljesen hű tükörképét tudja megmutatni. E hibája ellenére is értékes mű »Az ősi város«, mint erre bírálattunkban több helyen rámutattunk.

Bodánszky György

Hegedüs Géza:

CSIKY GERGELY

Művelt Nép Könyvkiadó

Hegedüs Géza tanulmányával — mint előszavában írja — arra vállalkozott, hogy megtegye az első lépést Csiky-örökségünk megismertetésére és méltó értékelésére. Ez valóban időszerű feladat, mert a kortársak nem méltányolták Csiky műveinek valódi értékeit, de a következő nemzedék sem ismerte fel drámaírói nagyságát. Alexander Bernát például a *Mukányi* felújításakor, 1910-ben a darab komikumában csupán hamar avuló »napi dolgokra való célszást« lát.

A szerző felvázolva Tisza Kálmán megalkuvó korának »kiegyező úri világát, kiegyező színházát és kiegyező közönségét«, Csiky életét és munkásságát saját korának társadalmi viszonyai és irodalmi törekvései közé helyezi és korszerű szemlélettel gondos, sokoldalú elemzéssel vizsgálja meg a nagy drámaköltő elfeledett, vagy alig ismert színpadi és elbeszélő műveit.

Rávilágít a döntő fordulatra, a francia »tél-
teles« dráma hatására, mely a kezdeti »új-
romantikus« színművei után a hazai kriti-
kai realista dráma megteremtésére ösztö-
nözte Csikyt. Különösen az e nemben leg-
kiválóbb alkotásait, a *Proletárokat*, *Muká-
nyit*, *Cifra nyomorúságot* tárgyalja részle-
tesen, de elmélyedően foglalkozik Csiky
többi művével is és korlátait sem hall-
gatva el, hitelesen rajzolja meg az író igazi
arcát.

Megmutatja, mint kondítja meg a halál-
harangot az idejét lejárt nemesség fölött,
mint áll velük szemben a polgárok pártjá-
ra, de ugyanakkor leleplezi a polgárság
felszínes és hazug életformáját is. A szerző
végül sürgeti Csiky Gergely legjobb művei-
nek kiadását nemcsak az olvasók szem-
pontjából, hanem azért is, hogy színházve-
zetőink és színészeink mielőbb foglalkoz-
zanak a haladó szellemű színpadi művek-
kel. Ez valóban elodázhatatlan tennivaló,
mert a nagy realista drámaíró műveinek
mind kritikai szemléletéből, mind mester-
ségbeli tudásából ma is tanulhatunk.

Tamás Ernő

IFJÚSÁGI IRODALOM

Gorkij:

ILJA GYERMEKKORA

Ifjúsági Könyvkiadó

Ez a formában és tartalomban egyaránt
szép kötet Gorkij életrajzával kezdődik és
ezzel sok mindent megmagyaráz, ami
utána következik. A nagy író saját keserű,
küzdelmes gyermekkorának kivetítését adja
ezekben a mesékben és történetekben, ame-
lyek látszólag különállóak, de összefogja
és egységbe kovácsolja őket az a szenvedé-
lyes meggyőződés, hogy ez a világ —
a forradalomelőtti! — romlott, hazug, ke-
gyetlen és megérett a pusztulásra. A szer-
kesztő ízlését dicséri a különböző műfajok
helyes összeválogatása, melyek mind ezt
az eszmei mondanivalót tükrözik.

A *Danko szíve* című mesében a népet
jobb jövő felé vezető forradalmár szíve
lángján felgyújtja a csüggedőket. Az *Ilja
gyermekkora* — melytől a kötet címét
kapta — egy kis rongyszedő proletárgye-
rek sorsán keresztül ábrázolja a kisemmi-
zetek életét. És a többi is mind abba
a világba vezet bennünket, ahol elhagyott
gyerekek csavarognak, lopással és koldu-
lással tartják fenn magukat, akiknek a ve-
rés a mindennapi kenyerük, de mögöttük
ott sötétlik a munkások ököibe szorított
kezü, komor tömege.

Az *Ének a Sólýomról* szembeállítja a
magasan szárnyaló madarat a megalkuvó

csúszómászóval. Bár a Sólýom halálra
zúzza magát és elvérzik a fényért és sza-
badságért vívott küzdelemben, a bátrak
és erőseknek mindig példa lesz, míg
a gyáva Kígyót csak megvetés sújtja:

Van a kötetben két elbeszélés, amelyek-
ben Gorkij humorra csillog. Mély humor
ez, mosoly a könnyek között. Az egyik egy
elragadó olasz utcagyerekről, Pepéről szól,
a másik egy kisfiúról és egy kislányról,
akik karácsonykor nem fogytak meg, ellen-
kezőleg: az összekoldult pénzen jól meg-
vacsoráznak.

A kötet utolsó darabja a *Pármai gye-
rekek* című riport, a munkásösszetartás ra-
gyogó himnusza, mely egyúttal az egész
kötetnek optimista kicsengést ad.

A könyv értékét növeli a sok szép rajz
és a gondos fordítás. Az Ilja gyermekkorai
ifjúsági irodalmunk komoly gazdagodását
jelenti.

Balázs Sándor

Trifonov:

DIÁKOK

Ifjúsági Könyvkiadó

A diadalmas Honvédő Háború után is-
mét tündöklő Moszkvába viszi el az olva-
sói Trifonov regénye. Vagyim Belovot, a
könyv főszereplőjét talán ismerjük is sze-
mélyesen, hiszen itt harcolt értünk a többi
szovjet hőssel Magyarországon. Ba-
rátunk és felszabadítóink, hogyne szerel-
nénk őt! És a regény során még közelebb
kerül hozzánk. Vagyim ugyanis a fronton
töltött évek után beiratkozik a pedagógiai
főiskolára és társaival együtt éli a szovjet
diákok boldog életét. A regény mondatai
nyomán elélnktáruul ezeknek a fiatal fér-
fiaknak és nőknek minden problémája, iro-
dalmi vitája, szerelme, az, ahogyan tanul-
nak és az is, hogyan kapcsolódnak bele két-
kezi munkával is az országépítésbe.

Milyen ember Vagyim és milyenek a tár-
sai? Hősök, hiszen végigharcolták fél Eu-
rópát és érettségükről, mélyszéges hazafisá-
gukról nem szavakkal, hanem tettekkel ta-
nuskodtak. Most pedig egyszerű diákokká
válnak, akik számára a szigorlat, az iro-
dalmi tanulmány és a pedagógiai vizsga je-
lenti a soron következő megoldandó fel-
adatot. És mindnyájan jól oldják meg eze-
ket a feladatokat. Van köztük, akit egy gyár-
küldött a főiskolára, van, aki távoli kollhoz-
ból került Moszkvába. De egységbe ková-
csolja őket a szovjet haza mélyszéges szere-
tete és a közös cél: a kommunizmus építése.

Ez a regény számunkra több, mint élvez-
zetes olvasmány: megmutatja, milyenné
kell a mi ifjúságunknak válnia. A »Diákok«
szereplői jókedvű, egészséges fiatalok, akik
azonban sohasem válnak léhává. Éberek ön-
magukkal és társaikkal szemben, de ugyan-

ilyen éberek, amikor egyik professzoruk követ el ideológiai hibát. És amikor egyik legkedvesebb társuk, Szergej Palawin inog meg, Vagyim Belov, Szergej legjobb barátja az, aki éles bírálataival felrázza a fiút és visszatéríti a helyes irányba.

Vagyim a történet során megtalálja párját. Ennek a kezdődő szerelemnek leírása a regény egyik legszebb része. Kár, hogy a fordítás helyenként nem eléggé művészi.

Szilágyi Lilla

Feleki László:

TIZENHAT NAP

Szépirodalmi Könyvkiadó

Hogy sportolóink Helsinkiben 69 nemzet közül 66-ot megelőztek, már nemcsak sport-ügy, hanem az egész magyar nép, a népi demokratikus Magyarország nemzetközi tekintélyének ügye is. Senki nem lehetett annyira közömbös az olimpiász idején, hogy ne gondolt volna szorongó várakozással a mi dicsőségünkért küzdő olimpiakonokra és ne hallgatta volna ujjongva és meghatottan a rádión keresztül a magyar győzelmet hirdető himnuszt.

A helsinki olimpiász ünnepiesen izgalmas tizenhat napjának történetét eleveníti meg Feleki László könyve, olyan érzékletesen, ahogyan hasonló tárgyú könyvnek eddig még nem sikerült, és bár majd egy éve ismerjük az eredményeket, olvasása közben még egyszer végigigazoljuk a nagy küzdelmet. Ennek oka nemcsak a könyv friss szellemessége, lendületes előadásmódja, hanem az is, hogy az író riportertől szokatlan emberábrázoló készséggel mutatja meg a versenyes emberi oldalát is. Ellesen, plasztikusan megformált jellemeket állít elénk, amelyeknek mindegyike a fizikai és erkölcsi erőnek más és más formáját alakítva ki, jut el a győzelmi emelvényig. A sport-szakismeretekből, versenyszabályokból csak annyit közöl, amennyi egy-egy ilyen »hősköltevény«-nek megértéséhez szükséges. Megmutatja a sporteredmények és a magyar társadalmi újjászületés közti összefüggéseket, a versenyzők és az itthonmaradottak kapcsolatát s a magyar népi demokráciának azt az egészséges, ösztönző légkörét, amelyben ilyen jellemek kialakulhattak és ilyen eredmények szülelhettek. Ugyanakkor feltárja a nagy nyugati nemzetek gyenge szereplésének okait is, gyors és találó következtetéseivel bevilágítanak a nyugati sportolók mögötti társadalmakba. Elcsalópillantásokkal méri fel a finnországi állapotokat. Egyik legképezebb képe az olimpiász utolsó napján tartott békegyűlés. Itt a békétábor sportolói foglalták össze szavakkal az azokat az elveket és törekvéseket, amelyeknek szellemében tizenhat napon át küzdöttek és vívták ki az egész világ el-

ismerését: az alkotó, munkás élet — a béke elveit, »olyan emberek előtt«, akiket »az olimpia alatt csak a stadionon kívül lehetett látni«.

Kár, hogy a könyv nem közli az olimpiász többi, nem magyarok által elért eredményeit is, utólag, áttekinthető táblázatban. Ezáltal értéke szakmai szempontból is emelkednék, másrészt felkésztő, nevelő hatása is fokozódna a fiatal olvasók körében, akár legyőzendő ellenfeleiről, akár együttérzésünket megérdemlő baráti sportolóról van szó.

L. O

Vargha Balázs:

JÁTEKOSKÖNYV

Ijjúsági Könyvkiadó

A gyermek játék közben tanul s így, a játékos tanulási módszer segítségével fedezi fel a körülötte lévő világ jelenségeit, azoknak lebilincselően izgalmas összefüggéseit. Ezért is szereti jobban mindig az otthonkészült, magagyártotta játékokat.

Fillérekbe, némelyik még pénzbe sem kerül. Az anyag, amelyből a játék készül, ott van minden háztartásban: papírlap, gomb, cérna, dugó, félrelökött kis fadarab stb. A családi »osztartárba« szánt domokból gyermekeink kezében tetszetős, ötletes figurák születnek. A szülő pedig nyugodtan végzi munkáját, biztos tudatában annak, hogy gyermeke hasznosan és kellemesen tölti idejét.

A *Játékoskönyv* megtanít saját lábukra állítható papír- és faállatok készítésére. Alkalmazkodik az évszakokhoz is. Tavaszra »lepkenyájat«, madarat, kiskacsát készíthet a gyermek, télire magakészítette szánkón csúszkálhat. Ha valakét a földrajz érdekkel, megtanulhatja az iránytű készítését. A »harci játékokhoz« is kiváló fegyvereket ad a könyv: parittyát, gyorstüzelőágyút stb. A művészet iránt érdeklődőket megtanítja dombormű készítésére, botfara- gásra.

A *Játékoskönyv* nem elégszik meg a készítési módszerek pusztá leírásával. Ezen túlmenően megmagyarázza a játékok működésénél előforduló »érthetetlen« jelenségeket. Megmondja, hogy milyen fizikai erő fongatja a »legtörlimesebb fongót«, elárulja a napóra időjelző titkát s számos »bűvészmutatványra« oktatja a gyermekeket.

A gyermek örömmel dicselkedik elért eredményeivel. Játékát megmutatja barátainak is. A pajtásokat is magával ragadja a játékcsinálás láza s így a baráti együttélési tartalmas és változatos órákat ad.

Kisebb gyermekek számára szülőik, idősebb testvérek is elkészíthetik a játékokat.

A kicsinek is örömet szereznek és nem kerül sok időbe nagy fáradságba. A *Játékoskönyv* kedves és hasznos ajándék gyermekeink számára óvodás kortól egész a kamaszévekig.

F. K.

EGYÉB IRODALOM

Holka Vilmos:

UJ ÉLET TENGELICEN

Művelt Nép könyvkiadó

Tengelicen, a tolnai szép dombvidéken működik hazánk egyik legjobb termelőszövetkezete. A fiatal író az ottaniak életét foglalta könyvbe.

A beszámoló alapos és őszinte; fényt és árnyékot egyaránt megmutat, s a pillanatnak szóló olcsó lelkesedés helyett a fejlődés nem mindig könnyű útjait kutatja. Bátran feltárja, hogy a »legjobbak egyike« is sokszor milyen nehezen megoldódó kérdésekkel küszködik, a tagok belépésekor kitmaradt szekerek, lovak behozatalától kezdve az asszony népnek a közösmunkától való húzódkodásáig, vagy a gabonabeadás körüli huzavonáig.

A kép egészében mégis optimista, sőt így igazán az, hogy magából a mozgó, fejlődő életből sejtet meg elég sokat.

Egy-egy jelenet, mint például a villany-szerelő munkások »harca« a könyhával, vagy a növendék bikákat kínzó Papp József megleckéztetése, vagy a vilámlátogatás az »ellenlábás« tamási tsz-ben, vagy az agitáció Tancéknál — ezért is olyan meggondolkoztató és emlékezetes.

A fiatal író legfőbb erénye, hogy kevés szóval is kitűnően jellemez. A nagybajuszú sertésgondozó, Csécsi bácsi, akinek egy kicsit fejébe szállt az országos hírnév, a szóra könnyen, munkára nehezen kapható Potyondiné, a hajdan a csendőrökkel is vakmerően packázó, s most mégis se hideg, se meleg Mészlényi József, vagy akár maga a Kossuth-díjas elnök, Hosnyánszky János — még néhányadmagukkal a magyar szocialista átalakulás méltó regényébe kívánkoznak.

Iróknak azonban még tanulnia kell — s nem is keveset — míg ilyesféle vállalkozásba belevághat. Nem tud még jól szerkeszteni: ez a könyve is kissé szétesik. S nem tud, vagy nem mer szabadon, sodróan, magávalragadóan mesélni sem, túl gyakran és hirtelen csap át újra meg újra a kommentáló, magyarázó hangba, s ezzel az olvasókat is meg-megakasztja.

A könyvet minden esetre érdemes volt

megírni és kiadni, s kivált ilyen frissen, hogy a benne foglalt események utolja még alig féléves. Termelőszövetkezeteink tagsága különösen sokat tanulhat belőle.

Varga Domokos

HASZNÁLD A MATEMATIKÁT!

Művelt Nép Könyvkiadó.

Ezt a könyvet legjobban azzal jellemezhetjük, hogy — mint az előszava is írja — »matematikai olvasókönyv«. Egymástól független, változatos tartalmú fejezetekből áll, amelyek felölelik a matematika gyakorlati alkalmazásának legkülönbözőbb területeit, a csillagászatotól és az időméréstől a normaszámításig, a váltó- és fogaskerekektől az érdekes és különleges technikai rajzeszközökön át a térkép-, távolság- és magasságmérésig. Emellett ideje van a könyvnek még a számolás és a mértan történetébe is beletekinteni. Nagy erénye, hogy közérthető, nyoma sincs benne már annak a tudálékossággal kevert leereszkedő stílusnak, amely a felszabadulás előtti »népszerű matematikai munkákat« jellemezte. Aki elolvassa, meggyőződhet róla, hogy szerzői valóban lelkes, új szemlésmű pedagógusok: nemcsak arra törekedtek, hogy egyes elemi matematikai ismereteket a dolgozó nép közkinccsévé tegyenek, hanem arra is, hogy ezen keresztül meggyőzzék az olvasót: a matematika hozzáférhető, az egyszerű ember számára is megközelíthető tudomány, nem a fellegekben jár, hanem a termelés gyakorlatából keletkezett és végeredményben ma is azt szolgálja.

Az, hogy a könyv közérthető, azt is jelenti, hogy úgyszólván semmi előismeretet nem kíván meg. Hiányosságának talán azt lehetne felróni, hogy a szerzők — közérthetőségre törekedve — helyenként túl óvatosságok voltak: nem mentek bele mélyebben a téma matematikai lényegébe ott sem, ahol erre lehetőség nyílt volna. Így például az öröknaptárról szóló fejezet alkalmat adott volna a számelmélet, a normaszámítás pedig a középértékelmélet elemeinek bemutatására.

A könyv a dolgozók széles tömegei számára készült. Bátran ajánlható mindenkinek, aki a matematika elemei iránt érdeklődik és alkalmas arra is, hogy felkeltse ezt az érdeklődést és további utat mutasson. De sokoldalúsága folytán rendszerint használható olyankor is, amikor valaki egy bizonyos tárgykörben akar a problémáira választ kapni. A könyvtárak dolgozói akkor teljesíthik jól a kötelességüket, ha ezt a könyvet minél több olvasóhoz eljuttatják.

Bizám György

Hírek

TIZEZER KÖTET KÖNYVET ADOTT A NÉPMŰVELESI MINISZTERIUM a csehszlovákiai magyar dolgozóknak. Az átadás ünnepélyes körülmények között a feldíszített komáromi hídon történt a csehszlovák és a magyar dolgozók sokszáz képviselőjének jelenlétében. Az ünnepélyen megjelentek magyar részről Erdel Sándor népművelési miniszterhelyettes, Keleti Ferenc országgyűlési képviselő, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének főtitkára, Barabási Rezső, a népművelési minisztérium könyvtárosztályának vezetője, továbbá a külügyminisztérium, a megyei pártbizottság és a tanács képviselői. Részt vett az ünnepségen J. Musilek, a Csehszlovák Köztársaság budapesti követségének sajtóattaséja, Zdenek Hradec, a Külföldi Kulturális Kapcsolatok prágai bizottságának alelnöke, Szántó György, a bizottság magyar előadója, Juraj Paska, a Szlovák Megbízottak Testülete iskolai és népművelési hivatalának népművelési osztályvezetője, dr. Jaroslava Kockova, a Szlovák Megbízottak Testülete külügyi osztályának vezetője, Jolana Bomslavska, a Szlovák Megbízottak Testülete külföldi kapcsolatok ügyosztályának magyar előadója, Lőrincz Gyula, a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete elnöke, az Új Szó főszerkesztője, valamint Fűrédli József bratislavai magyar főkonzul. A két ország úttörőinek köszöntése nyitotta meg az ünnepélyt, majd Istók Vilmos, a komárommegyei tanács VB-elnöke és P. Beck, a komáromi helyi nemzeti bizottság elnöke üdvözölték az ünnepség résztvevőit. Ezután Erdel Sándor népművelési miniszterhelyettes mondott beszédet. Zdenek Hradec a Külföldi Kulturális Kapcsolatok prágai bizottságának alelnöke köszöntötte meg a magyar nép ajándékát. Végül Lőrincz Gyula főszerkesztő beszélt.

Rendszeres cserekapcsolatot épített ki az Országos Széchényi Könyvtár a Szovjetunió és a népi demokráciák nagy könyvtáraival. A májusban Berlinben tartott magyar kultúrhétre az Öffentliche Bibliothek kérésére ifjúsági könyveket és népi demokráciánk építő munkáját ismerető képeskönyvanyagot küldött. E könyvanyagot a Magyar Kultúrhetén kiállítás mutatta be a német közönségnek.

Orosz nyelvű szakfordító szolgálat létesült az Országos Műszaki Könyvtár József-körút 6. sz. alatti könyvtárának tájékoztató részlegében. A szakfordító a tanulmányozni kívánt orosz nyelvű könyveket, szakcikkeket, stb. élőszóval kivonatossan ismerteti az olvasóval, hétfőn, kedden, szerdán és pénteken délután 1/2-1/2 óráig, szombaton délután 4-6 óráig.

A **Bibliotekar szovjet könyvtárügyi folyóirat** márciusi számának magyar nyelvű fordítása az Aktívan propagáljuk az ötödik öt éves tervet, az anketók jó előkészítése és szakserű vezetése, Szenteljünk nagyobb figyelmet az olvasótermi munkára, Az olvasók találkozása az íróval. A szamojed autonóm terület könyvtárai, A bibliográfia felhasználása a gyermekkönyvtárakban c. cikkeket közli, ezen kívül a tapasztalatcsere, könyvtörténeti és könyvismeretési rovaton kívül több más szakcikk fordítását adja.

A **Népi Lengyelország** az idén is megrendezte a már hagyományossá vált oktatás, könyv és a sajtó napját. Lengyelországban a két háború közt a könyvkiadványok összes példányszáma nem haladta meg a 400 milliót. A Népi Lengyelország fennállásának első nyolc évében 30 ezer-nél több különféle könyvkiadvány jelent meg 510 millió példányban. A könyvtárakban 55 millió könyv szolgálja a dolgozók művelődésének fejlődését.

»A **marxizmus-leninizmus klasszikusai**» címmel könyvkiállítást rendezett helyiségében a Szovjet Könyv Háza és a Gorkij Könyvtár. Marx, Engels, Lenin és Sztálin művei a Szovjetunióban a Nagy Októberi Forradalom óta 1000 millió példányban, hazánkban a felszabadulás óta 9 millió példányban jelentek meg. Bíró Zoltán, az MDP Pártfőiskolájának igazgatója nyitotta meg a kiállítást.

Megalakult a **Központi Értékelő Bizottság** az Országos Széchényi Könyvtárban és megállapította a történelmi és múzeális könyvtárak leltározásának és értékelésének szakmai alapelveit. A bizottság egyúttal kidolgozta a történeti vagy különösebb értékű és múzeális jelentőségű könyvek értékelésének irányzásait. Az értékelésre és leltározásra vonatkozó felvilágosításokért a könyvtárosok forduljanak a bizottság elnökhelyetteséhez, Murányi-Kovács Endréhez (OSZK, Budapest, VIII., Múzeum-körút 14-16. Tel.: 339-165, 7. mell. áll.).

Az **Országos Műszaki Könyvtár** könyvmegbeszélései során Varga Ferenc kohómérnök, a Vasipari Kutató Intézet osztályvezetője N. G. Girsovics: Vasöntészet c. munkáját ismertette. A könyvtár olvasói megbeszélésén Fenyő László mb. hivatalvezető beszámolója után az OMK és a műszaki könyvkiadás kérdéseit vitatták meg a felszólítók, kiemelték, hogy a műszaki irodalom milyen segítséget adott munkájukhoz, újításaihoz. A Kábel- és Műanyaggyárban 57 újítás jött létre az OMK-ból kapott műszaki könyvek segítségével.

A **Béke-Világ tanács** budapesti ülésének idejére az Országos Műszaki Könyvtár munkaversenyre hívta ki az Országos Széchényi Könyvtárt, az Országgyűlési Könyvtárt és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat. A verseny pontjai: a tömegmozgósítás mértéke, a szemléltető agitációs módszerek és a könyvtár munkájának megújítása. Az Országos Műszaki Könyvtár felhívta az Egyetemi, Műegyetemi, Statisztikai, Akadémiai, Közgazdaságtudományi Könyvtárat, hogy csatlakozzanak a békeműszak versenyéhez. A verseny értékelését a Népművelési Minisztérium Könyvtárosztálya végzi.

Szakkönyvkiállítások és utcai vitrinek rendezésével segíti az Országos Műszaki Könyvtár propaganda csoportja az üzemek és technikumok munkáját. Háromnapos könyvkiállítást rendezett az Obudai Hajógyárban és egy-egy napos műszaki könyvkiállítást az 1. sz. Autógyárban, a Magyar Gyapjúfonógyárban, a Hungária Vegyüzemben és a Ganz Villmossági Gyar 27. sz. MTH-iskolájában. A könyvtár épületének külső rácsozatán elhelyezett négy kis tárlóban kéthetenként változó kiállításokkal szemléltetik a műszaki irodalom tanulmányozásának fontosságát.

Két nagykönyvtárunk választási propagandaversenye a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár javára dőlt el. A versenyben egy pont döntetlen maradt, négy pontban a Szabó Ervin Könyvtár, háromban pedig az Országos Széchényi Könyvtár minősült jobbnak. Egyenlően jól sikerült a két könyvtár részéről a pártnak nyújtott segítség. A Szabó Ervin Könyvtár a választási bibliográfiák és kiállítások készítése, a könyvmegbeszélések rendezése, az általános propaganda és díszítés terén bizonyult jobbnak, a Széchényi Könyvtár a módszertani munkában, a soronkívüli szerzeményezésben, feldolgozásban és kiszolgálásban, továbbá a választási propagandaanyag gyűjtésben. A két könyvtár a jövőben folytatja a versenyt.

A **délszlovákiai Zselizén** 1952 májusában járási könyvtárat alapított a Járási Népművelési Bizottság. A község központjában lévő szép épületben 3000 kötet könyv szolgálja a dolgozók munkájának és művelődésének fejlesztését. A könyvvállomány 70 százaléka magyar nyelvű. A zselizi könyvtárnak már a múlt évben 5000 olvasója volt, a statisztika szerint az egyik legbuzgóbb olvasó Pásztor Lajos bádógossegéd. A legolvasottabb könyvek: Babajevszkij: Aranycsillag lovagja, Nyikolajeva: Az aratás, Malcev: Szívvél lélekkel c. regényei, továbbá Jókai és Möricz Zsigmond művei.

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége és az Országos Műszaki Könyvtár június 3-án és 4-én ankétot tartott, amelynek célja a műszaki tájékoztatás és a műszaki könyvtárügy helyzetének és jövő feladatainak megvitatása. Az ankét előadói és hozzászólói egyhangúlag állást foglaltak amellett, hogy egységes irányítást kell adni az üzemek műszaki könyvtárainak, kapcsolatot kell létrehozni az üzemi szakszervezeti és üzemi műszaki könyvtárak között; nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani a műszaki tájékoztatás fontosságának. A kiadók kifejezték, hogy egységes szervezeti és módszertani elveket kell kidolgozni az üzemi műszaki könyvtárakra vonatkozóan. Feltétlenül szükséges, hogy a szakminisztériumok végrehajtsák a Minisztertanács 2042/13/1952. számú határozatát, amely a műszaki könyvtárak szervezését és ellenőrzését a szakminisztériumokra ruházza. Szükségszerű, hogy a műszaki dolgozók kívánságai érvényesüljenek a kiadóvállalatok munkájában és a műszaki könyv-

kiadásnál tekintetbe vegyék az olvasók véleményeit, bírálatait, javaslatait. Fokozni kell az élenjáró szovjet szakirodalom terjesztését is. Megállapították, hogy a szakkönyvtárak propaganda-módszerei igen alacsony színvonalon mozognak. Az ankét határozati javaslatát szövegező bizottság állítja össze és hozzászólás céljából megküldi a legfontosabb szervezeteknek. Az így kiélezített előterjesztést a METESZ és az OMK illetékes kormány-szervezetekhez továbbítja.

*

Az Országos Széchényi Könyvtár széleskörű munkát végzett az országgyűlési választásokkal kapcsolatban. Módszertani osztálya szemináriumok, előadások és kiadványok segítségével irányította könyvtáraink választási propaganda munkáját: összesen 28 kiállítást rendezett, többek közt négy budapesti üzemben. A pártot különféle dokumentációk összeállításával és a népnevelőknek adott soronkívüli felvilágosítással és anyagszolgáltatással segítette.

Regényekből készült filmek közül most mutatták be az Ivan Olbracht csehszlovák író művéből írt »Anna« című filmdíjat. Legközelebb kerül bemutatásra filmszínházainkban Mihail Sadoveanu: Mitrea Kokor útja c. regényének magyarra szinkronizált filmváltozata és az Iván Vazov: Iga alatt c. regényéből alkotott bolgár történelmi film. Könyvtáraink a filmelőadásokat felhasználhatják a regények népszerűsítésére.

*

A pécsi Egyetemi Könyvtár és Akadémiai Könyvkiadó a könyvtár helyiségében tudományos könyvkiállítást rendezett »Akadémiai könyvkiadásunk az ötéves terv szolgálatában« címmel. A pécsi Egyetemi Könyvtár egyébként legutóbb tartotta ebben a tanévben negyedik nyilvános könyvmegbeszélést, amelyen Kolta Ferenc, a Pedagógiai Főiskola tanársegédje Mikszáth: Két választás Magyarországon c. könyvét ismertette. A könyvmegbeszélést az első ízben választó ifjak számára rendezték.

Könyvtáros elvtárs!

Ha biztosítani akarsz az új könyvek beszerzését,
ha az új könyveket könyvtári kötésben akarsz megvásárolni,
ha időt, fáradságot akarsz megtakarítani,
a központilag elkészített katalógus-kartonok és kölcsönzőlapok felhasználásával

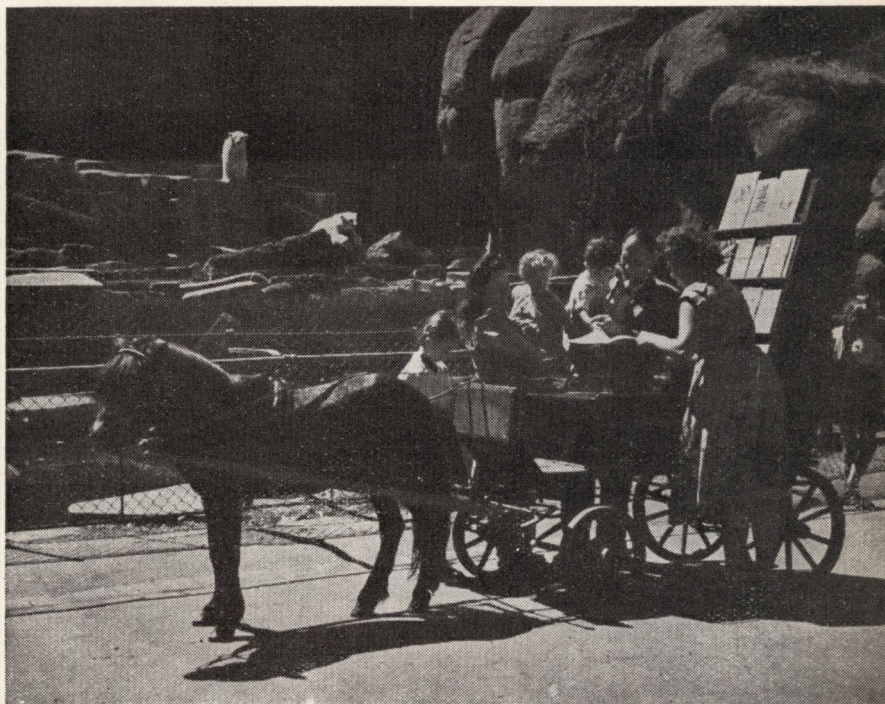
**KÖSSZERZŐDÉST AZ ÁLLAMI
KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT**
Könyvtárellátó osztályával, Budapest,
VI., Sztálin-út 16. sz. Telefon: 113-043.

A KÖNYVTÁROS

Megjelent 5526 példányban

A Népművelési Minisztérium lapja — Szerkesztő: a Szerkesztőbizottság — Főszerkesztő: Katona Jenő Felelős szerkesztő: Zolnay Vilmos — Felelős kiadó: Lapkiadó Vállalat igazgatója — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin-körút 9—11. Telefon: 221-285, 221-293 — Terjesztő: Posta Központi Hírlap Iroda D. V. — Előfizetés, személyes ügyfélszolgálat: Budapest, V., József nádor-tér 1. üzlet-helyiség — Telefon: 183-022, 185-850 — Postatakarékpénztári csekk száma: 47.087 — Régi számok a Posta Központi Hírlap Irodánál, V., József Attila-u. 3. kaphatók — Egyes szám ára: 2.— Ft. — Előfizetés negyedévre: 6.— Ft.

Parkkönyvtár a Károlyi-kertben.
»Játékszer-zálogért« — kölcsön-
zött könyv.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyv-
tár mozgó-könyvtára az Állat-
kertben.

A debreceni Megyei Könyvtár olvasóterme

Az Országos Széchényi Könyvtár választási kölcsönző asztala a Múzeum-kertben

